

GENESI

NAĀRĀEDABEMA BEDEA

Naļ cartara Moiseba ɓasia dadjirāba cawaɗamārēã sāwã Ācōrēba naļ ējūāra osida idjaba sāwã israelerāda idji puru bamārēã edasida. Israelerā Egipto druadeba ēdrɔpedaɗacarea Moiseba naļ cartara ɓasia.

Genesi trɔba jara ɓla “naārāedabema.” Maļ bērā naļ cartade ɓá ɓla Ācōrēba ne jūma oɗadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ēpēpedaɗadebemada, Ācōrēba dopapa zebidaɗadebemada, ēberārāba naļ ējūā birapedaɗadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēa ewari iwidipedaɗadebemada. Jūma maɓgara 1:1ɗeba aba 11:26ɗaa ɓá ɓla.

Maɓare ɓá ɓla Ācōrēba Abrahaɓneba israelerā yōbidaɗadebemada (11:27ɗeba aba 50:26ɗaa). Dji crīcha droma naļ Genesi cartadebemara Ācōrēba Abraɓa nāwā jarasia: “Bɔɗeba puru dromada mɓa yōbiya...Bɔɗeba mɓa naļ ējūāne ɓea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naļ cartade ebuda ɓla ēberārāba cadjiruada o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea jɔwa ɓasida. Naārā jarasia diaurura poyaida (3:15). Māwānacarea dopapa zeside Ācōrēba Noéra idji ēberārā sida ēdrɔ edapeda ādjideba naļ ējūāra wayacusa birabisia (6:9ɗeba aba 9:19ɗaa). Māwānacarea Abraɓa jarasia idjideba jūma naļ ējūāne ɓeara carebaida (12:2,3). Idjaba Joseɗeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quinirānamārēã (40:1ɗeba aba

50:26~~daa~~).

Ãcõrẽba naã ejũã oda

¹ Naãrãeda Ãcõrẽba bajãda idjaba naã ejũãda osia. ² Maãne naã ejũãra mĩã cawaiẽ basia idjaba ne neẽ basia. Pusa nãbuada pãimaba pãisosa ãmasia. Maãne Ãcõrẽ Jaureda pusa ãrã domica babadjia.*

³ Maãbe Ãcõrẽba jarasia:

–Ãnadua.–

Ara maãda ãnasia. ⁴ Maã ãnaara Ãcõrẽba bia unusia. Maãbe Ãcõrẽba ãnaara pãima umebemada awara basia. ⁵ ãnaara trã basia “ãsa.” Pãimara trã basia “diamasi.” Ãcõrẽba nabema ewaride mãwã osia.†

⁶ Maãbe Ãcõrẽba jarasia:

–Baido esi dedaada baya baido aba ãtaa wãmãrẽã, aba edre bemãrẽã.–

⁷ Ara mãwã jarabãrãba Ãcõrẽba maã dedaara osia. Maãne baidora aba ãtaa wãsia. Aba edre besia. ⁸ Ãcõrẽba maã dedaara trã basia “bajã.” Umébema ewaride mãwã osia.

⁹ Maãbe Ãcõrẽba jarasia:

–Deda edrebema baidora jũma ábaa ãmedua ejũã põãsada odjamãrẽã.–

Ara maãda ejũã põãsada odjasia. ¹⁰ Maãra Ãcõrẽba bia unusia. Ejũã põãsara Ãcõrẽba trã basia “egoro.” Baido ábaa ãmenada trã basia “pusa.”

* **1:2** Domica babadjia. Maãba jara bãã Ãcõrẽ Jaureba naã ejũãra waga basida idjaba bia oi carea basida. † **1:5** Ãcõrẽba nabema ewaride mãwã osia. Hebreo bedeade nãwã bã bãã: “Queupeã idjaba ãnadrãpeã nabema ewari basia.”

11-12 Maľbe Ācōrēba jarasia:

–Egorode ne quĩrātanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba nejō bacuru sida. Jūma maľra ta zauēia ara ādji bea quĩrāca tununamārēā.–

Ara maľda egorode ne quĩrātanoa tunusidaa. Jūma chirua ta diabari beara idjaba bacuru nejō zaubari bea sida ādji ta bara tunusidaa ara ādji bea quĩrāca tununamārēā. Maľra Ācōrēba bia unusia.

¹³ Ūbeabema ewaride māwā osia.

14-15 Maľbe Ācōrēba jarasia:

–Urua beada bajāne beadadua naľ ējūā ľna bamārēā idjaba āsara, diamasi ume quĩrā awara bamārēā. Maľgľba cawabi baya ewarida, poda idjaba sāľbe ewari dromada odida panľda.–

¹⁶ Ara māwā jarabľrľba Ācōrēba ľmādauda āsabema carea osia. Jeđecoda diamasibema carea osia. Idjaba chĩdau sida ocuasias. ¹⁷⁻¹⁸ Ācōrēba maľra jūma bajāne bľcuasia naľ ējūā ľna bamārēā, āsa beseamārēā, diamasi ľna bamārēā, idjaba āsara diamasi ume quĩrā awara bamārēā. Maľra idjia bia unusia. ¹⁹ Quĩmārēbema ewaride māwā osia.

²⁰ Maľbe Ācōrēba jarasia:

–Dojāne ne jūma zocai beada baraa baya. Idjaba ľľ wābaribada sida baraa baya.–

²¹ Ara māwā jarabľrľba Ācōrēba beda waiľľga beada ocuasias. Dojāne zocai beada quĩrātanoa ocuasias. Idjaba i bara beada quĩrātanoa ocuasias. Maľra idjia bia unusia. ²² Maľbe ādjirāra nāwā bia jarasia:

–Zocārã yõnadua. Pusara, do sida biradadua. Idjaba ïbana sida naļ ejũãne zocārã yõnadua.–

²³ Ācõrēba juesumabema ewaride mǎwǎ osia.

²⁴⁻²⁵ Maļbe Ācõrēba jarasia:

–Animarã quĩrãtanoa ðeada naļ ejũãne baraa baya: daupēbada animarãda, ādji jāne wǎbada animarãda, mēābema animarã sida baraa baya.–

Ara mǎwǎ jarabΛΓΛba Ācõrēba mēābema animarãda, daupēbada animarãda, animarã ādji jāne wǎbada sida quĩrãtanoa ocuasía. Maļra idjia bia unusia.

²⁶ Maļbe Ācõrēba jarasia:

–Jǎļbe ēberãda oðadrΛ dadji quĩrãca. Maļ ēberãba ïbana ðeada, animarã pusade ðeada, daupēbada ðeada, mēābema ðeada, idjaba jũma ādji jāne wǎbada sida poya erobaya.–

²⁷ Ara mǎwǎ jarabΛΓΛba Ācõrēba ēberãda osia idji quĩrãca. Wǎrãda idji quĩrãca osia. Dji umaquĩrã, dji wērã sida osia. ²⁸ Maļbe Ācõrēba ādjira nǎwǎ bia jarasia:

–Warra zocārã ununadua. Naļ ejũãra biradadua idjaba jũma naļ ejũãne ðeara bǎrã jΛwaeða erobeaðadua. Ðeda ðeara, ïbana ðeara, druabema animarã sida jũma poya erobeaðadua.–

²⁹ Maļ awara Ācõrēba ādjía jarasia:

–AcΛeðadua, mǎa bǎrãa diaya jũma naļ ejũãne chirua ta bara ðeada, jũma bacuru nejõ ta bara ðea sida. Maļnebemada bǎrãba jũma codida paηΛ.

³⁰ Idjaba animarã druabemaa, ïbana ðeaa, jũma animarã ādji jāne wǎbada ðeaa biða mǎa chiruara diaya codamǎrēã.–

Ara maŕda mǎwǎ ɓesia. ³¹ Maŕbe Ācōrēba idjia odara jūma bio bia unusia. Seibema ewaride mǎwǎ osia.

2

¹ Mǎwǎ Ācōrēba bajāra, naŕ ɛjūǎ sida jūma pǎrǎsia. Jūma bajāne ɓeara, naŕ ɛjūǎne ɓea sida pǎrǎsia. ² Sietebema ewaride jūma pǎrǎ erobasia. Maŕ ɓērǎ sietebema ewaride ǎnǎũsia. ³ Jūma pǎrǎpeda ǎnǎũna ɓērǎ, sietebema ewarira dji biara ɓɔda ɓɔsia jūmarǎba idjia bia bedeā pananamǎrēǎ idjaba ǎnǎũ pananamǎrēǎ. ⁴ Mǎwǎ Ācōrēba bajāra, naŕ ɛjūǎ sida jūma osia.

Ācōrēba naǎrǎbema ɛberǎ oda

Ācōrēba naŕ ɛjūǎ, bajǎ sida osi ewaride, ⁵⁻⁶ chiruada pōǎjǎrǎ sida neŕ basia Ācōrēba naŕ ɛjūǎne wadibida cueda zebica bada ɓērǎ. Baribɔɔɔ egorodeba ǎtaa towaada odjabadjia naŕ ɛjūǎ jūma ɓeguea oi carea.* Idjaba ɛberǎda neŕ basia ɛjūǎ oi carea. ⁷ Maŕne Ācōrēba egoro poradeba ɛberǎda osia. Maŕ ɛberǎ quēɓɔde Ācōrēba jǎrǎpuasia ǎyǎba edamǎrēǎ. Mǎwǎ ɛberǎra zocai ɓesia.

⁸ Mǎwǎnacarea Ācōrēba néu ɛjūǎda ǎmǎdau odjabariare osia.† Maŕ néu ɛjūǎra Edeŕ abadaa. Ācōrēba ɛberǎ odara néu ɛjūǎne ɓɔsia. ⁹ Mama quǎrǎtanoa bacuru bia quedeada nejō bia zaubadada waribisia. Maŕ ɛjūǎ ɛsi úsia nejō zocai

* **2:5-6** Egorodeba ǎtaa towaada odjabadjia. ɔɔɔɔmaarǎ maŕ bedeaba jara ɓɔa: “Baidoda egorodeba ǎta zebadjia.” † **2:8** ǎmǎdau odjabariare. Maŕba jara ɓɔa maŕ ɛjūǎra Israel drudeba ǎmǎdau odjabariare ɓɔda wa Jordaŕ dodeba ǎmǎdau odjabariare ɓɔda.

bai diabarida. Idjaba úsia nejõ crîcha bia, crîcha cadjirua cawabibari sida.

¹⁰ Edeḷ ējũāne doda basia maḷ néu ējũāra jũma cūrāsa erobamārēā. Maḷ dora dji taedaa quimārē nērā basia. ¹¹ Do nērā ḅḷra aḅa Pisolḅ basía. Pisolḅra Havila druade ḅḷa. Havila druara oro bara ḅḷa. ¹² Dji orora bio bia ḅḷa. Idjaba ónice mōgara sida bara ḅḷa. Bacuru ḅa tũāpa ḅḷ bedelio abada sida bara ḅḷa. ¹³ Dewarabema dora Gihoḷ abadaa. Gihoḷra Cus druade ḅḷa. ¹⁴ Maḷarebema dora Tigri abadaa.† Maḷ dora Asiria purudeba ḷmādau odjabariare ḅḷa. Jĩrũarebema dora Euprate abadaa.

¹⁵ Maḷne Ācōrēba ēberāra edapeḅa Edeḷ néu ējũāne ḅasia acḷ bamārēā. ¹⁶ Maḷbe Ācōrēba ēberāa jara ḅasia:

–Jũma naḷ néu ējũāne ḅea nejõra ḅḷa jõida ḅḷa. ¹⁷ Baribḷḷḷ crîcha bia, crîcha cadjirua cawabibari nejõra jõcara ḅḷa. Maḷda jõsira ara maḷ ewaride ḅḷra wārāda beuya.–

¹⁸ Maḷbe Ācōrēba jarasia:

–Bia ḅḷēa ēberā iduba ḅaida. Carebabari biada idji itea oya.–

¹⁹ Maḷne Ācōrēba egorodeba jũma animarā druabemada, jũma ĩbana sida osia. Maḷ animarā ḅeara ēberāmaa enesia cārē trḷda ādjiza ḅḷcuai cawaya. Ara maḷda ēberā Adaḷba animarā ḅeara trḷ ḅḷcuasia. Animarā trḷra ādjiza ḅesia Adaḷba trḷ ḅḷcuada quĩrāca. ²⁰ Māwā Adaḷba daupēbada animarāra, ĩbana bajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jũma trḷ ḅḷcuasia. Māwāmĩna Adaḷ itea carebabari biada waḅi neḅ basía.

† **2:14** Tigri. Hebreo bedeaḅe “Hidekel” ḅḷ ḅḷa.

21 Mañ carea Ācōrēba Adałra bio cāibisia. Adał cāi bade Ācōrēba idji orro bawarada aba edasia. Edapeda waya dji djarara cara basia. 22 Mañbe Ācōrēba Adał orro bawara edadara wērāda osia. Opeda Adałmaa enesia. 23 Mañne Adałba jarasia: jidibara nałra mł orroa! Idjidra wārāda mł djaradeba oada. §

Mła trł baya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquĩrāneba oda bērā.*

24 Mañ carea umaquĩrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya. Māwā cacua aba bā quĩrāca panania.

25 Mañne Adałra, dji wērā sida ācada panasidaa baribara peradaca basia.

3

Adałba dji wērā bida Ācōrē ĩjā amapedada

1 Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawaara basia djārā cūrūgai carea. Mañ damaba wērā jarasia:

–ĶĀcōrēba wārāda jarasica jūma nał néude bea nejōra bārāba jōcara panada?–

2 Wērāba panusia:

–Māwāéa. Nał néudebema nejōra daiba jōnida panā. 3 Baribara bacuru néu ēsi nūmānebemada Ācōrēba jarasia: “Jālgā nejōra jōrānadua idjaba jidarānadua. Māwā odibara beudia.”–

4 Mañne damaba wērā jarasia:

§ 2:23 Idjidra wārāda mł djaradeba oada. Hebreo bedede nāwā bā bā: “Nałra bawara mł bawaradabemaa idjaba djara mł djaradabemaa.” * 2:23 Wērā. Hebreo bedede beada “wērā” idjaba beada “umaquĩrā” abari quĩrāca jĩguabaria.

–Bārāra beudaēa. ⁵ Ātebrā maļ nejō jōbāda ewaride bārāba abeda jūma cawadia biada, cad-jirua sida. Māwā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Maļgāra idjia cawa bāa, maļ carea bārāa jōbi ama bāa.–

⁶ Maļne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūma nejōra biya purea jira bāda idjaba jōi biya quiruda. Ara maļda jō quīrāsia crīcha cawa bai carea. Maļbe ba edapeđa jōsia. Jōpeđa dji quimaa diasia. Maļne idjia biđa jōsia. ⁷ Ara maļda ādjia umena abeda cawasidaa ādjira ācada panāda.* Maļ carea higojō queduada iğudapeđa jāsidāa.

⁸ Qewara cūrādrābrāde Ācōrēra néu ējūāne nībasia. Adaļba dji wērā biđa maļ ūrīsidade néude mīrūsidaa. ⁹ Maļ bērā Ācōrēba Adaļra nāwā trāsia: –ĶBāra sāma bā?–

¹⁰ Adaļba panusia:

–Bā zebraāda ūrīsīde ne wayaaba māra mīrūsia ācada bā bērā.–

¹¹ Maļne Ācōrēba iwidisia:

–ĶCaiba jarasi bāra ācada bāda? ĶBā jōsica māa jōrāduada nejōra?–

¹² Adaļba panusia:

–Bā māa wērā diaēdaba jōbisia.–

¹³ Maļ bērā Ācōrēba wērāa iwidisia:

–ĶBā cārē cārēā jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba māra cūrūgasia. Maļ bērā māa jōsia.–

¹⁴ Maļ bērā Ācōrēba damara nāwā biē jara bāsia:

* **3:7** Cawasidaa. Hebreo bedēde bā bāa: “Dau uruasidaa.”

B_Λa jāwā cūrūgada bērā, m_Λa b_Λra daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara b_Λaya.

Nāwā baya: idiba ātaa b_Λdji jāne nībaya idjaba ewariza b_Λ itera egoro pora caita baya aba beub_Λr_Λd_Λaa.†

15 Idjaba m_Λa b_Λra wērā ume dji quīrūda b_Λaya. Idiba ātaa b_Λ warrara wērā warra ume dji quīrū baya.

B_Λa wērā warrara jīrūgarronane caya. Barib_Λr_Λ idjia b_Λ borora berrad_Λgaya.‡

16 Maāne Ācōrēba wērā jarasia:

B_Λ biogoa b_Λdē m_Λa b_Λra bia mīgabiya. Warra tob_Λr_Λdē puadēba toya.

Māwā bia mīga baimīna b_Λ quima ume ba quīrīā baya,§ barib_Λr_Λ idjia b_Λra idji j_Λwaeda erobaya.

17-18 Maāne Ācōrēba umaquīrīā jarasia:

M_Λa b_Λā jarasia jāā nejōra jōrāmārēā. Māwāmīna b_Λ wērā bedēada ījāsia.

Maā bērā m_Λa naā ējūāra jūma biē b_Λaya. _Λr_Λda, jūīchichi sīda odjacuaya.

B_Λra bio bia mīga baya b_Λ néudebemada coi carea. Idjaba b_Λa chiruada co baya.

19 Ne coi carea traja b_Λdē b_Λ dratude j_Λa zowua nūmaya aba beub_Λr_Λd_Λaa.

† 3:14 B_Λ itera egoro pora caita baya. Hebreo bedēade b_Λ b_Λa: “Egoro porada co nībaya.” ‡ 3:15 Romano 16:20; Apocalipsi 12:17. § 3:16 B_Λ quima ume ba quīrīā baya. Maāra hebreo bedēade ebuda b_Λēa. _Λc_Λr_Λmaarā jara b_Λa “b_Λ quimara b_Λ j_Λwaeda eroba quīrīā baya.”

Bara egoro poradebema. Mañ carea b̄ara waya-
cusa egoro pora baya.

²⁰ Adałba idji wērāra tr̄l̄ b̄asia Eva, idjira jūma
dadji zocai bea papa bērā.* ²¹ Mañbe Ācōrēba
animarā edebema wuada opeđa ādjía j̄l̄bisía.

²² Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Nañ ēberāba j̄l̄ nejōra jōna bērā biada cad-
jirua sída jūma cawa b̄a. Māwā dadji quĩrāca
besía. Mañ bērā zocai bai diabari nejōda idjía idu
jōbidaēa. Małda jōsira beuca baya.–

²³ Ara małda Ācōrēba ēberāra Edeñ néu
ējūānebemada āyā j̄aretasia ējūā o b̄amārēā.
Ācōrēba idjira egorodeba osía. Mañ bērā idjira
b̄asia egorode ne u b̄amārēā. ²⁴ Ācōrēba ēberāra
āyā j̄aretapeđa Edeñ néu ējūā l̄māđau odjabariare
bajānebema nezocarā i bara pan̄da b̄asia. Idjaba
b̄asia djōbada neco urua b̄ada, iduba p̄arr̄aga tucua
jira b̄ada. Małḡarāba zocai bai diabari nejōra waga
panesídaa ni ab̄ałba jōrāmārēā.

4

Caiłba idji djaba Abel beada

¹ Mañbe Adałra dji quima Eva ume cāisía. Evara
biogoa bepeđa warra tosia. Mañne Evaba jarasia:
“Māa umaquĩrā warrada erobesia Ācōrēba care-
bada bērā.” Māwā dji warrara tr̄l̄ b̄asia Caił.*

² Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Mañ Abel-
era oveja daupēbari basía. Mañne Caiłra ne ubari
basía.

* **3:20** Hebreo bedeade Eva tr̄ra zocai b̄ada ab̄ał quĩrāca
j̄guabaria. * **4:1** Hebreo bedeade Caił tr̄ba jara b̄a “erobeda.”

3 Māwā panane ewari aba Caiłba idji néudebemada Ācōrēa diasia. 4 Małne Abelba oveja zaquerā dji naārā topedadada beapeda dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.† 5 Baribara Caiłda idjia diada sida bia unuē basía. Mał carea Caiłra bio quĩrũsia. Abeda quĩrā cadjirua nũmesia. 6 Mał carea Ācōrēba Caiłra jarasia:

–¿Cārē cārēā quĩrũ nũma? ¿Cārē cārēā quĩrā cadjirua nũma? 7 Bala biada oibara ¿bara basrida baēca?‡ Baribara bala biada oēbara cadjirua jawaeda baya. Baribara bala cadjiruara poyaida bala.–

8 Ewari aba Caiłba idji djabaa jarasia: “Āyā parrade wāna.”§ Ara małda wāsidaa. Néude ābaa nĩnanę Caiłba Abelera adua baē beatasia. 9 Mał bēra Ācōrēba Caiłra iwidisia:

–¿Sāma ba ba djaba Abelera?–

Małne Caiłba panusia:

–Cawaēa. Māwāra ¿małra idji acabarica?–

10 Ācōrēba jarasia:

–¿Cārē cārēā ba djabara jāwā beasi? Idji oa egorode erozoadaba jĩgua jara bala mał jipa cawa omārēā. 11 Ba djabada beada bēra mał bara biē baya. Mał bara idji oa erozoadamałba āyā jaretaya. 12 Bala ējũā obaramĩna ba néura bia zauca baya. Bala nał ējũāne ara jāwā parrala nĩbaya. Anāũi sida neē baya.–

† 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juał 3:12. ‡ 4:7 ¿bara basrida baēca? Małra hebreo bedeadede ebuda baēa. Acaramaara jara bala: “¿Mał bara bia unuēca?” § 4:8 Āyā parrade wāna. Griego bedeadede māwā ba bala. Hebreo bedeadede neēa.

13 Caiĭba Ācōrēa jarasia:

–Mā māwā ħaira jūmawāyā zarea ħΛA. Maĭra mā droaēa. 14 Idi ħΛA māra naĭ druadebemada āyā ĵaretabΛΓΛA. ΒΛ quīrāpita māra wācara ħaya. Idiba λtaa māra naĭ ējūāne ρΛΓΓΛA nībaya drua āībema quīrāca. Bariduaba māra ununibΛΓΛ, beadia.–

15 Ācōrēba jarasia:

–Bariduaba ħΛda beaibΛΓΛ, mā idjira ħΛ cāyābara auđuara cawa oya.–

Maĭ bērā Ācōrēba Caiĭ cacuada sēyāda ħΛsia, bariduaba maĭ sēyāda unusidara Caiĭra bearānamārēā. 16 Ara maĭda Caiĭra Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāpeđa Nod druade ħađe wāsia. Maĭ Nod druara Edeĭneba ĭmāđau odjabariare ħΛA.

Caiĭneba yōpeđada

17 Caiĭra idji quima ume cāisia. Dji wērāra ħiogoa ħepeđa Enocoda tosia. Maĭ Enoco toside Caiĭba puruda o ħasia. Dji puru trĭra dji warra trĭ quīrāca Enoco trĭ ħΛsia.

18 Enocora Irá zeza basía. Irāra Mehujael zeza basía. Mehujaelera Metusael zeza basía. Metusaelera Lame zeza basía. 19 Maĭ Lameba wērāda umé erobasia. Abara Adá abadĵidaa, dewarabemara Zila abadĵidaa. 20 Adába Jabalda tosia. JabalĊeba yōsidaa wua dede beabadada, animarā daupēbadarā sida. 21 Dji djaba trĭra Jubal basía. JubalĊeba yōsidaa arpa zá cawa ħeada idjaba chiru zá cawa ħea sida. 22 Zilaba Tubal-Caiĭda tosia. Idjia bronĊebemada idjaba jiorroĊebema sida ne o cawa ħasia. Tubal-Caiĭ djabawērāra Naamá abadĵidaa.

23 Ewari aḅa Lameba idji quimarã Adáa, Zilaa biḁa jarasia:

Adá, Zila, m̃ḁ beḁeada ũrĩnadia. M̃ḁa ēberã cūdra ḅḁda beasia idjia m̃ḁ djara tuḁa carea, m̃ḁ puoḁa carea.

24 Bariduaba Caiḁda beaibḁḁḁ, Ācōrēba maḁḁḁḁḁ bio cawa oya. Baribḁḁḁḁ bariduaba m̃ḁda dji cūdra carea beaibḁḁḁ Ācōrēba maḁ ēberāra auḁuara cawa oya.*

Adaḁba, Eva biḁa dewara warra unupeḁada

25 Maḁ ewaride Adaḁra wayacusa dji quima ume cāisia. Maḁbe dji quimaba umaquĩrã warrada tosia. Maḁne jarasia: “Caiḁba Abel beḁacarea Ācōrēba m̃ḁa dewara warrada Abel cacuabari diasia.” M̃ḁwã dji warrara trḁ ḅḁsia Se.†

26 Maḁbe Seba warrada unusia. Dji trḁra ḅḁsia Enó. Maḁ ewarideba ḁḁaa ēberārāba Ācōrēba ewari iwidiḁḁdaḁe idji trḁra “Jehová” a panesidaa.

5

Adaḁneba yōpeḁada

1 Nama ḅḁḁ ḅḁḁ Adaḁneba yōpeḁadaḁebemada. Ācōrēba ēberārã oside ara idji quĩrãca osia. 2 Dji umaquĩrã, dji wērã sida osia. Maḁne Ācōrēba ādjira yōnamārēã bia jara ḅḁsia.* Ādji osi ewaride ādjira trḁ ḅḁsia “ēberārã.”

3 Adaḁ ciento treinta poa ḅaside warrada unusia ara idji quĩrãca ḅḁda. Idjira trḁ ḅḁsia Se.

* 4:24 Bio cawa oya. Hebreo beḁeade ñḁwã ḅḁḁḁ: “Ḃarima siete cawa oya.” Auḁuara. Hebreo beḁeade “Ḃarima setenta y siete.”

† 4:25 Hebreo beḁeade Se trḁba jara ḅḁḁḁ “diada.” * 5:2 Genesi 1:28.

⁴ Se ununacarea Adaãra ochociento poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ⁵ Jũma ãbaa Adaãba noveciento treinta poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

⁶ Sera ciento cinco poa ðaside Enóda unusia. ⁷ Enó ununacarea Sera ochociento siete poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ⁸ Jũma ãbaa Seba noveciento doce poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

⁹ Enó noventa poa ðaside idji warra Cainaãda unusia. ¹⁰ Cainaã ununacarea Enóra ochociento quince poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ¹¹ Jũma ãbaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

¹² Cainaã setenta poa ðaside idji warra Majalalelda unusia. ¹³ Majalaleel ununacarea Cainaãra ochociento cuarenta poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ¹⁴ Jũma ãbaa Cainaãba noveciento die poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

¹⁵ Majalaleel sesenta y cinco poa ðaside idji warra Jaréda unusia. ¹⁶ Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ¹⁷ Jũma ãbaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

¹⁸ Jaré ciento sesenta y dos poa ðaside idji warra Enocoda unusia. ¹⁹ Maã Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa ðasia. Maãne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ²⁰ Jũma ãbaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

²¹ Enoco sesenta y cinco poa baside idji warra Matusaleãda unusia. ²² Matusaleã ununacarea Enocora tresciento poa Ñcõrẽ ume jipa nĩbasia. Mañne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ²³ Jũma ãbaa tresciento sesenta y cinco poa unusia. ²⁴ Enocora ewariza Ñcõrẽ ume jipa nĩbasia. Mãwã ðade nẽbasia Ñcõrẽba zocai ededa bẽrã.

²⁵ Matusaleã ciento ochenta y siete poa baside idji warra Lameda unusia. ²⁶ Mañ Lame ununacarea Matusaleãra seteciento ochenta y dos poa basia. Mañne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ²⁷ Jũma ãbaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

²⁸ Lame ciento ochenta y dos poa baside warrada unusia. ²⁹ Mañne Lameba jarasia: “Ñcõrẽba nañ ãjũãra biẽ ðasia. Mañ bẽrã dadjirã jãwaba ãjũã o panãra zarea ðaa, baribãra nañ warrabãra dadjirãra ãnãũbiya.” Mãwã dji warrara trã ðasia Noé.†

³⁰ Mañ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa basia. Mañne warrarã, wẽrãcaurã sida unusia. ³¹ Jũma ãbaa seteciento setenta y siete poa unusia. Mãwã ðada jaidasia.

³² Noé quiniento poa baside dji warrarã Seãda, Caãda, Jape sida unusia.

6

Ëberãrãba cadjiruada ãpẽ panana

¹ Nañ ãjũãne ãberãrã yõsidade caurãda unucuasidaa. ² Mañbe Ñcõrẽ warrarãba mañ

† 5:29 Hebreo bedeaade Noé trãba jara ðaa “ãnãũya.”

awērārāra quīrāwārēã unusidaa.* Mañ bēřã
ãdjirāba awuabɔdada edasidaa.

³⁻⁴ Edapedadacarea warrarāda yōsidaa. Mañ
warrarāra nañ ějũãne drasoa waibɔa warisidaa.
ãdjirāra trɔɔ bɔga beasia mañ drõãenabema ewaride,
nocoarebema ewaride bida. ãdjirã carea
ãcõrēba jarasia: “Mɔa ěberārāa ãyāba diasia zocai
pananamārēã baribɔɔɔ djara bēřã beudia. Poa
ciento veintebe beadia.”†

⁵ ãcõrēba unusia ěberārāba jũma nañ ějũãne cad-
jiruada jũmawāyã o panɔda. Unusia ãdjia ababe
cadjirua odidrɔ ewariza crīcha panɔda. ⁶ Mañne
ãcõrēra sopua besia nañ ějũãne ěberārã oda carea.
Idjimaarã biara bæcasia ãdjira odaẽbara. ⁷ Nāwã
crīchasia: “Mɔa ěberārāda, animarāda, animarã ãdji
jãne wābadada, ĩbana sida jũma jõbiya. Mɔa ãdjira
odaẽbara biara bæcasia.”

⁸ Baribɔɔɔ ãcõrēba Noéda bia unusia.

*ãcõrēba Noéa jãba droma baurude quīrãca bɔ
obida*

⁹ Nama Noédebemada nēbɔɔɔ bɔa.

Noéra ěberã jipa bæsia. ãcõrē ume jipa nĩbabadjia.
Idji ewaridebemarã tãēna ababe idjidrɔ jaradi neẽ
bæsia. ¹⁰ Noéba warrarāda ũbea unusia: Señ, Cañ,
idjaba Jape.

¹¹ Mañne nañ ějũãne beara ãcõrē quīrãpita biẽ
duanesidaa baridua cadjiruara jũmawāyã o bæa

* **6:2** ɔɔɔɔmaarã mañ ãcõrē warrarāra bajãnebema nezocarãa.
Dewaramaarã Sedeba yõpedadarãda mawã panɔa. † **6:3-4** Mɔa
ẽberārãa ãyãba diasia zocai pananamārēã baribɔɔɔ djara bēřã
beudia. ɔɔɔɔmaarã mañ bedeaba nãwã jara bɔa: “Mɔ Jaurera
ewariza ěberārã ume djõ bæãa ãdjirãra djara bēřã.”

bērā. ¹² Ācōrēba naļ ējūā aꝥbꝥꝥꝥꝥꝥ wārāda jūma biē bꝥda unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjirua o bea bērā. ¹³ Maļ carea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Māa naļ ējūāne zocai beara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o bea bērā. Idjaba naļ ējūā siða jūma ārīya. ¹⁴⁻¹⁶ Maļ carea bla jāba dromada bacuru biaðebemada odua.† Opeða cādorronaba soadua eðaare, dajadaare biða. Maļ jābara naļ waiþꝥꝥꝥꝥꝥ odua: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jeðeada doce braza, idjaba dji āꝥꝥꝥꝥ siete braza. Jāba dromara cꝥðapō ūbea odua. Cꝥðapōza zocārā ꝥꝥajucuadua. Maļbe cꝥðapō āꝥaarebemane dajadaa aꝥꝥꝥꝥꝥꝥ odua. Dji āꝥꝥꝥꝥ bicaca aba baida bꝥa dji āꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥ eða. Idjaba eða wābadada jāba droma orrode odua.

¹⁷ Pārānacarea māa dopapada zebiya naļ ējūāra jūma ū wāmārēā. Māwā jūma zocai beara māa jōbiya. Animarā beara, ēberārā siða jūma quinia.

¹⁸ Baribꝥꝥꝥꝥ māra bꝥ ume beða bꝥꝥꝥ bārā ēðꝥꝥ edai carea. Bꝥda, bꝥ warrarāda, bꝥ quimada, bꝥ āīgurā siða jāba dromane þadodia. ¹⁹ Idjaba jūma animarāda umé uméa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eða wābiðia bꝥ quīrāca zocai þeðamārēā. ²⁰ Ībanada, dewara animarāda, animarā ādji jāne wābada siða umé uméa bꝥmaa zedia bꝥa ādjirā zocai wagamārēā. ²¹ Idjaba codi careabemada ꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥꝥ wagadua bārāba maļ animarā biða co panani carea.–

²² Ācōrēba jaraða quīrāca Noéba jūma osia.

† **6:14-16** Bacuru bia. Hebreo beðeade “gofer” bꝥ bꝥa. Baribꝥꝥꝥꝥ hebreo beða cawa beaba maļ gofer bacurura adua panꝥa.

7

Dopapa zeda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Naļ ējūānebema ēberārā tāēna mļa ababe bΛdrΛ jipa unu bΛa. Maļ bērā bΛra jūma bΛ ēberārā sīda jāba dromane eda wānada. ² Dji mļa babue diaida bΛ animarānebemada dji umaquīrārāda sīte idjaba dji wērārāda sīte edadua, baribΛrΛ animarā mļa babue diacara panΛnebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua. ³ Ara maļ quīrāca ībanaza dji umaquīrārāda sīte, dji wērārāda sīte edadua naļ ējūāne zocai bēadamārēā. ⁴ Sīte ewari badacarea mļa cuarenta ewari āsa diamasi bīda cueda zebiya. Maļba mļa naļ ējūāne zocai bēa ođara jūma jōbiya.–

⁵ Ara maļda Noéba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

⁶ Noé seisciento poa bāsīde dopapaba naļ ējūāra jūma ū wāsia. ⁷ Dopapa carea Noéra jāba dromane eda wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āīgurā sīda eda wāsīdaa. ⁸ Jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēba babue diabada animarāda, Ācōrēba babue diacara panΛ animarā sīda. Ībana bēada, jūma ādji jāne wābada animarā sīda eda wāsīdaa. ⁹ Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā sīda jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

¹⁰ Sīte ewari badacarea dopapaba ējūāra ū wāsia. ¹¹ Noé seisciento poa bāsīde ara maļ poade jedeco aba auđu diecisīte ewari bΛde ū wāsia. Ara maļ ewarīde pusa edrebema baidora ātaa bogadrΛ ze nūmesia, idjaba cue sīda bio ze nūmesia.

12 Nañ ẽjũãne cue ze nũmasia cuarenta ewari ãsa, diamasi bida.

13 Cue ze nũmeside Noéra idji warrarã Seã, Caã, idjaba Jape sida jãba dromane eda wãsidaa. Noé quimada, dji ãĩgurã sida eda wãsidaa. 14 ãdjirã ume quĩrãtanoa animarã mẽãbemada, daupẽbadada, ãdji jãne wãbadada, ìbana sida jãba dromane eda wãsidaa. 15 Animarã beara jũma umé uméa Noémaa zesedapeda jãba dromane eda wãsidaa.

16 Animarã beaza eda wãsidaa dji umaquĩrãda dji wẽrãda, ãcõrẽba Noéa jarada quĩrãca. Noé eda wãnacarea ãcõrẽba dji eda wãbadara jũãtrã nũmasia wagai carea.

17 Cuarenta ewaride dopapaba jũma ù wãbãrã basia. ãtaa ù wãbãrãde jãba dromara baido ãrã ùmesia. 18 Dora ewariza ãtaa ù wãsia. Waiãba ù wãsia. Mañ bẽrã jãba dromara baido ãrã pãrrãga ùmesia. 19 Mãwã bãde doba nañ ẽjũãra jũma ù wãsia. Eya ãtãra bea sida jũma ù wãsia. 20 Eyara jũma ù nũmepeda waði braza quĩmãrẽ audu ù wãsia.

21 Mañ bẽrã nañ ẽjũãne zocai beara jũma quinisidaa. ìbana beada, daupẽbada animarãda, mẽãbemada, jũma animarã ãdji jãne wãbada sida quinisidaa. Idjaba ẽberãrã sida jũma quinisidaa.

22 Jũma druabema ãyãbabada beara quinisidaa.

23 Wãrãda jũma druabema zocai beara quinisidaa. ẽberãrãda, animarãda, ãdji jãne wãbadada, ìbana sida quinisidaa. Mãwã ãcõrẽba nañ ẽjũãne beadara jũma jõbisia. Mañne ababe panesidaa Noéda, idji ume jãba dromane eda wãpedada sida.

24 Nañ ẽjũãra dopapaba ciento cincuenta ewari ù nũmasia.

8

Dopapa wãna

¹⁻² Naã ãjũã ù nũmaside Æcõrẽba Noéra jũma an-
imarã jãba dromane duanΛ sida quĩrãdoãẽ þasia.
Maã bẽrã Æcõrẽba nãũrãda jũma naã ãjũãne tΛbisia,
pusa edrebema baidora tΛdrΛbisia, idjaba cue
sida poabisia. ³⁻⁴ Maã bẽrã dora pĩãca edaa erru
wãsia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari
badacarea jãba dromara Ararat eyaida þΛ druade
poa þesia. Cue zesi poade sei jedeco auðu diecisi-
ete ewari þΛde mãwã poasia. ⁵ BaribΛrΛ wadibida
dora erru þasia. Pĩãca erru wãne diebema jedeco
nabema ewaride waabema eya borora odjacua-
sia.

⁶ Cuarenta ewari badacarea Noéba jãba dro-
mane dajadaa acΛbada odara ewasia. ⁷ Ewapeda
ĩbana ne mĩguia cobarida ãdrΛbisia egoro põãsada
unui cawaya. * Maã ĩbanara wãpeda waa zeẽ basía,
ãtebΛrΛ pΛrrΛa wãþari nĩbabadjia do errubΛrΛmisa.
⁸ Mãwã þΛde Noéba puchirãda wãbisia dora errusi
cawaya. ⁹ Maã puchirãra jãba dromanaa waya
jẽda zesia sãma þarida unuẽ bẽrã. Maãbe Noéba
puchirãra idji jΛwaba edapeda jãba dromane eda
þΛsia.

¹⁰ Siete ewari jããpeda Noéba wayacusa puchirãra
jãba dromaneba wãbisia. ¹¹ QueubΛrΛde puchirãra
waya jẽda zesia. Maãne dji quidade olivo bacuru
queduada enesia. Maãneba Noéba cawasia ãjũã ù
nũmanara wãrãda errubΛrΛda. ¹² Waya siete ewari

* **8:7** ĩbana ne mĩguia cobarida. Cãpũrĩã bedede þΛ þΛa “cuervo.”
BaribΛrΛ dopeda jaraẽ þΛa. Idjaba ãgoso sida jaraẽ þΛa ne mĩguiada
cobarimĩna.

jããpeda Noéba wayacusa puchirãra wãbisia. Maãne puchirãra waa Noémaa zeẽ basía.

¹³ Noé 601 poa baside naã ëjũãne dora jũma errusia. Ara maã poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jãba droma de ëcarrara ogapetasia. Maãne ëjũãra põãsa ðada unusia. ¹⁴ Jedeco aba auðu veintisiete ewari ðade ëjũãra wãrãda bio põãsa basia. ¹⁵ Maãbeba Æcõrẽba Noéa jarasia:

¹⁶ –Bãra, ba quima, ba warrarã, ba aãgurã sida jãba dromaneba ëdrãdadua. ¹⁷ Idjaba ëdrãbigadua jũma animarã ba ume duanãra: ãbanada, animarã daupëbadada, animarã ãdji jãne wãbada sida jũma naã ëjũãne wãnapeda yõnamãrẽã.–

¹⁸ Ara maãda Noéra, dji quima, dji warrarã, dji aãgurã sida ëdrãsidaa. ¹⁹ Idjaba jãba dromaneba ëdrãsidaa jũma animarã daupëbadada, mēãbemada, ãdji jãne wãbadada idjaba wãbaribada sida. ²⁰ Maãbe Noéba mõgarada ãta pã buesia animarã Æcõrẽa babue diai carea. Mãwã opeda Æcõrẽa babue diada ða animarãda, ãbana sida aba beacuasía. Beacuapeda mõgara ãta pã bueda ãrã Æcõrẽa babue diasía. ²¹ Maã babue diaðara Æcõrẽba bia unusia. Maãne jarasia:

–Idiba ãtaa mãã naã ëjũãra waa biẽ ðãã, ëberãrãba caibe edãba ãdji soðe cadjirua oðidã crĩcha beamĩna. Idjaba mãã jũma zocai beara waa quinibiẽã mãã oða quĩrãca. ²² Naã ëjũã ðãmisa ëberãrãra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jãwãrããra, ewari cõrãsa sida ðaya. Doiðaða, poa sida ðaya. Æsa, diamasi sida ðaya.–

9

Ācōrēba Noé ume bedea bΛda

¹ Maļbe Ācōrēba Noéa, dji warrarāa biða nāwā bia jarasia:

–Warra zocārā yōnadua. Naļ ējūāra jūma biradadua. ² Jūma animarā naļ ējūāne beaba bārāra wayadia. Ībanara, animarā druabemara, pusadebema siða jūma bārā jΛwaeda beadia.

³ Mļa naēna chiruada, nejō siða coðamārēā diasia.* Ara maļ quīrāca idi mļa jūma animarā bea siða diabΛrΛa coðamārēā. ⁴ BaribΛrΛ animarā oara cocara panΛa, oadeba jūmarāda zocai duanΛ bērā. ⁵ Ēberāba wa animarāba ēberāda beaibΛrΛ, mļa cawa oya. ⁶ Mļa ēberāra ara mļdji quīrāca osia. Maļ carea bariduada mīā beaibΛrΛ, bārā bororāba maļ ēberāra beabidida panΛa.

⁷ Mļa bārāa jaraya: warra zocārā yōnadua. Naļ ējūāra jūma biradadua.–

⁸ Maļ awara Ācōrēba Noéa, dji warrarāa biða nāwā jarasia:

⁹⁻¹⁰ –Ūrīnadua, mļa bedeada bΛya bārā ume, bārāneba yōbΛdarā ume biða, jūma animarā bārā ume jāba dromaneba ēdrΛpedada ume biða. Animarā daupēbada, mēābema, ĩbana, jūma naļ ējūāne bea animarā ume mļa bedeada bΛya. ¹¹ Mļa bedea bΛbΛrΛra naļgΛa: naļ ējūāne zocai beara waa dopapaba jōbiēa. Waa naļ ējūāra ū wāēa naļ ējūāne bea quininamārēā. Mļa bedea bΛðara wārāda māwā baya.–

¹²⁻¹³ Maļ awara Ācōrēba jarasia:

* **9:3** Genesi 1:29.

–Mļa bārã ume, bārãneba yõbɫdarã ume, animarã ume bida bedea bɫɫara jõca baya. Mañ carea mļa sÿyãda jãrãrãne jira bɫbɫrɫa cawadamãrẽã mļa nañ ãjũãne bea ume bedea bɫɫara wãrãda mãwã baida. Mañ sÿyãra eumaa. ¹⁴ Mļa jãrãrã zebibɫrɫde mñ eumara odjabari baya. ¹⁵ Mañgɫdeba mļa quĩrãneba baya mļa bārã ume animarã ume bida bedea bɫɫara. Waa dopapara wãbiẽa nañ ãjũãne bea quinibi carea. ¹⁶ Euma jãrãrãne jira bɫ unubɫrɫde mļa quĩrãneba baya jũma nañ ãjũãne zocai bea ume bedea bɫɫara. Mañra jõca baya. ¹⁷ Wãrãda eumaba quĩrãnebabi baya mļa jũma nañ ãjũãne zocai bea ume bedea bɫɫara.–

Ãcõrẽba Noéa mãwã jarasia.

Noé warrarãba opedada

¹⁸ Noé warrarã jãba dromaneba ãdrɫpedadara Señ, Cañ, idjaba Jape basía. Cañra Canaañ zeza basía. ¹⁹ Noé warrarãra ùbea panasídaa, baribɫrɫ ãdjideba yõpedadarãba nañ ãjũãra wayacusa birasídaa.

²⁰ Mañbe Noéba peada opeda uvada úsia. ²¹ Ewari aba Noéba uva ba aseada do bësia. Mañba idjira beu bësia. Mañ bërã idji dejãne ãcada tabasia. ²² Mãwã tabɫde dji warra Cañda eda zesia. Cañra Canaañ zeza basía. Mañne Cañba idji zeza ãcada tabɫda unupeda idji djabarã dajadaare panɫa jarade wãsia. ²³ Mañ carea Señba Jape bida borobada aba edasídaa. Mañ borobara ãdji equiade bɫɫpeda ãdaunaa wãsídaa ãdji zezamaa. Mañbe araa acɫdaẽ ãdji zezara ãnẽbari bɫsídaa. Mãwã ãdji zeza cacuara ununaẽ basía.

24 Noé quĩrã badacarea cawasia idji warra tẽãbema Całba odara. 25 Mał carea jarasia: Cał warra Canaałra młã biẽ jara ɓaya. Canaałra idji zeza djabarã nezoca edaara ɓada ɓaya.

26 Mãwã jaradacarea Noéba idji warrarã Sełra Jape sida nãwã bia jara ɓasia: Mł Ācõrẽba Sełra bia ɓaya. Canaałra Seł nezoca ɓaya.

27 Japera Ācõrẽba dji dromada ɓaya. Idji djaba Seł ume necai ɓaya. Canaałra idji nezoca ɓaya.

28 Dopapa wãnacarea Noéra 350 poa ɓasia.

29 Mãwã 950 poa ɓaside jaidasia.

10

Noé warrarãneba yõpedada

1 Dopapa wãnacarea Noé warrarã Sełba, Całba, Jape bida warrarãda unucuasidaa. Nama ɓá ɓla ãdjideba yõpedadadebemada.

2 Japedeba yõpedadara nałgãrã basía: Gomer, Magog, Madai, Javał, Tubal, Mesec, Tiras sida.

3 Jape warra Gomerdeba yõpedadara nałgãrã basía: Asquenaz, Ripat, Togarmá sida. 4 Jape warra Javałneba yõpedadara nałgãrã basía: Elisá, Tarsi, Quitił, Rodanił sida.* 5 Javałneba yõpedadara pusa icawa drua osidaa. Małne jũma Jape warrarãba ãdjirãza puruda osidaa idjaba ãdji puruza ãdji quĩrãmera awara awara bedea ɓesia.

6 Całneba yõpedadara nałgãrã basía: Cus, Mizraił, Put, Canaał sida. 7 Cał warra Cusdeba yõpedadara nałgãrã basía: Sebá, Havila, Sabtá,

* 10:4 Rodanił. Hebreo bedeadẽ Dodanił ɓá ɓla.

Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yõpedadara Chebá idjaba Dedañ basía. ⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Mañ Nimrora nañ ejũãne nabema eberã dji droma basía. ⁹ Nimrora mẽã wãi carea dji bia basía ãcõrẽba mãwã quĩrĩãna bẽrã.† Mañ bẽrã eberãrãba jarabadjidaa: “Nimro quĩrãca jãñ eberãda mẽã wãi carea dji biao, ãcõrẽba mãwã quĩrĩã ð bẽrã.” ¹⁰ Idji jawaeda erobasia puru dromarãda. Naãrã Sinar druade erobasia Babelda, Erecoda, Acada, Calne sida. ¹¹ Mamaλba Asiria druadaa wãsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida. ¹² Idjaba Reseñ puru dromada osia Ninive idjaba Cala eñsi.

¹³ Cañ warra Mizraiñneba yõsidaa nañgrãda: Ludiñ, Anamiñ, Lehabiñ, Naptuhiñ, ¹⁴ Patrusiñ, Casluhiñ, Captoriñ sida. Captoriñneba pilisteorãda yõsidaa.§

¹⁵ Cañ warra Canaañba idji warra iwina Sidoñda unusia. Mañare unusia Het. ¹⁶ Idjaba Canaañneba yõsidaa jebuseorãda, amorreorãda, gergeseorãda, ¹⁷ heveorãda, araceorãda, sineorãda, ¹⁸ arvadeorãda, zemareorãda, hamateorã sida. Canaañneba yõpedadaba puru zocãrã o wãsidaa. ¹⁹ Naãrã ãdji druara basia Sidoñ purudeba aba Gaza purudea idjaba Guerar caita bida. Mañ awara ãdji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiñda, Lasa sida ãdji drua daucha icawa

† **10:9** ãcõrẽba mãwã quĩrĩãna bẽrã. Hebreo bedeade בָּא בְּאֵלָי: “ãcõrẽ quĩrãpita.” ‡ **10:11** Mamaλba Asiria druadaa wãsia. Λαλαμαaarã nãwã jara ða: “Eberã Asur abadara mamaλba wãsia.”

§ **10:14** Hebreo bedeade בָּא בְּאֵלָי pilisteorãra Casluhiñneba yõsidaa baribara Jeremia 47:4de, Amos 9:7de bida jara ða Captoriñneba yõsidaa.

panasidaa. ²⁰ Jūma maḷgarāra Caḷneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quīrā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

²¹ Seḷra Jape djaba dji nabema basía. Seḷ bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Seḷneba yōsidaa.* ²² Seḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Elaḷ, Asur, Arpaxa, Lud, Araḷ sida. ²³ Seḷ warra Araḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas sida. ²⁴ Seḷ warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía. ²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trḷ ḅasidaa Pele, idji ewaride ēberāra druaza āyā wābḷarḷsida bēra.†

Pele djabara Joctaḷ basía. ²⁶ Joctaḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá, ²⁷ Adoraḷ, Uzal, Dicla, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Opir, Havila, Jobá sida. Jūma maḷgarāra Joctaḷ warrarā basía. ³⁰ Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ējūā eyaida ḅádaa. Separa Mesádeba ḷmādaḷ odjabariare ḅḷa. ³¹ Jūma maḷgarāra Seḷneba yōpedadarā basía. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quīrā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

³² Jūma maḷgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wābḷarḷpeda

* **10:21** ḷcaḷḷamaarā Heberera dji naārābema hebreo basía.

† **10:25** Āyā wābḷarḷsidaa. Hebreo bedeade Pele trḷba jara ḅḷa: “Āyā wābḷarḷpedada.” ḷcaḷḷamaarā maḷ bedeaba jara ḅḷa “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi ḷsidaa.”

ãdjiza druada osidaa. Mãwã jũma naã ëjũãne duanesidaa.

11

Babel puru opeɔɔda

¹ Ëberãrã druaza wãbɔɔɔɔɔɔ naëna jũmarãda abari bedeade bedeabadjidaa. ² Ædjirãra arima pananaca basía. Maãba ãmãdau odjabariare pɔɔɔɔɔ nĩnane Sinar ëjũãne jũëne wãsidaa. Maã ëjũãne jeweɔɔda ununapeɔa mama panesidaa. ³ Ewari aba ãbaa nãwã beɔeɔdruasidaa: “Egoroda mōgara quĩrãca oɔapeɔa tɔbɔɔɔ de báɔɔɔɔɔ de oɔi carea.” Ara maãda egorora mōgara quĩrãca oɔapeɔa báɔɔɔda mōgarara neë baɔa bërã. Maãbe cáɔɔɔɔɔɔda edasidaa maã mōgara quĩrãca oɔara caradi carea. ⁴ Maãbe jarasidaa:

–Jããbe puruda oɔɔɔɔɔ. Idjaba de ãtɔɔ drasoga bɔɔda oɔia. Dji de borora abeɔa bajãnaa tẽũbiɔia. Mãwã osidara dadjirãra trã bɔɔga beaɔia idjaba ni abaɔba dadjirãra namabemada ãyã memenebidaëa druaza wãnamãrẽã.–

⁵ Ëberãrãba puru idjaba de ãtɔɔ drasoga bɔɔ o panɔɔra Æcõrẽba bajãneba aɔɔɔɔ zesia. ⁶ Maãne Æcõrẽba jarasia:

–Ædjirãra jũma ãbaa duanɔɔa idjaba abari bedeade bedeabadaa. Maã bërã jɔɔwa bɔsidaa jãã de drasoga bɔɔra oɔi carea. Maãba bariduada o quĩrãã panɔbɔɔɔ poya oɔia. Dadjia mãwã iduaribidaëa. ⁷ Biara bɔɔa dadjira wãnapaɔa ãdji beɔeɔara quĩrãtanoa beɔeɔabiɔida ara ãɔuɔa cawa ãrĩnaë duanenamãrẽã.–

8-9 Ara maŕda Ācōrēba jūma naŕ ějūāne
 bea ēberārāra quīrātanoa bedebisia cawa
 ūrīrānamārēā. Māwā dji puru trāra besia
 Babel.* Maŕ bērā ēberārāba puru o pananara
 idu bāsidaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mamaŕba
 druaza wābŕŕbigasia.

Noé warra Seŕneba yōpedada

¹⁰ Nama bŕ bŕa Seŕneba yōpedadadēbemada.
 Dopapa wānacarea poa umé bŕde, Seŕ 100 poa
 bāsida, dji warra Arpaxada unusia. ¹¹ Maŕ Arpaxa
 ununacarea Seŕra 500 poa bāsia. Maŕne warrarā,
 wērācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa bāsida dji warra Salada un-
 usia. ¹³ Maŕ Sala ununacarea Arpaxara 403 poa
 bāsia. Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa bāsida dji warra Hebereda unusia.
¹⁵ Maŕ Hebere ununacarea Salara 403 poa bāsia.
 Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa bāsida dji warra Peleda unusia.
¹⁷ Maŕ Pele ununacarea Heberera 430 poa bāsia.
 Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁸ Pele 30 poa bāsida dji warra Reúda unusia.
¹⁹ Maŕ Reú ununacarea Pelera 209 poa bāsia.
 Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁰ Reú 32 poa bāsida dji warra Seruda unusia.
²¹ Maŕ Seru ununacarea Reúra 207 poa bāsia.
 Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²² Seru 30 poa bāsida dji warra Nacoda unusia.
²³ Maŕ Naco ununacarea Serura 200 poa bāsia.
 Maŕne warrarā, wērācaurā sida unusia.

* **11:8-9** Babel trāba jara bŕa “dji cawa ūrīnaca.” Hebreorāba
 Babilonia purura Babel abadjidaa.

²⁴ Naco 29 poa básiđe dji warra Tareda unusia.

²⁵ Mañ Tare ununacarea Nacora 119 poa basia. Mañne warrarã, wērãcaurã sída unusia.

²⁶ Tare 70 poa básiđe dji warrarã Abrañda, dewarabema Nacoda, Harañ sída unusia.

Abrañ zeza Tare ēberãrãnebema

²⁷ Nama b̄l̄ b̄la Taređeba yōpedađadebemada. Tareba nañ warrarãda unusia: Abrañda, Nacoda, Harañ sída. Mañ Harañra Lo zeza basía. ²⁸ Harañra idji topedada puru Ur abadađe Caldea druade dji zeza na jaidasia.

²⁹ Abrañra Naco sída quima barasídaa. Nacoba Milcada edasia. Milcara Harañ cau basía, Iscá djabawērã basía. Mañne Abrañba Saraida edasia.

³⁰ Mañ Saraira warra neñ basia warra toca bērã.

³¹ Abrañ zeza Tarera caldeorã puru Urđeba ēdrasia Canaañ druadaa wãi carea. Idji warra Abrañda, idji wiuzaque Loda, idji ãĩgu Sarai sída edesia. Baribara Harañ puruđe jũēne wãnapeda mama panesídaa. ³² Tare 205 poa básiđe Harañ puruđe jaidasia.

12

Ācōrēba Abrañ trãna

¹ Ewari aba Ācōrēba Abraña jarasia:

–B̄l̄ druara, b̄l̄ ēberãra, b̄l̄ zeza dedebemarã sída amepeda wãdua. M̄la druada b̄la ac̄biya mamaa wãmãrẽã. ² B̄l̄đeba puru dromada m̄la yōbiya, b̄l̄ra bia b̄l̄ya, tr̄l̄ b̄l̄ga b̄l̄ya, idjaba b̄l̄đeba dewararãda bia duania. ³ B̄l̄ carebab̄dara m̄la carebaya. B̄l̄ biē ob̄dara m̄la biē b̄l̄ya. B̄l̄đeba m̄la nañ ējũãne bea purura jũma carebaya.–

⁴ Ara maĩda Abraãra wãsia Ācõrẽba jarada quĩrãca. Lo sida idji ume wãsia. Haraã purudeba ědrΛside Abraãra 75 poa ðasia. ⁵ Abraãba idji quima Saraida, idji tẽãbea Loda, ne jũma idjia erobΛ sida edesia. Idji nezocarã Haraãne edada sida edesia. Haraãneba ědrΛdapeda wãsidaa. WãbΛdade Canaaã druade jũẽsidaa. ⁶ Maã ewaride cananeorãda maã druade duanasidaa. Abraãra Canaaã druade nĩne Siqueã purude jũene wãsia, Moré bacuru droma nũmΛma. ⁷ Mama Ācõrẽra Abraãma odjapeda nãwã jarasia: “Mãa naã ějũãra bΛdeba yõbΛdarãa diaya.”

Maãbe Abraãba mõgarada łtΛ pã buesia ara maã Ācõrẽ idjima odjadaa bia bedesai carea. ⁸ Mãwãnacarea Abraãra Beteldeba łmãdau odjabariare bΛ eyadaa wãsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demaΛba Betelera łmãdau bæbariare ðasia. Λmãdau odjabariare Hai puruda ðasia. Idji wua de caita wayacusa mõgarada łtΛ pã buesia Ācõrẽa ewari iwidi carea. ⁹ MamaΛba Abraãra łnãũ eda wãsia aba Negue abada ějũãnaa.

Abraã Egipto druade bada

¹⁰ Maã ewaride jũma Canaaã druade jarrabada zesia. Maãne Abraãra Egiptodaa ðade wãsia codira abeda neẽ bẽrã. ¹¹ Egiptode jũẽbodode Abraãba dji quima Saraia jarasia:

–BΛra wãrãda wẽrã quĩrãwãrẽã bΛa. ¹² Egiptodebemarãba bΛ unubΛdade jaradia: “Jããra idji quimaa.” Maã bẽrã mãra beadia. BaribΛrΛ bΛra zocai ðadia edadi carea. ¹³ Maãba mã quĩrã djaburia jaradua bΛra mã djabawẽrãda.

Māwāra m̄ra beadaēa, ātebΛΓΛ bΛdeba m̄ra bia beya.–

¹⁴ Abraļ jũēnacarea Egiptodebemarāba unusidaa idji quima Saraira quīrāwārēā bΛda. ¹⁵ Dji dromarā bida unusidaa Saraira wārāda bio quīrāwārēā bΛda. Maļ bērā ādjia Egiptodebema boroa Saraiдебemada bia jarasidaa. Ara maļda ādji boroba Saraira idji dedaa edebisia.

¹⁶ Sarai carea Egiptodebema boroba Abraļra bia osia. Abraļa diacuasia ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyo sida. ¹⁷ BaribΛΓΛ Abraļ quima Sarai carea Ācōrēba dji borora, idji de dromane panabada sida cacua biē bΛcuasia. ¹⁸⁻¹⁹ Maļneba dji boroba cawasia Saraira Abraļ quimada. Maļ bērā Abraļra trābipeda jarasia:

–¿Cārē cārēā m̄ļa jaraē basi Saraira bΛ quimada? ¿Cārē cārēā bΛ djabawērāana asi? M̄ļa bΛ quimara berara edasia. ¿Cārē cārēā m̄ra jāwā osi? Za bΛa bΛ quimara. Edapeda isabe wādua.–

²⁰ Maļ bērā dji boroba idji zarrarāa jarasia Abraļra idji quima ume āyā ededamārēā. Jūma ādjia eropanΛ sida edebisia.

13

Lo Abraļ umebemada awara wāna

¹ Māwānacarea Abraļra dji quima ume Egiptodeba jēda wāsia Negue ējũānaa. Jūma idjia erobΛra edesia. Idji tēābea Lo sida idji ume wāsia. ² Maļne Abraļba paratada, oro sida waibΛa erobasia. Animarā sida zocārā erobasia. ³ Maļbe Neguedeba jēda ānāũ eda wāsia idji wua de erobađamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsi.

4 Idjia mōgara λτα pã buedama jũēpeda Ācōrēa ewari iwidiisia.

5 Mañne Lora Abrañ ume basia. Idjia bida ovejada, paca sida zocārã erobasia. Wua deda zocārã erobasia idji ēberārã itea, idji nezocarã itea bida. 6 Baribλγλ Abrañra Lo sida bio bara panλ bērã ējũāba araē basía. Mañ carea abari ējũāne ābaa poya pananaē basía. 7 Mañ awara Abrañ animarã wagabadada Lo animarã wagabada ume ijarabadjidaa. Idjaba cananeorãda, perezeorã sida mama beasia. 8 Mañ bērã Abrañba Loa jara-sia:

–Dadjira abari ēberārã bērã bia bλēa ijaradida; bia bλēa bλ animarã wagabadara mñ animarã wagabada ume ijara pananida. 9 Mañ bērã mña bedea djuburiaya bλra awara wāmārēã. Nañ druade ējũā baraa. Bλabλγλ cawa bλa sãmaa wãida. Bλda jλwa acλēaa wãibλγλ, mñra jλwa aradaa wãya. Bλda jλwa aradaa wãibλγλ, mñra jλwa acλēaa wãya.–

10 Mañne Loba Jordañ do jewedada jũma unusia aba Zoar puruēaa. Mañ jewedade dji ējũāra bia basia Ācōrē néu bađa quĩrãca idjaba Egipto drua quĩrãca. Mañ jewedara mñwã basia Ācōrēba Sodoma puruda Gomorra puru sida babuei naēna. 11-12 Mañ bērã Loba Jordañ do jewedara jũma edasia. Mañbe λmãdau odjabariare edaa wãsia. Abrañra Canaañ eyaída bλ ējũāne besia. Mñwã ādjira awara wãsidaa. Mañne Lora puru jewedade bea caita besia. Idji wua dera osia Sodoma puru caita. 13 Sodomanebemarãra dji cadjiruarã basía.

Ãdjirãba Ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada awua obad-
jidãa.

¹⁴ Lo Abraã umebemada awara wãnacarea
Ãcõrẽba Abraãa jarasia:

–Jããbe bɔdji bɔmaɔba aɔɔdua jɔwa aɔɔɔaa,
jɔwa aradaa, ãmãdau odjabaridãa idjaba ãmãdau
baebaridãa bidã. ¹⁵ Jũma naã ãjũãra mãa bɔa,
bɔdeba yõbɔdarãa bidã diaya ewariza bãrãne
bamãrẽã. ¹⁶ Mãa bɔ warrarãra zocãrã yõbiya.
Egoro pora poya juachadaca quĩrãca bɔ warrarã
sidã poya juachadaca baya. ¹⁷ Mãa bɔa naã ãjũãra
diai bẽrã dji drasoara dji jedea sidã aɔɔde wãdua.–

¹⁸ Ara maãda Abraãba idji wua dera ãrãpeda
Mamre abada ãjũãne bade wãsia. Mamre ãjũãra
bacuru dromaidã bɔa idjaba Hebrol puru caita
bɔa. Mama Abraãba mõgarada ãta pã buesia Ãcõrẽa
ewari iwidi carea.

14

Abraãba Lo ãdra edada

¹ Maã ewaride Quedorlaóme abadada Elaã
druaдебema boro basía. Idjiare naã bororãda
panasidãa: Amrapel, Sinar ãjũãnebemada; Ario,
Elasar puruдебemada; idjaba Tidale, Goiã
druaдебemada. ² Maã Quedorlaómeare beara
Berá abada ume djõ panasidãa. Maã Berãra
Sodoma puruдебema boro basía. Idjiare
naã bororãda panasidãa: Birsa, Gomorra
puruдебemada; Sinabo, Admá puruдебemada;
Sembé, Zeboiã puruдебemada; idjaba Bela
puruдебema boro sidã. Bela purura Zoar
abadaa. ³ Maãgarãra Sidim jewedade jũma

ãbaa dji jΛresidaa Pusa Beuda abada icawa Quedorlaómeare ðea ume djõni carea.

⁴ Mañ Quedorlaómeba Sodomanebema boroare panΛra idji jΛwaeða doce poa erobasia. BaribΛrΛ trecebema poade mañgΛrãba Quedorlaómera waa ãjãnaẽ basía. ⁵ Mañ carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panΛ bororã sida wãsidea ãdjirã ume djõni carea.

WãbΛdaðe naãrã Astarot-carnaim puruðe jũesidaa. Mama repairãda poyasidaa. MamaΛba Ham puruðaa wãnapeda zuzirãda poyasidaa. MamaΛba Quiriataim jewedaðe jũene wãnapeda emirãda poyasidaa. ⁶ Mañbe Seír eyaðe jũenapeda horeorãda quena wãsidea aba Parañ ðjũã ewara ðΛmaa. ⁷ Jẽda zebΛdaðe En-mispat puruðe jũesidaa. Mañ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarãda poyaðapeda jũma ãdjia eropanΛra ãrĩsidea. Amorreorãda ara mañ quĩrãca osidaa Hazon-tamar puruðe.

⁸⁻⁹ Quedorlaómeare panΛba mañ puru ðeara jũma poyaðapeda Sidim jewedaðaa wãsidea. Mama Sodomanebema boroare panΛra ãbaa dji jΛre panasidaa ãdjirã ume djõni carea. Sodomanebema boroare panΛra nañgΛrã basía: Gomorraðebema boroda, Admánebema boroda, Zeboiñnebema boroda, idjaba Belaðebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Mañ bororãra juesuma panasidaa. Mañne Elañnebema boro Quedorlaómeare panΛra nañgΛrã basía: Goiñnebema boro Tidaleda, Sinarðebema boro Amrapelda, Elasarðebema boro Ario sida. ãdjira quĩmãrẽ panasidaa. ¹⁰ DjõbΛdaðe Quedorlaómeare panΛba poyasidaa. Mañ carea Sodomanebema

boroare beara mīrū wābΛΓΛSidaa. Mañ Sidim jewedara egorodebema cādorrona susuaida basia. Mañ bērā mīrū wābΛdade λCΛΓΛ mañ susuade eda baesidaa. Waabemarāra eyadaa mīrū wāsidaa.

11-12 Mañne Quedorlaómeare panΛba Sodomanebema nebiada, cobada sida jūma jārsidaa. Abarica osidaa Gomorrađe. Mañne Abrañ tēābea Lora Sodomane bađa bērā Quedorlaómeare panΛba jida edesidaa. Ne jūma jāřnapeda wāsidaa.

13 Māwānacarea mīrū wāna abaΛba Abraña jūma nēbΛΓΛsia. Mañ ewaride Abrañ “hebreo” abadara bacuruida bΛ ējūāne bābadjia. Mañ ējūāra Mamre abadjidaa Mamrera djibari bērā. Idji djabarāra Escol idjaba Aner basia. MañgΛ amorreorāra Abrañare panasidaa. 14 Mañne Abrañba ūřisia Quedorlaómeare panΛba idji tēābeara jida eropanΛda. Mañ carea Abrañba idji dede tocuada mēsrā beada 318 jΛresia. Mañbe Quedorlaómeare panΛ caidū ēpē wāsidaa Dañ puruđaa. 15 Mama diamasi Abrañba dji mēsrā beara zocārā awara awara wābipeđa djōsidaa. Mañne Quedorlaómeare panΛra poyadapeđa dji mīrū wābΛda caidū wāsidaa Hobá puruđaa, Damasco wagaa. 16 Mañbe Quedorlaómeare panΛba nebia jāřpedadara Abrañba jūma jāřsia. Lođe sida jāřsia. Mañne idji tēābea Lora, wērārāda, dewara ēberārā sida ēdřΛ edasia.

Melquisedéba Abrañ bia jara bΛđa

17 Abrañba Quedorlaómera dji bororā idjiare djō panΛ sida poyapeđa idji druadāa jēđa zesia. Savé jeweda “Ēberārā Boro Jeweda” abadade wābΛΓΛđe Sodomanebema boroda Abrañ audiabariđe zesia.

18 Māwā bΛde Saleλnebema boro Melquisedéda zesia.* Maλ Melquisedéba paλda uva ba sida enesia. Melquisedéra Ācōrē dji Dromaara bΛ sacerdote basía. 19 Maλne idjia Abraλra nāwā bia jara bΛsia: Abraλ, Ācōrē dji Dromaara bΛba, bajā idjaba naλ ējūā odaba bΛra carebaya.

20 Ācōrē dji Dromaara bΛra bio biya quirua. Idjia bΛ dji quīrūrāra bΛa poyabisia. Maλne Abraλba ne jūma jārīnanebemada die juachabΛrΛza Melquisedéda aba dia wāsia.

21 Māwānacarea Sodomanebema boroba Abraλa jarasia:

–Mā diadua mλ ēberārā ēdrΛ edaēda. BaribΛrΛ bΛa nebia waya jārīnara edadua, mλre sida edadua.–

22-23 Maλne Abraλba Sodomanebema boroa jarasia:

–Edaēa. Mλa wārā arada Ācōrē dji Dromaara bΛ, naλ ējūā idjaba bajā oda ume nāwā bedeā bΛsia: mλa bΛrera edaēa. Ni maārīara quiru sida edaēa. BΛ jīrūne jλbari jλcara sida edaēa. Māwā edaēa bΛa jararāmārēē mλra ne bara bΛsida. 24 Mλ nezocarāba copedada awara mλa waa quīrīāēa. BaribΛrΛ mλare djō panana Anerba, Escolba, Mamre bida ara ādjia quīrīābΛdada edaēa.–

15

Ācōrēba Abraλ ume bedeā bΛda

1 Māwānacarea Abraλba cāimocara quīrāca Ācōrēba idjía nāwā bedeabΛrΛda unusia:

* 14:18 Saleλ purura idjaba Jerusaleλ abadaa.

–Abraã, wayarãdua. Mãra bΛ wagabaria. Mãa bΛra auɖuara ne bara bΛya.–

² Maãne Abraãba jarasia:

–Ay, ãcõrẽ, ¿cãrẽ cãrẽã mãra ne bara bΛi? Mãra warra sida neẽ bΛa. Mã beudacarea mãa ero bΛara mã nezoca Elieze Damasco puruɖebemaba jũma edaya.–

³ Idjaba Abraãba jarasia:

–BΛa mãa warra unubiẽ bΛ bẽrã mãa ero bΛara nezoca mã dede todaba jũma edaya.–

⁴ Maãne ãcõrẽba Abraãa jarasia:

–Eliezeba bΛa ero bΛara edaẽa, ãtebΛrΛ bΛ warra araba edaya.–

⁵ Maãbe dajadaa edepeɖa ãcõrẽba jarasia:

–Bajãnaa acΛdua, mãbe chĩdauda jũma poya juachai bΛrΛ, juachadua. Jãã chĩdau zocãrã bΛ quĩrãca bΛɖeba yõ bΛdarã sida zocãrã duanania.–

⁶ Abraãba ãcõrẽra wãrãda ijãsia. Maã carea ãcõrẽba idjira jipa unusia.* ⁷ Maãbe ãcõrẽba jarasia:

–Mãra ãcõrẽa. MãabΛrΛ bΛra caldeorã puru Urɖeba ẽdrΛ enesia naã Canaaã ẽjũãra diai carea.–

⁸ Maãne Abraãba jarasia:

–Mã Boro ãcõrẽ, ¿sãwã cawai mãa naã ẽjũãra wãrãda edaida?–

⁹ ãcõrẽba panusia:

–Mãa nãwã unubiya naã ẽjũãra diaida: enedua paca zaque poa ãbea bΛda, chiwatu poa ãbea bΛda, oveja umaquĩrã poa ãbea bΛda, puchirãda, putuju sida.–

* 15:6 Hebreo bedeaɖe Abraã trãba jara bΛa “zeza jipa bΛ.”

¹⁰ Ara maãda Abraãba maã animarã beara jũma enesia. Enepeda, beapeda, ãsidra drapetapeda, orro aba dewara orro ume quiã djica cobãsia. Ībanara drapetaẽ basía. ¹¹ Maãne ãgosora zesesiãaa animarã beada codi carea. Zesebãdade Abraãba ãyã jãrecuabadjia. ¹² Queubãrãde Abraãra bio cãĩ nũmesia. Cãĩ bãde unusia bio pãĩsosa minijĩchia nũmãda. Maã bẽrã bio ne wayasia. ¹³⁻¹⁵ Mãwã bãde Ācõrẽba Abraãa jarasia:

–Bãra drõã beãacarea necai waraga jaidapeda tãbaridia. Baribãrã cawa bãdua bãdeba yõĩ purura djãrã druade bãida. Maã druadebemarãba ãdjirãra nezocarãda bãdapeda cuatrociento poa bia mĩga eropanania.† Baribãrã ãdjirã biẽ o panãra mãa biẽ bãya. Maãbe bãdeba yõĩ purura mamaãba ne bara ãdrãya. ¹⁶ Maã cuatrociento poa beãacarea bãdeba yõĩ purura namaa jẽda zeya. Maã ewaride mãa amorreorã naã ãjũãne duanãra cawa opeãa naã ãjũãra bãdeba yõĩ purua diaya. Bã zocai bã ewaride mãa ãdjirãra cawa oẽa ãdjia cadjirua oẽida panãra wadi jũma oããẽ panã bẽrã.–

¹⁷ Queuãacarea pãĩma nũmesia. Mãwã bãde cawaẽne cuguru waibãa cowa nũmãda idjaba cãdorrõna ĩbĩrã urua nũmã sida odjãdapeda dji animarã drapetaãda ãsi wãsiãaa. ¹⁸ Ara maãba Ācõrẽba

† 15:13-15 Exodo 1:1-7; 12:40-41.

Abraã ume nãwã bedea b_Λsia:†

–Wãrãda m_Λa b_Λdeba yõĩ purua na_Λg_Λ ãjũãra diaya Egipto quĩrãpe b_Λ dodeba aba do waib_Λa Euprate abada_Λaa. ¹⁹ Quenitarã, quenizirã, cadmoneorã, ²⁰ hititarã, perezeorã, repairã, ²¹ amorreorã, cananeorã, gergeseorã, jebuseorã ãjũã sida m_Λa b_Λdeba yõb_Λdarãa jũma diaya.–

16

Agaraba Ismael toda

¹ Abraã quima Saraira warra toca basía, barib_Λr_Λ Saraiba Egiptodebema nezocawẽrãda erobasia. Maã nezocawẽrã trãra Agara abadjidaa.

² Ewari aba Saraiba Abraãa jarasia:

–Mãra ãcõrẽba warra toca wẽrãda b_Λeda bẽrã, m_Λa b_Λa bedea djuburiaya mã nezocawẽrã ume cãimãrẽã. ãĩbẽrã mãa warrada idjideba erobaisicada.–

Saraiba jaradara Abraãba ãjãsia. ³ Ara maãda Saraiba idji Egiptodebema nezocawẽrãra Abraãa quima quĩrãca diasia warrada to diamãrẽã. Mãwã osia ãdji Canaaãne die poa panasidade. ⁴ Ara maãda Abraãra Agara ume cãisia. Maãne Agarara biogoa besia. Maã cawadacarea Agaraba idji boro Saraira igara besia. ⁵ Maã bẽrã Saraiba Abraãa jarasia:

† **15:18** Maã ewaride ãberãba dewara ume bedea b_Λb_Λr_Λde Abraãba oda quĩrãca animarãda beabadjidaa. Beadapeda, drapetadapeda, orro aba dewara orro ume quĩrã djica cob_Λbadjidaa. Maãbe dji bedea b_Λ pan_Λ ãberãrãra animarã ãsi wãbadjidaa. Ësi wãbadade jarabadjidaa ãdjia bedea b_Λpedadara wãrãda odida. Maã awara jarabadjidaa ab_Λba maã bedea b_Λdara oẽb_Λr_Λ, beuida b_Λada dji animarã beuda quĩrãca. Jeremia 34:18-19.

–BΛdrΛ bedeade bΛa Agaraba mλ igara bΛ carea. Mλa bλa idjira diasia quima quĩrāca. BaribΛrΛ idji biogoa bΛ cawasideba λtaa mλra igara bΛa. ĀcōrēbΛrΛ cawa bΛa caida bedeade bΛda: mλda wa bΛda.–

⁶ Maλne Abraλba Saraia jarasia:

–AcΛdua, bΛ nezocawērāra bΛ jΛwaeda bΛa. BΛdjia quĩrā bΛ quĩrāca odua.–

Ara maλda Saraiba dji nezocawērāra biē o besia. Maλ carea dji nezocawērāra mĩrū wāsia. ⁷ Agara mĩrū wāne Ācōrē nezoca bajānebemaba idji acΛde zesia.* Idjia Agarara unusia ējūā pōāsa ewaraga bΛde egorodeba baido λta bogadrΛ bΛma. Maλ baido λta bogadrΛ bΛra Sur ējūānaa wābada ode bΛa. ⁸ Maλne Ācōrē nezoca bajānebemaba Agaraa iwidisia:

–Agara, Sarai nezocawērā, ¿bΛra sāmaΛba zebΛrΛ? ¿Sāmaa wā?–

Agaraba panusia:

–Mλra mλ boro Sarai ume badada mĩrū wā.–

⁹ Maλne Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–BΛ boro Saraimaa jēda wādua. Idji bedeara jūma ijā odua.–

¹⁰ Maλ awara jarasia:

–Mλa bΛdeba zocārā yōbiya. Māwā zocārā yōni bērā poya juachadaca baya.–

¹¹ Idjaba jarasia:

BΛ biogoa bΛra umaquĩrā warrada toya. Maλ warrara trλ bΛdua Ismael, mλa bΛ bia mīga bΛdebemada ũrīna bērā.†

* **16:7** Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 13de ebuða bΛa Ācōrēda māwā bΛda. † **16:11** Hebreo bedeade Ismael trλba jara bΛa “Ācōrēba ũrībaria.”

12 Idjira ni abal jalwaeda baēa. Jūmarã ume djõ baya. Idjaba jūmarãda idji ume djõ beadia. Idji ēberārānebemada jīga babari baya.†

13 Agaraba cawasia ĀcōrēdrΛ māwã bedea basida. Mañ bēřã Agaraba jarasia “Mñ unubari Ācōrēda mñā unusia.” Mañ carea Ācōrē trłra nãwã jarasia: “Błra mñ unubari Ācōrēa.” 14 Mañ bēřã dji egorodeba baido bogadrΛ blra trł blasia “baido bogadrΛ bl Ācōrē zocai bl mñ unubaride.”§ Mañ baidora Cadé puru idjaba Bered puru ēsi blā.

15 Agara jēda wãpeda umaquĩrã warrada Abrała to diasia. Abrałba Agara warrara trł blasia Ismael.

16 Agaraba idji warra Ismael toside Abrałra 86 poa basia.

17

Ācōrēba Abrałra cacua wēãgobida

1 Abrał 99 poa baside Ācōrēra idjima odjapeda nãwã jarasia:

–Młra ne jūma poya obari Ācōrēa. Błra mñ quĩrãpita jipa nĩbadua. 2 Mñā bl ume bedea blđara wãrãda oya. Mãwã blđeba zocãrã yõbiya.–

3 Ara małda Abrałba Ācōrēra bio waya bl bēřã chĩrãborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēũ cobesia. Małne Ācōrēba jarasia:

4 –Mñā bl ume bedea blđara nałglaa: blra zocãrã puru zeza baya. 5 Mañ bēřã blra waa

† 16:12 Idji ēberārānebemada jīga babari baya. Mañ beedeaba idjaba jara blā “idji ēberārã quĩrãpe babari baya” wa “ara idji ēberārã ume biē baya.” Genesi 25:17-18. § 16:14 Hebreo beedeade mañ baido bogadrΛ blra Beer-Lajai-Roi trłbadaa.

Abraã adaëa. Idiba ãtaa b_Λ trãra Abrahaã adia, mãa b_Λra zocãrã puru zezada b_Λb_Λr_Λã bërã.* ⁶ Mãa b_Λdeba zocãrã yõbiya; b_Λdeba mãa puruda zocãrã ocuaya. Idjaba b_Λdeba ëberãrã bororãda odjadia. ⁷ Mãa b_Λ ume, b_Λdeba yõb_Λda ume bida bedea b_Λdara naãg_Λ: mãra ewariza b_Λ ãcõrëa idjaba ädjirã ãcõrë baya. Mãa bãrãra waga baya idjaba bãrãba mãra ëpë panania. ⁸ Idjaba b_Λ babari ëjũara b_Λa, b_Λdeba yõb_Λdarãa bida mãa diaya. Mãa bãrãa jũma Canaaã druara diaya ewariza bãrãne bamãrëã. Maãne mãdr_Λ bãrã ãcõrë baya.–

⁹⁻¹⁰ Idjaba ãcõrëba Abrahaãa jarasia:

–Mãa b_Λ ume bedea b_Λda bërã, b_Λa ne oida b_Λa. Idjaba idiba ãtaa b_Λ warrarãba, ädjideba yõb_Λdarã bida abarica odida pan_Λa. Bãrãba nãwã odida pan_Λa: bãrã tãë nabema umaquĩrãrã jũmarãba ädji cacuara wëãgodida pan_Λa. ¹¹ Bãrã umaquĩrã cacua wëãgodara mãa bãrã ume bedea b_Λda sëyã baya. ¹²⁻¹³ Idiba ãtaa umaquĩrã warrada toðib_Λr_Λ, ocho ewari b_Λde idji cacuara wëãgodida pan_Λa. Maã awara nezoca warrarã bãrã dede tob_Λdarãda idjaba äibema nëdoda nezocarã sida cacua wëãgodida pan_Λa. Mãwã mãa bãrã ume bedea b_Λda sëyãra ara bãdji cacuade erobeadia. Mãa bedea b_Λdara ewariza mãwã baya. ¹⁴ Maã carea baridua umaquĩrãba idji cacuada wëãgoëb_Λr_Λ, maã ëberãra bãrãnebemada äyã b_Λdidida pan_Λa, mãa bãrã ume bedea b_Λdara igara b_Λ bërã.–

¹⁵⁻¹⁶ Maã awara ãcõrëba Abrahaãa jarasia:

* **17:5** Hebreo bedeadë Abrahaã trãba jara b_Λa “zocãrã puru zeza.” Abraãba jara b_Λa “zeza jipa b_Λ.” Genesi 15:6.

–M̃a b_Λ quima Saraira ñwã bia b_Λya: idjideba m̃a b_Λa warrada wãrãda diaya. Mañ awara idjideba puruda zocãrã yõnia idjaba idjideba ëberãrã bororãda odjaeia. Mañ carea b_Λ quimara waa Sarai arãdua, ãteb_Λr_Λ idji trãra Sara adua.–†

17 Mañbe Abrahañba ãcõrëra waya b_Λ bërã chĩrãborode cobepeda idji dratura egorode b̃arru tẽũ cobesia. Barib_Λr_Λ ipidasia. Idji soðe crĩchasia: “Ëberã cien poa b_Λba çsãwã warrada oi? Sara noventa poa b_Λada çsãwã mãwã biogoa bei?”

18 Mañne Abrahañba Ismaeldebemada crĩchasia. Mañ bërã Abrahañba ãcõrëa jarasia:

–¡Ismaelda b_Λ quĩrãpita bia b_Λbara bia b̃acasia!–

19 Mañne ãcõrëba panusia:

–Mãwãéa. B_Λ quima Sarab_Λr_Λ umaquĩrã warrada b_Λa to diaya. B_Λa idji trãra b_Λdua Isa. M̃a b_Λ ume bedea b_Λðara jõca baya. Mañ bërã mañ bedeara idjaba Isa itea baya, idjideba yõb_Λdarã itea biða. 20 Idjaba b_Λ warra Ismaeldebema jaradara m̃a ùrĩsia. M̃a idji sida bia b_Λya. Mañ bërã warra zocãrã unubiya. Mãwã idjideba ëberãrã zocãrã yõnia. Idjia doce warra dji dromarãda unuya. Mãwã m̃a idjideba puru waib_Λada oya.‡ 21 Barib_Λr_Λ m̃a b_Λ ume bedea b_Λðara Isa itea baya. Idiba poa aba bab_Λr_Λde Isara Saraba b_Λa to diaya.–

22 ãcõrëra Abrahañ ume bedea b̃apeda wãsia.

23 Ara mañ ewariðe Abrahañba idji warra Ismaelda, nezocarã idji dede topedadarãda, idjia nẽdoða nezocarã sida trãcuapeda ãcõrëba jarada

† 17:15-16 Hebreo bedeadẽ Sara trãba jara b_Λa “ëberãrã boro cau.”

‡ 17:20 Genesi 25:16.

quĩrãca jũmarãda cacua wẽãgocuasía. ²⁴ Abrahãra 99 poa basía idji cacua wẽãgoside. ²⁵ Dji warra Ismaelera trece poa basía idji cacua wẽãgoside. ²⁶ Abrahã cacua wẽãgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wẽãgosía. ²⁷ Jũma umaquĩrãrã idji dede panabadada, nezocarã idji dede topedadada, ãĩbemarã nõdoðarã sida abari ewaride cacua wẽãgosídaa.

18

Ãcõrẽba Abrahãra warra diai jarada

¹ Abrahã Mamre ãjũã bacuru dromaida bama baside Ãcõrẽra idjima nõwã odjasia: Abrahãra idji wua dede eda wãbadama umatipa chũmasía. ² Acabara ãberãda õbea caita nõpanada unusia.* Maã ãberãrã unubara araã pira wãsia audiabariide. Chĩrãborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tẽũ cobesia. ³ Maãbe jarasia:
–Mã Boro, mã quĩrã djuburia wãyã wãrãdua. ⁴ Bama bia babara, mã baidoda enebiya bãrã jĩrũ sagdamãrẽã.† Maãbe bacuru edre ãnãũnida panãa. ⁵ Mãmaa ze panã bẽrã mã bãrã itea ne djubiya ne codapeda cacua abadamãrẽã. Mãwãnacarea wãnida panãa.–

Ãdjia panusídaa:

–Bia ba, odua ba jara ba quĩrãca.–

⁶ Ara mãda Abrahãra idji dede isabe edaa wãpeda Saraa jarasia:

* **18:2** ãberãda õbea caita nõpanada. Aba Ãcõrẽ basía. Genesi 18:13. Umẽbemara bajãnebema nezocarã basía. Genesi 19:1. † **18:4** Maã ewaride ãberã bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji jĩrũ sagdamãrẽã.

–Harinada cuarenta libra edapeda isabe bΛrachiradua. Mañbe ãbucuadaua jari panΛ ãberãba codamãrẽã.–

⁷ Mañbe Abrahañra idji pacamaa pira wãpeda paca zaque boreguea bΛda aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omãrẽã. ⁸ Opeda Abrahañba dji paca zaque djarara ãdjía cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia.† ãdji ne co panΛne Abrahañra bacuru edre nũmasia.

⁹ Mãwã panΛne ãdjirãba iwídisidaa:

–¿BΛ químa Sarara sãma bΛ?–

Abrahañba panusia:

–Nama wua dede eda bΛa.–

¹⁰ Mañne ãdjirãnebema abΛba jarasia:

–Za zeí poade mñra wayacusa bΛ acΛde zeya. Mañne bΛ quimaba umaquĩrã warrada to erobaya.–

Mãwã beɗea panΛda Saraba Abrahañ ãcarraare ãdji dede edaa wãbadadeba jũma ùrĩ basia.

¹¹ Abrahañra Sara sida drõãda panasidaa. Mañ bẽrã Saraba idji jedeco unuca basía. ¹² Mañ carea Saraba nãwã crĩchasia: “Mñ jãwã djora bΛba, mñ químa sida drõã bΛba ¿sãwã warrada oɗi?” Mãwã crĩchapeda iduba ipídasia.

¹³ Mañ bẽrã ãcõrẽba Abrahañ jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã Sarara ipídasí? ¿Cãrẽ cãrẽã crĩcha bΛ idji djora bΛba warrara poya toɗda? ¹⁴ ¿Mñ ne jũma poya o bΛɛca? Mñ jaraɗa quĩrãca za zeí poade mñra bΛmaa wayacusa zeya. Mañ ewaride Saraba umaquĩrã warrada to erobaya.–

† **18:8** Paca jubadeba ne oɗara yogurt quĩrãca wa queso torro quĩrãca bΛa.

15 Mañne Sara dauperabꞵꞵba jarasia:

–Māra ipidaē basía.–

Baribꞵꞵ Ācōrēba jarasia:

–Māwāéa. Māa cawa ꞵꞵa ꞵꞵra ipidasida.–

Abrahaꞵba Sodoma puru carea Ācōrēa beḏea djuburiada

16 Mañbe mañ ēberārā ūbea panꞵra piradrꞵdapeḏa Sodoma puruḏaa wāꞵꞵda basía. Abrahañra ādji ume wāsia bia wānaduḏa ai carea.

17-19 Mañne Ācōrēba nāwā crīchasia: “Abrahañneba yōꞵꞵdara puru droma baya, idjaba idjideba māa jūma nañ ējūāne bea purura carebaya. Māa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōꞵꞵdarāa biḏa jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mā ode nīḏamārēā idjaba jipa oḏamārēā. Māwā odibꞵꞵ māa Abrahañ ume beḏea ꞵꞵdara jūma oya. Mañ bērā māa idjía jaraya māa Sodoma purura sāwā oida.” 20 Mañbe Ācōrēba Abrahañra jarasia:

–Māa ūrī ꞵꞵa Sodoma puruḏebemarāba, Gomor-
raḏebemarā biḏa cadjiruada jūmawāyā o panꞵda.

21 Mañ bērā māra eḏaa wāya ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panꞵ cawaya.–

22 Mañbe ādjidebemada umé Sodomanaa wāsidaa, baribꞵꞵ Abrahañra Ācōrē ume ḷesia.

23 Abrahañra Ācōrē caitaara wāpeḏa jarasia:

–ꞵꞵa Sodomanebemarā cawa obꞵꞵꞵde, ¿ēberā jipa ḷeada dji cadjiruarā ume ābaa quinibica?

24 Jāñ puruḏe ēberā jipa ḷeada cincuenta panꞵꞵꞵꞵ, ¿ꞵꞵa ādji purura jūma ārīca? ꞵꞵa mañ cincuenta ēberā jipa ḷea carea ¿ādji puru ārī crīcha ꞵꞵra idu ꞵꞵēca? 25 ꞵꞵa ēberā jipa ḷeara ēberā cadjiruarā

ume ãbaa quinibicaa. BΛra jũma naļ ējũāne ðea cawa obaria. Māwāra ¿bΛa jipa cawa oēca?–

²⁶ Maļne Ācōrēba panusia:

–Māa Sodoma purude jipa ðeada cincuenta unuibΛrΛ, maļ cincuenta ēberārā carea jāļ purura ārīēa.–

²⁷ Wayacusa Abrahaļba jarasia:

–Mā Boro, māra ne wayaa neē ðΛ quĩrāca bΛ ume bedeā ðΛa. Māra ēberāda quĩrumĩna, egoro quĩrāca ðΛmĩna, tΛbΛ pora quĩrāca ðΛmĩna, māra bΛ ume wadi idu bedeabidua. ²⁸ Āĩbērā cincuenta jipa ðeadebemarāda bΛa juesuma unuēsicada. Maļ juesuma unuē carea ¿ādji purura jũma ārīca?–

Maļne Ācōrēba panusia:

–Māa jipa ðeada 45 unuibΛrΛ, ādji purura ārīēa.–

²⁹ Abrahaļba wayacusa jarasia:

–Āĩbērā cuarentabe unuiscada.–

Maļne Ācōrēba jarasia:

–Jipa ðeada cuarenta panΛbΛrΛ, ārīēa.–

³⁰ Abrahaļba jarasia:

–Mā Boro, quĩrūrādua mā bΛa waya iwidibΛrΛ carea. Āĩbērā treintabe panΛsicada.–

Maļne Ācōrēba panusia:

–Māa treinta unuibΛrΛ, ārīēa.–

³¹ Abrahaļba jarasia:

–Mā Boro, māra ne wayaa neē ðΛ quĩrāca bΛ ume bedeā ðΛa. Āĩbērā arima veintebe panΛsicada.–

Ācōrēba panusia:

–Jipa ðeada veinte panΛbΛrΛ, ārīēa.–

³² Abrahaļba wayacusa jarasia:

–Mā Boro, māa bedeada ababe jaraya. Quĩrũrãdua. Māa mañ bedeara jarasira waa jaraēa. Āĩbērã arima diebe panΛsicada.–

Mañne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada die panΛbΛrΛ, āĩrēa.–

³³ Ācōrēra Abrahañ ume māwã bedeapeda wāsia. Mañne Abrahañra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācōrēba Sodoma, Gomorra sida ārĩna

¹ Queubodode bajānebema nezoca umébemara Sodoma purude jũesidaa. Mañne Abrahañ tēãbea Lora dji puru eda wābadama chũmasia. Māwã bΛde Loba mañ bajānebema nezocarāra unusia. Ara mañda ādji audiabaride wāsia. Wayaadeba chĩrãborode cobepeda idji dratura egorodaa b̄arru tēũ cobesia. ² Mañbe Loba ādjia jarasia:

–Mā bororã, māa bārãa bedea djuburiaya nañ diamasi mā dede cãine zedamārēã. Mama bārã jĩrũra sΛgΛdida panΛa. Nu diapeda wānadua bādji wābΛdamaa.–

Mañne bajānebema nezocarāba panusidaa:

–Māwãēa. Nañ diamasi दौरa puru jāne cãinia.–

³ BaribΛrΛ Loba mĩã sē jara b̄esia idji diguidaa wānamārēã. Mañ carea Lo ume wāsidaa. Jũenacarea Loba djico biada osia idjaba pañ dji ēsābari neē bΛda ocuasias. Mañda cosidaa.

⁴ Wadi cãini naēna jũma purudebema umaquĩrãrãba Lo dera jũrã edasidaa. Cũdrarãda, drõrã sida duanasidaa. ⁵ Mañbe dajadaareba Loa bia iwidisidaa:

–Nañ diamasi ēberã bΛmaa zepedadara ¿sãma panΛ? Dajadaa enedua dairãra ādji ume cãini carea.–

⁶ Mañne Lora dajadaa ādjirã ume bedeade wãpeda dji eda wãbadara bio jũãtrΛ nũmΛsia.

⁷ Mañbe jarasia:

–Achirã, mΛa bãrãa bedea djuburiaya mañ cadjiruara orãnamãrẽã. ⁸ BaribΛrΛ mΛa caurã umaquĩrã adua panΛda umé eroβΛa. MΛa ādjira dajada βΛya bãdjia quĩrã panΛ quĩrãca odamãrẽã. BaribΛrΛ nañ ēberãrãra mΛ diguidaa ze panΛ bẽrã mΛa wagaida βΛa. Mañ bẽrã ādjira biē orãnadua.–

⁹ Mañne purudebemarãba jarasidaa:

–BΛra drua ãĩba dai purude bađe zesia. Mañba idira ¿dairãra jãwã quẽã βΛca? ¡Ãyã wãdua! BΛda ãyã wãéβΛrΛ, daiba ādji cãyãbara bΛda cadjiruaara odia.–

Ara mañda Lora chãtadapeda dji eda wãbada ãrĩni carea panasidaa. ¹⁰ BaribΛrΛ bajãnebema nezocarã Lo diguidaa panΛba Lora ādji jΛwaba eda edadapeda dji eda wãbadara jũãtrΛ nũmΛsidaa.

¹¹ Ara mañda ādjia dji eda wãbadama duanΛra jũma dauberreabisisidaa, cũdrarãra drõãrã sida. Mañne ādjirãra dji eda wãbada jΛrΛ panΛba sēsidaa.

¹² Mañbe bajãnebema nezocarã Lo dede panΛba idjía jarasidaa:

–Nañ purude ¿βΛa ēberãrãda dewara eroβΛca? BΛ warrarã, bΛ caurã, bΛ wigurã, idjaba jũma nañ purude eroβΛ sida namabemada ãyã ededua.

¹³ Daiba nañ purura jũma ãrĩnia. Ãcõrẽba ùrĩ βΛa nañ purudebemarãba bio cadjirua obadada. Mañ bẽrã Ãcõrẽba दौरا diabuesia ādjirã cawa odamãrẽã.–

14 Ara maŕda Lora cŭdra idji caurã ume bedea bia panΛrã acΛde wãpeda jarasia:

–Pirabaridapeda namabemada isabe ãyã wãnadua. Ācōrēba naŕ purura ãrīya.–

Mãwãmīna cŭdrarãba crīchasiċaa Loba ijarami-ada o bΛda.

15 AnadrΛbodode bajãnebema nezocarãba Loa jarasiċaa:

–BΛ quimada, bΛ caurã umé panΛ sida isabe ãyã ededua daiba naŕ puru ãrībΛdade beurãnamãrēã.–

16 Mãwãmīna Lora isabe wãé bΛsia. Maŕ bērã bajãnebema nezocarãba idjida, idji quimada, idji caurã sida jΛwade jidadapeda puru dajadaa er-rebari edesiċaa ēdrΛ bΛċi carea. Mãwã Ācōrēba Lora idji ēberãrã sida quĩrã djuburiasia. 17 Puru dajada badacarea bajãnebema nezocarãba Loa jarasiċaa:*

–ĒdrΛi carea pira wãdua. Jēda acΛrãdua idjaba ni maãrĩ bida naŕ jewedeċe nŭmerãdua. Beu amaaba eya baramaa wãdua.–

18 BaribΛrΛ Loba jarasia:

–Mãwãéa, mŕ bororã. Mŕ quĩrã djuburia jãŕ eyadaa wãbirãdua. 19 Bãrãba mŕra bio quĩrã djuburiasiċaa purudebemada ēdrΛ enepedada bērã. BaribΛrΛ mŕra eya barama poya jŭééa. Pĩaca wãbΛrΛċe bãrãba dji puru ãrībΛdaba mŕra ota jidaisicada. Maŕba mŕra beaya. 20 Nama caita puru zaqueda bΛa. ¿Mŕra mamaa mĩrŭ wãida bΛca? Dji purura wãrãda caibe quirua. ¿Bãrãba

* 19:17 Bajãnebema nezocarãba Loa jarasiċaa. Griego bededeade mãwã bΛ bΛa. Hebreo bededeade nãwã bΛa: “Idjia jarasia.”

maḷḷara ārīnaēame? Mḷra mamaa idu wābidadua beu amaaba.–

²¹ Maḷne Ācōrē nezoca abaḷba jarasia:

–Māēteara bia ḷaa. Bḷa jara ḷa quīrāca mḷa iduaribiya. Bḷa jara ḷa purura mḷa ārīéa. ²² Baribḷra isabe wādua jāma jūēi carea. Mḷa ni cārē siḷa poya oēa bḷ jāma jūēi naēna.–

Loba maḷ purura wārāda caibe quiruada aḷa bērā dji puru trḷra ḷesia Zoar.†

²³ Lo Zoarde jūēbḷraḷbara ḷmādaura odjabḷra basía. ²⁴ Maḷbebḷra Ācōrēba azupre uruada Sodomane, Gomorrade biḷa bajāneba jurrubisia. ²⁵ Maḷba puru umé panra, maḷ purude eḷa duanra, idjaba chirua maḷ jewedeḷe ḷa siḷa jūma bá wāsia. ²⁶ Baribḷra Lo quima caidu nība jēda acḷsia. Ara maḷda idjira aḷeḷa zarea tā ba nūmesia.

²⁷ Nurēma diapeda Abrahaḷra wāsia Ācōrē ume beḷe baḷamaa. ²⁸ Mamaḷba Sodomara, Gomorrara, jūma dji jeweda siḷa acḷsia. Maḷne unusia dji ējūāra ḷta cowaga nūmḷda pea baḷa cowabari quīrāca.‡ ²⁹ Ācōrēba puru maḷ jewedeḷe panra ārīnamīna Abrahaḷra quīrādoae ḷasia. Maḷ carea Abrahaḷ tēābea Lora Sodoma ārībḷraḷdebemada āyā ēḷra edesia.

Lo caurāba warrarā topedada

³⁰ Māwānacarea Lora Zoar purude ḷaida wayasia. Maḷ carea idji caurā ume ējūā eyaida ḷamaa

† **19:22** Hebreo beḷeḷe Zoar trḷba jara ḷaa “caibe quiru.”

‡ **19:28** Pea baḷa cowa quīrāca. Hebreo beḷeḷe nāwā ḷḷ ḷaa: “Egoro caḷa zareabibari tḷba urua cowabari quīrāca.”

wāsia. Mama ādjira eya uriade panesidaa. ³¹ Ewari aba dji cau nabemaba dji tēābemaa jarasia:

–Dadji zezara drōāda quirua. Mañ awara nama nañ ějũāne ni aba_Λ umaquĩrāda neēa dadji edadamārēā jũmarāda quima edabada quĩrāca. ³² Mañ carea dadji zezaa uva ba aseada dobidia beu bemārēā. Māwā osidara idji ume poya cāinia idji warrada eropanani carea.–

³³ Ara mañ diamasi ādji zeza Loa uva ba aseara dobisidaa. Lora beu bēpeda idji cau nabemada araa wāpeda idji ume cāisia. Barib_{ΛΛ} Lora beu b_Λ bērā cawaē basía idji caura cāi bāpeda āyā wānada. ³⁴ Nurēma dji nabemaba dji tēābemaa jarasia:

–Māra nuena diamasi dadji zeza ume cāisia. Nane bida uva ba aseada dobidia b_Λ sida idji ume cāimārēā. Māwā dadji zeza warrarāda eropania.–

³⁵ Ara mañ diamasi uva ba aseara ādji zezaa dobisidaa. Mañbe dji tēābemara idji ume cāisia. Barib_{ΛΛ} Loba cawaē basía dji caura cāi bāpeda āyā wānada. ³⁶ Māwā Lo caura umena biogoa panesidaa ara ādji zezadede. ³⁷ Mañbe dji nabemaba umaquĩrā warrada tosia. Dji trāra b_Λsia Moab.Š Moab abadaēba moabitarāda yōsidaa. ³⁸ Dji tēābema bida umaquĩrā warrada tosia. Dji trāra b_Λsia Benamí. Benamíneba amonitarāda yōsidaa.*

Š **19:37** Hebreo bedeade Moab trāba jara b_Λa “zezadeba.”

* **19:38** Benamí trāba jara b_Λa “mā ěberārā warra.” Hebreorāba amonitarāra “benijamon” abadjidaa.

20

Abrahaã Abimele ume

¹ Māwānacarea Abrahaãra idji baðamaλba Negue ējũānaa wāpeða Guerar puruðe ðesia. Maã purura Cadé puru idjaba Sur ējũā ēsi λλa. ² Mama ðaside Abrahaãba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērāda. Maã bēra Guerarðebema boro Abimele abadaba Sarara idji deða edebisia edai carea. ³ Māwāmīna diamasi Ācōrēba Abimelea cāimocarade nāwā jarasia: “Bλra beuya λλa edebida wērāra quima bara λλ bēra.”

⁴⁻⁵ Baribλrλ Abimelera waði Sara ume cāté ðasia. Maã bēra idjia Ācōrēa jarasia:

–Mã Boro, Abrahaãba mλa jarasia jālgλ wērāra idji djabawērāda. Dji wērā bida jarasia Abrahaãra idji djabada. Maã bēra mλa crīcha biadeba edai carea enebisia. Mλra beðeade λλēa. ¿Bλa nēbλra neē λλda cawa oica?–

⁶ Mañne Ācōrēba cāimocarade panusia:

–Mλa bio cawa λλa bλa crīcha biadeba māwā osida. Maã bēra mλa bλra mλ quīrāpita idu cadjirua obiē basía. Mλa bλra maã wērā ume idu cāibiē basía. ⁷ Jāλbe idjira Abrahaãa jēda diadua. Abrahaãra mλneba beðeabaria. Idjia mλa iwidida λλa bλ beurāmārēã. Baribλrλ bλa jēda diaēbλrλ, bλra bλ ēberārā sida abeða jūma quinia.–

⁸ Nurēma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma ðeara jūma trāsia. Mañbe Ācōrēba jaradara ādjirāa jūma jarasia. Maã beðea ūrībλdade ādjirāra bio dauperasidaa. ⁹ Māwānacarea Abimeleba Abrahaãra trāpeða jarasia:

–jBΛa m̃ra, m̃ druadebemarã sida ãcõrẽ quĩrãpita bedeade bΛsia! M̃a bΛra biẽ oẽ basía. BaribΛrΛ bΛa m̃ ume osia m̃ã oiẽ bΛda. ¹⁰ BΛa çcãrẽ crĩchadeba jãwã osi?–

¹¹ Maãne Abrahaãba panusia:

–M̃a crĩchasia namabemarãba ãcõrẽra wayadacada. Maã bẽrã crĩchasia m̃ra beadida m̃ quima edadi carea. ¹² Idjira wãrãda m̃ djabawẽrãa m̃ zeza cau bẽrã, baribΛrΛ m̃ papa cauẽa. Maã bẽrã m̃a edasia. ¹³ ãcõrẽba m̃ra m̃ zeza diguidabemada ãyã wãbiside m̃a m̃ quimaa nãwã jarasia: “BΛa wãrãda m̃da quĩrãã bΛbΛrΛ, dadji wãbΛdama ãberãrãa jaradua m̃ra bΛ djabada.”–

¹⁴ Maãbe Abimeleba Abrahaã quima Sarara jẽda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrã sida zocãrã diacuasias.

¹⁵ Diacuapẽda jarasia:

–AcΛdua, m̃ druara bΛa. BΛdjia ãjũã awuabΛrΛmaa bade wãdua.–

¹⁶ Maãne Abimeleba Saraa jarasia:

–M̃a bΛ djabamanaa parata torroda mil diasia bΛ ume beaba cawadãmãrẽã bΛra daunemaẽ basida. BΛra bedeade bΛẽa.–

¹⁷⁻¹⁸ Abimeleba Abrahaã quima Sara edai baside ãcõrẽba wẽrãrã Abimele dede panabadada idu biogoabigaẽ basía. Maã carea Abrahaãba ãcõrẽa iwidisia. Maãbe ãcõrẽba Abimele cacua biẽ badada biabisia. Maã awara dji quimada, nezocawẽrãrã sida biabisia warra ununãmãrẽã.

21

Isa toda

1 Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia idjia wārāneba jarada quīrāca. 2 Abrahaāra bio drōāda ḅamīna Sarara biogoa ḅepeda Ācōrēba jarada ewaride warrada tosia.* 3 Saraba warra todara Abrahaāba trā ḅasia Isa.† 4 Idji warra Isa ocho ewari ḅade Abrahaāba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara ḅada quīrāca. 5 Abrahaāra cien poa ḅasia idji warra Isa toside. 6 Maāne Saraba crīchasia: “Ācōrēba māra ipidabi ḅa. Baridubaba mā warra todadebemada ūrīnibara mā carea ḅasridaba ipidadia.” 7 Idjaba jarasia: “Ni abaaba crīchadaca ḅasia māra warra toida. Abrahaāra drōāda ḅamīna māa idjia warrada to diasia.”

Abrahaāba Ismael, Agara sida wābida

8 Ādji warra Isara warisia. Ju amaside Abrahaāba ḅasrida ewari waiḅlada osia. 9 Mama ḅasia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā ḅade Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅada.‡ 10 Maā carea Saraba Abrahaāba jarasia:

–Jāā nezocawērāra, idji warra sida jaretadua. Ba beudacarea ḅa erobadebemara jāā Ismaelba mā warra ume edaiē ḅa.–

11 Maā bedea ūrībade Abrahaāra bio sopua ḅesia Ismael sida idji warra bēra. 12 Maā carea Ācōrēba Abrahaāba jarasia:

–Ba warra Ismael carea, ba nezocawērā carea bida sopuarādua. Saraba jara ḅara jūma odua,

* 21:2 Genesi 17:15-21. † 21:3 Hebreo bedede Isa trāba jara ḅa “ipidabara.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ 21:9 Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅada. Griego bedede māwā ḅā ḅa. Hebreo bedede jara ḅa “Ismaelera jemene ḅada” baribara ebuda ḅāa.

m̃a warrarã diai jaraɗara Isadebabarã zedi bërã.
¹³ Baribarã b̃ nezocawërã warradeba m̃a puru dromada yõbiya, idjira b̃ warra bërã.–

¹⁴ Nurẽma diapedeɗa Abrahaãra pirabarisia. Maãbe baidoda animarã e odeɗe tãpeɗa maã baidora paã siɗa Agaraa diasia. Agara equiade b̃apeɗa dji warra Ismael siɗa diasia. Maãbebãrã ãdjira wãbisia. Maã wãbãɗade baridua nĩbasidaa Beerseba ẽjũã ewaraga b̃aɗe. ¹⁵ Mãwã nĩnane ãdji baidora jõsia. Maã carea Agaraba idji warrara bacuru zaque edrecare beesia. ¹⁶ Nãwã crĩchasia: “M̃a unu quĩrĩãé b̃a m̃ warrara beubarãɗa.” Maã bërã tãmãa aride chũmane wãsia. Mama chũmãne idji warrara jĩgua jĩã nũmesia.Š

¹⁷ Mãwã b̃aɗe ãcõrẽba dji warrara jĩã b̃aɗa ùrĩsia. Maãne bajãneba ãcõrẽ nezocaba Agarada trã jara-sia:

–Agara, ¿sãwãsi? Wayarãdua. ãcõrẽba b̃ warra jĩã b̃aɗa ùrĩ b̃a. ¹⁸ Piradrãdua. B̃ warrara piradrã edapeɗa sobiabidua. M̃a idjiɗeɗa puru dromada yõbiya.–

¹⁹ Maãbe ãcõrẽba Agaraa unubisia egorodeba baidoda ãtaa bogadrã nũmãɗa. Ara maãɗa wãpeɗa animarã e odeɗa bira tã edasia. Maãbe Ismaelea dawasia.

²⁰ ãcõrẽba Ismaelera carebabadjia. Maãba Ismaelera waripeɗa bio cha drã cawa besia idjaba ẽjũã põãsa ewaraga b̃aɗe babadjia. ²¹ Maã ẽjũãra Paraã abadjidaa. Mãwã b̃aɗe dji papaba Egip-todebema wërãda diasia idji quima bamãrẽã.

Š **21:16** Idji warrara jĩgua jĩã nũmesia. Griego bedede mãwã b̃a b̃a. Hebreo bedede jara b̃a Agaradrã jĩãsiɗa.

Abrahaãba Abimele ume bedea bΛda

²² Maã ewaride Abimelera idji djõbadarã boro Picol ume wãsia Abrahaã ume bedeaðe. Abimeleba Abrahaãa jarasia:

–BΛa ne jũma obΛΓΛZA Æcõrẽba bΛra carebabaria.

²³ Maã carea mãa quĩrĩã bΛa bΛa Æcõrẽ quĩrãpita wãrãneba jaraida bΛa mãra, mã warrarãra, ãdjirãneba yõbΛdarã sida cũrũgaẽda. BΛra drua ãĩbemamĩna mãa bΛra bia o bΛa. Maã bẽrã wãrãneba jaradua bΛa bida mãra idjaba mã druadebemarã sida bia o baida.–

²⁴ Abrahaãba panusia:

–Mãa wãrãneba jaraya bãrãra bia o baida.–

²⁵ Maã ewaride Abrahaãba baido juebada urida coro erobasia. BaribΛΓΛ maãgΛra Abimele nezocarãba jãrĩsidaa. Maãnebemada Abrahaãba Abimelea jarasia. ²⁶ Maãne Abimeleba panusia:

–Mãa adua bΛa caiba mãwã oşida. Idibe mãa maãnebemada ũrĩbΛΓΛA, bΛa mãa jaraẽ bada bẽrã.–

²⁷ Maã ewaride ãdji umérãba bedea bΛsidaa. Maãne Abrahaãba ovejada, paca sida zocãrã enepeda Abimelea diasia. ²⁸ Maãbe oveja wẽrãda siete awara bΛsia. ²⁹ Maã carea Abimeleba Abrahaãa iwiðisia:

–¿Cãrẽ cãrẽã za panΛ oveja wẽrãra siete awara bΛsĩ?–

³⁰ Abrahaãba panusia:

–Naã siete oveja mãa diabΛΓΛda bΛa edaibΛΓΛ, cawabiya mãabΛΓΛ mãã baido juebada uriara corosida.–

³¹ Umérãba bedea bΛpedada bēřã mañ baido juebada uria trãra Beersebá besia.*

³² Beersebáde bedea bΛpedadacarea Abimelera idji djōbadarã boro PicoI ume jēda wāsidaa ādji panabadamaa pilisteorã druade. ³³ Mañbe Beersebáde Abrahañba tamarisco bacuruda u bΛsia. Mama Ācōrē beucaa ewari iwīdisia. ³⁴ Abrahañra pilisteorã druade dārã besia.

22

Abrahañba Ācōrē wārãda ñãna

¹ Māwānacarea Ācōrēba nāwã osia Abrahañba wārãda ñã bΛ cawaya. Idjia Abrahañra trã jarasia:

–¡Abrahañ!–

Abrahañba panusia:

–¡Mãra nama bΛa!–

² Mañne Ācōrēba jarasia:

–BΛ warra Isa ababe quiruda bio quĩrã ero bΛda edapeda wādua Moria druadaa. Mama mña bña eyada jaradiaya. Mañ eyade bΛa Isara mña babue diadua.–

³ Ara mañda Abrahañra diapededa pirabaripeda idjia edeida bΛra burro ãrã jãcuasia. TΛbΛda bΛasia idji warrara Ācōrēa babue diai carea. Mañbe idji warra Isara, nezocarã sida umé edesia Ācōrēba jarada eyadaa.

⁴ Ewari ũbea babΛrΛde Abrahañba dji eyara tΛmΛba unusia. ⁵ Mañne idji nezocarã jarasia:

–Nama panenadua. Burro sida eropanenadua. Mñra mñ warra ume awuá nocodaa wñnia Ācōrēa

* **21:31** Hebreo bedeadē Beersebá trãba jara bΛa “wārã bedea bΛpedada” idjaba “siete panΛnebema.”

bia bedeadî carea. Măwānacarea bārāmaa waya zedia.–

⁶ Maļbe Abrahaļba dji tλbλra edapeda idji warra Isa equiade cobλsia. Necoda, tλbλdau sida edasia. Maļbe umena ābaa wāsidaa Ācōrēa ne babue diadi carea. ⁷ Wābλdade Isaba Abrahaļa jarasia:

–įZeza!–

Abrahaļba panusia:

–įCārē, warra?–

Isaba iwidisia:

–Nama dadjia tλbλda, tλbλdau sida eropanλa baribλrλ įsāma bλ oveja zaque Ācōrēa babue diadira?–

⁸ Abrahaļba panusia:

–Warra, Ācōrēbλrλ oveja zaquera diaya babue diadi carea.–

Maļbe nocodaa wāsidaa. ⁹ Ācōrēba jarada eyade jūēnapeda Abrahaļba mōgarada pā buesia Ācōrēa babue diabadada oi carea. Maļ ārļ tλbλra cajērāpeda idji warra Isara cabλrá jλpeda tλbλ ārļ cobλsia. ¹⁰ Maļbe Abrahaļba necora jλwade edasia idji warra beai carea. ¹¹ Baribλrλ Ācōrē nezocaba bajāneba trλ jarasia:

–įAbrahaļ, Abrahaļ!–

Abrahaļba panusia:

–Māra nama bλa.–

¹² Maļne bajānebema nezocaba jarasia:

–Bλ warrara bearādua. Idjira ni maārī biē orādua. Bλa idibλrλ mļā cawabisia bλa Ācōrēra wārāda waya bλda, bλ warra ababe quiruda Ācōrēa wāgaē diai bada bērā.–

Reuma abadada erobasia. Reumaba tosia Tebada, Gahaãda, Tahada, Maacá siêda.

23

Abrahaãba Sara tλbari carea êjũã nêdoã

¹ Abrahaã quima Sarara 127 poa basia. ² Maãne Arbá purude Canaaã druade jaidasia. Arbá purura idjaba Hebroã abadaa. Abrahaãra Sara carea jãã bλba sopua ewarira wagasia.

³ Mãwã bλde Abrahaãra idji quima jaidadamaλba hititarãmaa bedeade wãsia. Adjirãa nãwã jarasia:

⁴ –Mãra drua aĩbema bẽrã bãrã tãena êjũã neẽ bλa. Mãa quĩrãã bλa bãrãba mãã êjũãda nêdobuedida mã quima tλbari carea.–

⁵ Maãne hititarãba Abrahaã panusidaa:

⁶ –Dai boro, ùrĩdua dai bedeara. ãcõrẽba bλra dairã tãena dji dromada bλsia. Maã bẽrã bλ quimara tλbaridua daiba coro eropanλ uria dji biara bλde. Dairãba wãgadaẽa.–

⁷ Maãne Abrahaãra ãta nũmepeda quĩrã edaa barrusia hititarã quĩrãpita bia quiruada ai carea.

⁸ Maãbe jarasia:

–Bãrãmaa mã quimara nama tλbarida wãrãda bia bλbλrλ, mã djuburia Zohar warra Eproã ume bedeadadua. ⁹ Iwididadua bẽwãrã joubada uria Macpela abadara mãã nêdobuemãrẽã. Maã uriara idji êjũã icawa bλa. Maã uria carea mãã diaya idjia iwidibλrλ quĩrãca. Mãwãra naã druade êjũãda erobaya mã ãberãrã tλbari carea.–

¹⁰ Maã Eproãra hitita basia. Idjira arima chũmasia. Maãne idji ãberãrã quĩrãpita, purude eda

wābΛdarā quĩrāpita biĉa idjia Abrahaĭa nāwā jĩgua jarasia:

¹¹ –Māwāéa, mĭ boro, ũrĩdua. Mĭ ēberārā quĩrāpita mĭa maĭ ējũāra dji uria siĉa bari diaya bΛ quima tΛbarimārēã.–

¹² Maĭne Abrahaĭra hititarā quĩrāpita waya quĩrā eĉaa ģarrusia. ¹³ Ģarrupeĉa jũmarā quĩrāpita Eproĭa nāwā jĩgua jarasia:

–Mĭ quĩrā djuburia waya ũrĩdua. Dji ējũābari bΛa parata iwĩdibΛrΛ quĩrāca mĭa diaya. Mĭa jara ģara ĭjādua. MāwābΛrΛ mĭ quimara maĭ ējũāne tΛbariya.–

¹⁴ Eproĭba panusia:

¹⁵ –Mĭ boro, ũrĩdua. Dji ējũāra nēdobueida ģΛa cu-atrociento parata torrobari, baribΛrΛ ĉdadjimaarā maĉda parataca? BΛ quimara tΛbaridua.–

¹⁶ Eproĭba jaraĉara Abrahaĭba bia ũrĩsia. Ara maĉda hititarā quĩrāpita cuatrociento parata torroda juachapeĉa Eproĭa jũma daucha diasia. ¹⁷⁻¹⁸ Maĭ juachada hititarāba, puruĉe eĉa wābΛdarā biĉa unusiĉaa. Māwā cawasidaa Abrahaĭba Eproĭ ējũā Macpela abadara nēdosida. Maĭ ējũāra Mamreĉeba ĭmāĉau odjabariare ģΛa. Abrahaĭba nēdosia dji ējũāra, dji joubada uriara, bacuru dji ējũāne ģea siĉa.

¹⁹ Māwānacarea Abrahaĭba idji quima Sarara idjia nēdoĉa uriaĉe tΛbarisia. Maĭ uriara ējũā Macpela abadaĉe ģΛa. Maĭ ējũāra Mamreĉeba ĭmāĉau odjabariare ģΛa. Mamrera idjaba Hebroĭ abadaa. Hebroĭra Canaaĭ druade ģΛa. ²⁰ Māwā Macpela ējũā, dji uria siĉa hititarāne baĉada Abrahaĭba jũma edasia.

24

Abrahañ nezocaba Isa itea quima jΛrΛda

¹ Abrahañra bio drōāda ðasia idjaba Ācōrēba idjira ne jūmane careba ðasia. ² Ewari aba Abrahañba idji nezoca dji dromada trāsia. Abrahañba ne eroðara mañ nezocaba jūma wagabadjia. Abrahañba idjía jarasia:

–BΛ jΛwara mñ ðacara edre ðΛdua mñā wārāneba jarai carea. ³ Mañbe bajāne idjaba nañ ējūāne ðΛ Ācōrē quīrāpita mñā jaradua ðΛa mñ warra itea nañ Canaañ druadebema wērāda jΛrΛēda. ⁴ ĀteðrΛ wādua mñ ðada druadaa mñ ēberārāmaa. Wārāneba jaradua mamabema wērāda mñ warra Isa itea eneida.–

⁵ Mañne dji nezocaba panusia:

–BaribΛrΛ dji wērāda mñ ume nañ druadaa ze quīrāēðΛrΛ çmñā ðΛ warrara ðΛ ðada druadaa edeica?–

⁶ Abrahañba panusia:

–jMñ warrara jāmaa ederādua! ⁷ Ācōrē bajāne ðΛba mñra nama enesia mñ zeza dedebemada, mñ ēberārā druadebemada. Ācōrēba mñā wārāneba jarasia idjia mñ warrarāa nañgΛ druada diaida. Ara mañ Ācōrēba idji bajānebema nezocada ðΛ na diabueya ðΛa mñ warra itea mamabema wērāda enemārēā. ⁸ Dji wērāda ðΛ ume ze quīrāēðΛrΛ, ðΛra nañ wārāneba jaradaebemada ēdrΛya. BaribΛrΛ mñ warrara jāmaa ederādua.–

⁹ Ara mañda dji nezocaba idji jΛwara Abrahañ ðacara edre ðasia. Mañne wārāneba jarasia Abrahañba jaradara idjia oida. ¹⁰ Mañbe dji nezocaba Abrahañ nebiadebemada quīrātanoa

pesia dji wērã ãberãrãa diai carea. Idjaba Abrahañ cameyoda die edapeða Naco purudaa wãsia Mesopotamia druade.*

¹¹ WãbΛΓΛde Naco puru caita baido juebada uria corodama jũene wãsia. Qewara jũena bërã dji nezocaba cameyora ãnãũnamãrẽã egode chũmebigasia. Mañne wërãrãra baido juede zesidãa ãdjia ewariza obada quĩrãca. ¹² Mãwã bΛde dji nezocaba ãcõrẽa jarasia:

–Mã ãcõrẽ, mã boro Abrahañ ãcõrẽ, mã bãa beðea djuburiaya nane bΛa quĩrãneba mã boro Abrahañra quĩrã djuburiamãrẽã idjaba mã sida carebamãrẽã. ¹³ Mãra nañ baidoma bΛa. Nañ purudebema awërãra namaa baido juede zebadaa. ¹⁴ Mãa abãΛ awërãa jaraya: “Mã quĩrã djuburia bΛ zocora egode bΛpeða mãa baidoda diadua.” Mañne dji awërãba mãa doduða aibΛΓΛ, idjaba bΛ cameyoda biða baidora diayada aibΛΓΛ, mãa cawaya bΛa mã awërãra bΛ nezoca Isa itea erobΛda. MãwãbΛΓΛ mãa cawaya bΛa mã borora quĩrãneba careba bΛda.–

¹⁵ Wadi ãcõrẽa iwidi bΛde unusia awërãda zebΛΓΛda. Idjia zocoda equiade erobasia. Mã awërãra Rebeca abadjidãa. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahañ djaba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia. ¹⁶ Rebecara bio quĩrãwãrẽã basia idjaba wadi umaquĩrã adua basia. Idjira baido juebada uriama jũesia. Mãbe idji zocode baidora tΛpeða diguidãa wãbΛΓΛ basia. ¹⁷ Mañne

* **24:10** Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. Mesopotamia. Mã druara hebreo beðeade Aram Najaraím abadaa. Genesi 25:20.

Abrahañ nezocara Rebecamaa pira wãpeda jarasia:

–Mã quĩrã djuburia, b_Λ zocodebema baidoda m^l_Λa maãrĩ diadua.–

¹⁸ Mañne Rebecaba jarasia:

–Dodua, mã boro.–

Ara mañda idji zocora eda edapeda idji j_Λwade erob_Λde Abrahañ nezocaa dohisia. ¹⁹ Dobidacarea jarasia:

–B_Λ cameyo itea bida m_Λa baidoda jueya ãdjia do quĩrĩãb_Λada quĩrãca dodamãrẽã.–

²⁰ Ara mañda baido idji zocode b_Λara animarãba dobada de weasia. Weapeda ßarima zocãrã baidora juesia jũmarã cameyoba dodamãrẽã.

²¹ Mãwã jue b_Λde Abrahañ nezocaba chupea ac_Λ ßesia ãcõrẽba mã awẽrãra Isa itea wãrãda erob_Λ cawaya.

²² Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebecaa pĩrũ oro oda bio nẽb_Λa b_Λada quẽb_Λde jãmãrẽã diasia. Idjaba mania oro oda nẽb_Λa ßeada bio z_Λg_Λa ßeada umé diasia. ²³ Mañne iwidisia:

–¿B_Λara cai cau? Mã djuburia jaradua, ¿b_Λ zeza dera bari b_Λca dai cãini carea?–

²⁴ Rebecaba panusia:

–Mãra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Milcaa. ²⁵ Dai dera bari b_Λa bãrã cãĩnamãrẽã, idjaba b_Λ cameyoba codamãrẽã baraa.–

²⁶ Mã carea dji nezocara chĩrãborode cobepeda ãcõrẽa bia bedeasia. ²⁷ Nãwã jarasia:

–Bia quirua ãcõrẽ, mã boro Abrahañ ãcõrẽ. B_Λa mã boro Abrahañra quĩrã djuburiadeba wãrãda careba b_Λa. Mãra ode jipa enesia idji ëberãrãmaa.–

28 Mañne Rebecara dji papa diguidaa pira wãsia. Jũepeda Abrahañ nezocaba jaradara jũma nẽbΛΓΛsia. 29-30 Rebecaba djabada erobasia Labañ abadada. Mañ Labañba ũrĩsia idji djabawērãba nẽbΛΓΛ bΛda. Idjaba unusia idji djabawērãba pĩrũda quẽbΛde jã bΛda, mania sida jΛwaza jã bΛda. Mañ carea baido juebadamaa pira wãsia Abrahañ nezoca jΛΓΛde. JũebΛΓΛde unusia dji nezocara idji cameyo ume baido juebadama panΛda. 31 Mañne Labañba jarasia:

–Ăcõrẽba careba bΛ ēberã, mñ diguidaa zedua. BΛra ζcãrẽ cãrẽã puru dajada bΛ? Mñ dera bΛa bΛ cãimãrẽã idjaba bΛ cameyo panani sida bΛa.–

32 Ara mañda dji nezocara Labañ diguidaa wãsia. Jũenapeda Labañba cameyo ãrã jã beadara jũma ěrãcuapeda ne cobigasia. Mañ awara baidoda jue diasia Abrahañ nezoca ume zepedadara jĩrũ sΛgΛdamãrẽã.

33 Mañbe Labañba ne cođamãrẽã diabisia baribΛΓΛ Abrahañ nezocaba jarasia:

–Mñra poya ne coẽa mñã beđea enena jarai naẽna.–

Labañba jarasia:

–Mãẽteara jaradua.–

34 Ara mañda dji nezocaba jarasia:

–Mñra Abrahañ nezocaa. 35 Mñ borora Ăcõrẽba bio careba bΛ bẽrã idjira bio ne bara bΛa. Ăcõrẽba idjía ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyoda, burro sida zocãrã diasia. 36 Mañ awara mñ boro quima Sara djora bΛba umaquĩrã warrada tosia. Mñ boroba erobΛra mañ warraa jũma diasia.

37 Idjaba m̃ boroba m̃la wārāneba jarabisia. Idjia nāwā jarasia: “M̃ra nañ Canaañ druade b̃baria, baribΛΓΛ m̃ warra itea Canaañnebema wērāda jΛΓΛrādua. 38 ĀtebΛΓΛ m̃ zeza druadaa wādua. Mama wērā m̃ ēberārānebemada m̃ warra itea jΛΓΛde wādua.”

39 Mañne m̃la jarasia: “Dji wērāda m̃ ume ze quĩrĩāēbΛΓΛ ζm̃la sāwā oi?” 40 M̃ boroba jarasia: “M̃ra Ācōrē ume ewariza ñb̃baria. Ara mañ Ācōrēba idji bajānebema nezocada bΛ ume diabueya bΛ wābΛΓΛma carebamārēã. Māwā bΛa wērā m̃ zeza b̃asi ēberārānebemada m̃ warra itea poya eneya. 41 M̃ ēberārāma jūēnacarea ādjirāba wērāda diadaēbΛΓΛ, nañ wārāneba jaradaēbemada bΛra ēdrΛya.”

42 Mañda idi m̃ra baido juebadama jūēpeda Ācōrēa nāwā iwidisia: Ācōrē, m̃ boro Abrahañ Ācōrē, carebadua m̃la ode zedara bia odjamārēã. 43 M̃ra nañ baidoma bΛa. Awērāda baido juede zebΛΓΛde m̃la idjia jaraya: “M̃ quĩrā djuburia, bΛ zocodebema baidoda mañrĩ diadua.” 44 Mañ awērāba m̃la doduada aibΛΓΛ, idjaba bΛ cameyoa bĩda baidora diayaēda aibΛΓΛ, m̃la cawaya bΛa mañ wērāra m̃ boro warra Isa itea eroβΛda.

45 Wadĩ m̃ soēde bedea bΛde unusia Rebecaba idji zocora equiade eronĩda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Mañne m̃la idjia jarasia: “M̃ quĩrā djuburia baidoda diadua.” 46 Ara mañda zoco equiade eroβadara edaa edapeda m̃la jarasia: “Dodua, idjaba bΛ cameyoa bĩda baidora diaya.” Ara mañda m̃la dosia. Idjaba m̃ cameyoa bĩda idjia baidora dobigasia.

⁴⁷ Mañbe mña iwidisia: “¿BΛra cai cau?” Idjia panusia: “Mñra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Milcaa.” Mañ carea mña pñrũda idji quẽbΛde jñ bΛsia. Mania sida idji jΛwade jñ bΛsia. ⁴⁸ Mañbe mñra chñrãborode cobepeda ãcõrẽa bia bedeiasia. Mñ boro Abrahañ ãcõrẽa bia quiruada asia. Idjia mñra bia enesia mñ boro djaba ãĩzaqueda idji warra itea edemãrẽã.

⁴⁹ Bãrãba mñ boroda wãrãda quĩrã djuburiadeba carebadibΛrΛ, mña jaradadua Rebecara mñ ume diabuedida. BaribΛrΛ diabuedaẽbΛrΛ jaradadua mña cawa crĩchai carea.–

⁵⁰ Mañ ùrĩnapeda Labañba Betuel bida panusidaa:

–MañgΛra wãrãda ãcõrẽneba ze bΛa. Mañ bẽrã daiba poya jaradaẽa bia bΛda wa biẽ bΛda. ⁵¹ Rebecara nama bΛ quĩrãpita bΛa. Ededua idjira bΛ boro warra quima bamãrẽã ãcõrẽba jarada quĩrãca.–

⁵² Mañ bedea carea Abrahañ nezocara chñrãborode cobepeda ãcõrẽa bia bedeiasia.

⁵³ Mañbe oro odada, parata odada, cacuade jñbada sida Rebecaa diasia. Idjaba nebia nẽbΛa beada Rebeca djabaa, dji papaa bida diasia.

⁵⁴ MañbebΛrΛ dji nezocara, idji ume zepedada sida ne cosidaa. Ne codapeda cãisidaa. Nurẽma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

–Mñra idu wãbidadua mñ boromaa.–

⁵⁵ BaribΛrΛ Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Rebecara wadibida die ewari dai ume baida bΛa. Mãwãnacarea bΛ ume wãida bΛa.–

⁵⁶ Mañne dji nezocaba jarasia:

–Ăcõrēba m̃la dji wērāda unubiḁa bērā m̃ra nama dārābirānada. M̃ra idu wābiḁadua m̃ boromaa.–

⁵⁷ Barib_{ΛΓΛ} Rebeca djababa, dji papa biḁa panusiḁaa:

–Māwā baib_{ΛΓΛ}, Rebecara tr̃nia cārēda jarai cawaya.–

⁵⁸ Ara maḁda Rebecara tr̃napeda iwiḁisiḁaa:

–¿B_Λra naḁ ēberā ume nawena wāica?–

Maḁne Rebecaba panusia:

–Māē, m̃ra wāya.–

⁵⁹ Ara maḁda Rebecara idji wagabari wērā ume idu wābiḁiḁaa. Idjaba Abrahaḁ nezocara, idji ume zepedada siḁa idu wābiḁiḁaa. ⁶⁰ Maḁne Rebeca djabarāba idjira nāwā bia jarasiḁaa:

Djabawērā, daiba quīrīā pan_Λ ba warrarāra zocārā unuida.

Idjaba quīrīā pan_Λ ba warrarāba ādji dji quīrūrāda poyadiḁa.

⁶¹ Maḁbe Rebecara idji nezocawērārā siḁa cameyo ḁr̃ chūmenapeda Abrahaḁ nezoca ume wāsiḁaa. Māwā Abrahaḁ nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Maḁmisa Abrahaḁ warra Isara Beer-Lajai-Roideba zedada Negue druade ḁasia. ⁶³ Ewari aba quewara bab_{ΛΓΛ}de idjira drua pa_{ΓΓΛΛ} nībasia.† Maḁne cameyoda zeseb_Λdada unusia. ⁶⁴⁻⁶⁵ Ara maḁne Rebeca cameyo ḁr̃ chū_Λba Isara unusia. Maḁ bērā Rebecaba Abrahaḁ nezocaa iwiḁisia:

–¿Cai awuá dadjirāmaa zeb_{ΛΓΛ}ra?–

† **24:63** Drua pa_{ΓΓΛΛ} nībasia. Hebreo bedeade maḁra ebuḁa ḁlēa. Naḁgarā crīchada diaisicada: “Crīcha ja_{ΓΛ}de wāsia”, “Ăcõrēa ewari iwiḁiḁe wāsia”, “aujīāne wāsia”, “idji achirā ume nēb_{ΛΓΛ}de wāsia” wa “bacuru zaqueda ude wāsia.”

Nezocaba panusia:

–Jããra mã boro Isaa.–

Maã bedea ãrĩpeda Rebecara cameyodeba uɗaa badosia. Mãwãpeda idji quĩrãdarrara quẽbΛ daucha wuaba bΛrasia, Isa quima baida bedea bΛɗa bẽrã.

⁶⁶ Maãne Abrahaã nezocaba oɗara jũma Isaa nẽbΛrasia. ⁶⁷ Ara maãda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Mãwã Isaba Rebecara edapeda bio quĩrã besia. Idjaba idji papa jaidada carea sopuara jõsia.

25

Abrahaãba Queturá ume warrarã ununa

¹ Abrahaãra waya quima edasia. Dji wẽrã trãra Queturá basía. ² Maã Queturába tosia Zimraã, Jocsaã, Medaã, Madiaã, Isbac, Súa sida. ³ Jocsaã warrarãra naãgΛrã basía: Sebá, Dedaã sida. Dedaãneba yõsidaa asureorã, letuseorã, leumeorã sida. ⁴ Madiaã warrarãra naãgΛrã basía: Epá, Eper, Hanoc, Abidá, Eldá sida. Jũma maãgΛrãda Queturádeba yõsidaa.

⁵⁻⁶ Abrahaã wadi zocai bΛde Queturába toda warrarãa, Agaraba toda warraa biɗa Abrahaãba nebiada diacuasia. Maãbe ãdjirãra Isa bΛmaΛba ãmãdau odjabariare tΛmΛ wãbigasia. MaãbebΛrΛ Abrahaãba idjia eroβΛra jũma Isaa diasia.

Abrahaã jaidada

⁷ Abrahaãra 175 poa basia. ⁸ Maãne bio drõãda quiruda waraga jaidasia. ⁹⁻¹⁰ Dji warrarã Isaba, Ismael biɗa idjira tΛbarisidaa bẽwãrã joubada uria Macpela abadade Sara tΛbaripedadama. Maã uriara Mamre ãjũãneba ãmãdau odjabariare bΛa. Dji

ējũāra Abrahaļba hitita Zohar warra Eproļneda nēdosia.* 11 Abrahaļ jaidadacarea Ācōrēba dji warra Isara bia ʙΛsia. Isara baido juebada uria caita ʙabadjia. Dji baido juebada uriara Beer-Lajai-Roi abadjidā.†

Ismaeldeba yōpedadarā

12 Nama ʙΛ ʙΛΛ Ismaeldeba yōpedadadebemada. Maļ Ismaelera Abrahaļba unusia Agaradeba. Agarara Sara nezocawērā Egiptodebema basía. 13 Ismael warrarā trļra naļgΛrā basía: dji iwinada Nebayo basía. Idjiare Cedar basía. Maļare Adbeel basía. Maļare Mibsaļ basía. 14 Maļare Mismá basía. Maļare Dumá basía. Maļare Masá basía. 15 Maļare Hadar basía. Maļare Temá basía. Maļare Jetu basía. Maļare Napi basía. Dji jĩrũarebemara Cedemá basía. 16 MaļgΛrā docera Ismael warrarā basía. Ādjirāneba puruda doce yōsidā. Ādjira maļ puru bororāda ʙeasia. Maļ doce purura ara ādji trļda ʙΛcuasidā. Dji ēberārā sida ara maļ trļra eropanesidā.‡

17 Ismaelera 137 poa ʙaside jaidasia. 18 Idji war-rarāba birasidā Sur ējũāneba aba Havila ējũāna. Sur ējũāra Egipto drua caita ʙΛΛ. Havilara Asiria druadā wābada ode ʙΛΛ. Ādji ēberārānebemada jĩga panabadjidā.§

* 25:9-10 Genesi capítulo 23. † 25:11 Beer-Lajai-Roi. Hebreo bedeadē maļ trļba jara ʙΛΛ: “Baido bogadrΛ ʙΛ Ācōrē zocai ʙΛ mΛ unubaride.” Genesi 16:13-14. ‡ 25:16 Genesi 17:20. § 25:18 Ādji ēberārānebemada jĩga panabadjidā. Maļ bedēaba idjaba jara ʙΛΛ “ādji ēberārā quĩrāpe panesidā” wa “ara ādji ēberārā ume biē panesidā.” Genesi 16:12.

baesia. Mañ carea idjira trã b̂asidaa Jacobo.† Rebeca warra toside Isara sesenta poa basia.

Esáuba edaida badara Jacoboa nêdobueda

27 Mañ warrarãra warisidaa. Esaúra mẽã wã cawa basia. Barib̂ara Jacobora diguida necai b̂abadjia. 28 Esaúba animarã beapeda dji zezaa cobibadjia. Mañ b̂erã Isaba Esaúra bio quĩrã basia. Mañne Rebecaba biara Jacoboda quĩrã basia.

29 Ewari aba Jacobora ne dju basia. Mañne Esaúra mẽã n̂badada jarra jũesia. 30 Esaúba jarasia:

–Mã djuburia, b̂aa lenteja purea dju b̂ada m̂ã cobidua. M̂ra cacua ̂b̂aẽ b̂aa, ne coẽ b̂a b̂erã.–

Lenteja purea b̂a carea Esaúra idjaba trã b̂asidaa “Edoã.”§

31 Mañne Jacoboba jarasia:

–B̂ara dji warra iwina b̂erã dadji zezaba erob̂adebemada b̂aa waîb̂ara edaya. B̂aa edaida b̂ara za b̂a lentejabari m̂ã nêdobuedua.–

32 Esaúba jarasia:

–M̂ra jarrababa beubodoa. M̂da beuib̂ara, dadji zezade edaida b̂ara ¿sãwã edai?–

33 Mañne Jacoboba jarasia:

–Naãrã wãrãneba jaradua b̂aa dadji zezade edaida b̂ara m̂ã diaida.–

Ara mañda Esaúba wãrãneba jarasia. Mãwã dji warra iwinaba edaida b̂ara Esaúba Jacoboa nêdobuesia. 34 Mañbeb̂ara Jacoboba lentejara pañ sida Esaúba diasia. Esaúba copeđa baido do b̂apeda

† 25:26 Jacobo trãba jara b̂aa “jĩrũgarrona.” Mañ awara cũrũgabariada ab̂ara quĩrãca jĩguabaria. Genesi 27:36. § 25:30 Hebreo bedeade Edoã trãba jara b̂aa purea b̂ada.

wāsia. Māwā dji warra iwinaba edaida ḅadara
Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarde bada

¹ Mañ ewaride Isa druade jarrabada zesia
Abrahañ ewaride zeda quĩrãca.* Mañ carea
Isara Guerar purudaa wāsia pilisteorã boro
Abimelemaa. ² Isa mama ḅΛde Ācõrẽra idjima
zepeda jarasia:

–Egipto druadaa wãrãdua, ãtebΛrΛ mãa jarabΛrΛ
druade ḅedua. ³ BΛra drua ãibemamĩna nama
ḅedua. Mãra ḅΛ ume ḅaya. Mãa ḅΛra carebaya:
mãa ḅΛa, ḅΛ warrarãa ḅida nañ druara diaya.
Māwā mãa ḅΛ zeza Abrahañ wãrãneba jaradara
oya. ⁴ Mãa ḅΛ warrarãra zocãrã yõbiya bajãne
chĩdau zocãrã panΛ quĩrãca. Mãa jũma nañ dru-
ara ḅΛdeba yõḅΛdarãa diaya idjaba mãa ḅΛdeba
yõḅΛrΛdeba nañ ějũãne ḅea purura jũma carebaya.
⁵ Mãa mãwã oya Abrahañba mñ ḅedeara jũma ĩjã
oda ḅẽrã; mãa obidada, mãa jara ḅΛḅada, mãa
jaradiadada, mñ ley siḅa idjia jũma ĩjã osia.–

⁶ Mañ ḅẽrã Isara Guerar purude ḅesia.
⁷ Mañne Guerardebemarãba Isaa dji quima
Rebecadebemada iwidiḅidaa, idjira quĩrãwãrẽã
ḅΛ ḅẽrã. Mañ carea Isara ne wayasia. Iduba crĩcha
ḅesia mñ quimaana aibΛrΛ, mãra beadisicada
edaḅi carea. Mañ carea ãdjia iwidiḅΛdade
panubadjia: “Idjira mñ djabawẽrã.”

* **26:1** Genesi 12:10.

⁸ Isa mama dārã bΛde pilisteorã boro Abimeleba dajadaa acΛbadadeba unusia Isaba idji quima Rebecara yãga nũmΛda. ⁹ Maλ bẽrã Abimeleba Isara trΛbipeða jarasia:

–Jãλ wẽrãra wãrãda bΛ quimaa. ¿Cãrẽ cãrẽã bΛa jarasi bΛ djabawẽrãda?–

Isaba panusia:

–Mãa crĩchasia bãrãba mλra beadida mλ quima edađi carea.–

¹⁰ Abimeleba jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã osi? Mλ purudebemarã abaΛda bΛ quima ume cãĩnabara, bΛabΛrΛ daia maλ cadjiruara obicasia.–

¹¹ Maλ bẽrã Abimeleba idji ëberãrãa jarasia:

–Bariduaba Isada mĩã sẽibΛrΛ wa dji quimada mĩã sẽibΛrΛ, maλ ëberãra beuida bΛa.–

¹² Maλ druade Isara ne úsia. Abari poade idjia waiβΛa ewasia, ãcõrẽba idjira ne jũmane careba ßađa bẽrã. ¹³ Mãwã idjira bio bara ßesia.

¹⁴ Ovejada, pacada, nezocarã sída zocãrã erobesia. Maλ carea pilisteorãra idji ume biẽ panesídaa.

¹⁵ Idji zeza Abrahaλ zocai ßaside Abrahaλ nezocarãba baido juebada uriada corocuasídaa. BaribΛrΛ pilisteorãra Isa ume biẽ panΛ bẽrã maλ baido juebada uriara jũma egoroba ãnãcuasídaa.

¹⁶ Maλbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

–Dai tãẽnabemada ãyã wãdua, bΛra dairã cãyãbara dji dromaara ßebΛrΛ bẽrã.–

¹⁷ Ara maλda Isara Guerar purude ßađada ãyã wãsia. Guerar jewedade jũẽpeða idji wua dera opeða mama ßesia. ¹⁸ Abrahaλ wađi zocai ßaside

idjia baido juebada uriada mama corobicuasias.† Idji beudacarea pilisteorāba mañ baido juebada uriara egoroba jūma aññcuasidaa. BaribΛΓΛ Isa mama bađe zeside waya corobicuapeda abari trλda bΛcuasia dji zezaba naēna bΛdada.

19 Ewari aba Isa nezocarāba dji jewedade coro panasidaa. Coro panΛne baido λtaa bogadrΛ bΛda unusidaa. 20 BaribΛΓΛ mañ baido carea Guerardebema oveja wagabadada Isa oveja wagabada ume ijarasidaa. Guerardebemarāba jarasidaa:

–Nañ baidora dairānea.–

Mañ carea ijarapedada bērā Isaba baido juebada uriara trλ bΛsia Esec.‡ 21 Māwānacarea Isa nezocarāba dewara baido juebada uriada corosidaa. BaribΛΓΛ mañ carea biđa ijarasidaa. Mañ baido juebada uriara trλ bΛsia Sitna.§

22 Mañbe Isara mamabemada āyā bađe wāsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Mañ baido carea ijaradaē basía. Mañne Isaba jarasia:

–ArābΛΓΛ Ācōrēba dadjirāra bia bΛsia naλgΛ ējūāne ne bara paneni carea.–

Māwā dji baido juebada uriara trλ bΛsia Rehobo.*

23 MamaΛba Beersebádaa wāsia. 24 Mañ diamasi Ācōrēra Isama odjapeda nāwā jarasia:

Māra bΛ zeza Abrahañba ĩjā bađa Ācōrēa. Ne wayarādua. Māra bΛ ume bΛa.

† 26:18 Genesi 21:25-31. ‡ 26:20 Hebreo beedeade esec trλba jara bΛa: “Ijara panΛ.” § 26:21 Hebreo beedeade Sitna trλba jara bΛa: “Dji quĩrũ panΛ.” * 26:22 Hebreo beedeade Rehobo trλba jara bΛa: “Ējūā baraa.”

Mãa bΛra nãwã careba ðaya: bΛ warrarãra mãa zocãrã yõbiya mã nezoca Abrahaãra care-bayada ada bẽrã.

²⁵ ãcõrẽda mama odjada bẽrã Isaba mõgarada ãtΛ pã buepeda idjía ewari iwidiisia. Maãbe idji wua dera osia mama dãrã ðai carea. Idjaba idji nezocarãba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedea bΛda

²⁶ Ewari aba Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crĩcha diabari Ahuzat ume, idji djõbadarã boro Picol ume bida. ²⁷ Maãne Isaba Abimelea jarasia:

–Bãrãba mãra unu ama panana bẽrã, bãrã tãenabemada ãyã jΛretasidaa. Maãda ¿cãrẽ cãrẽã mãmaa ze panΛ?–

²⁸⁻²⁹ Maãne ãdjia panusidaa:

–Daiba unu panΛ ãcõrẽra bΛ ume bΛda. Maã carea daiba crĩcha panΛ bΛ ume necai panani carea bedeada bΛdida. Daiba bΛra necai wãbisidaa idjaba bΛ ume ababe biada osidaa. Maã bẽrã wãrãneba nãwã bedea bΛdia: daiba bΛ mã sãnaẽ panΛ quirãca bΛa bida दौरa mã sãẽda. Wãrãda ãcõrẽba bΛra bio careba bΛa.–

³⁰ Maã carea Isaba bΛsrida ne cobada waibΛada opeða ãdjirãra ne codruasidaa. ³¹ Nurẽma pirabaridapeda wãrãneba bedea bΛsidaa necai panani carea. Maãbe Isaba ãdjía bia wãnaduada asia. ãdjirã bida bia ðeduada adapeda wãsidaa.

³²⁻³³ Maãmisa Isa nezocarãba egoro coro panΛne baidoda unusidaa. Ununapeda Isamaa jarade zesidaa. Idjia mãgΛ ewaride bedea bΛda carea

mañ baido juebada uriara trã ðasia Sebá.† Mañ carea mamabema purura wadibiða Beersebá abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa ðaside Beerí cau Judida edasia. Mañ awara edasia Eloñ cau Basemá siða. Mañ Judira, Basemá siða hitita wërãrã basía.

³⁵ Mañne ãdji umena Isa ume Rebeca ume biða bia pananaca basía.

27

Isaba idji warrarã bia jara ðada

¹ Isara drõãda ða ðãrã dauba unuca basía. Ewari aba idji warra nabema Esaúda trãpeda jarasia:

–¡Warra!–

Esaúba panusia:

–¿Cãrẽ, zeza?–

² Mañne Isaba jarasia:

–Acãdua, warra, mãra drõãda ðaa. Mã beui ewarira adua ðaa. ³ Mã carea mã djuburia ða enedramada cha siða edapeda mẽã wãdua. ⁴ Ne beasira mã itea djudua mã awua cobari quĩrãca. Mãda cobisira mã ðara bia jara ðaya mã beui naẽna.–

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedeã ðada Rebecaba ùrĩ basía. Mãbe Esaúra mẽã wãsia dji zezaa cobi carea. ⁶ Esaú wãnacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

–Warra, mã ùrĩsia ða zezara ða djaba Esaú ume bedeã ðada. ða zezaba Esaúra nãwã jarasia: ⁷ “Mẽã ne beađe wãpeda mã itea djudua. Mã djicora

† 26:32-33 Hebreo bedeade Sebá trãba jara ðaa: “Bedeã ðapedada.” Genesi 21:30-31.

copeða mǎ beui naēna bΛda Ācōrē quĩrãpita bia jara bΛya.”

⁸ Jǎlbe, warra, mǎa jarabΛrΛda odua. ⁹ Dadji an-
imarā beamaa wãpeða chiwatu zaque boreguea
panΛda umé enedua. Maǎbe mǎra bΛ zeza itea
ne djuya idjia awua cobari quĩrãca. ¹⁰ Maǎda bΛa
bΛ zezamaa edeya idjia comãrēã. Mǎwã idji beui
naēna bΛdrΛ bia jara bΛya.–

¹¹ Maǎne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

–Mǎ djaba Esaúra caraiða bΛa, maǎne mǎra cara
neē bΛa. ¹² Mǎ zezaba mǎda tãibΛrΛ, cawaya mǎa
idjira cūrũga bΛda. Maǎda cawasira idjia mǎra bia
jara bΛēa, ãtebΛrΛ biē jara bΛya.–

¹³ Maǎne dji papaba panusia:

–Mǎwã biē jara bΛsira mǎmaabΛrΛ zeya. Warra,
odua mǎa jara bΛ quĩrãca. Chiwatu zaquera isabe
jΛrΛde wãdua.–

¹⁴ Ara maǎda Jacobora wãpeða chiwatu zaquera
enesia idji papamaa. Enepeda idji papaba dji-
coda osia Jacobo zezaba awua cobari quĩrãca.

¹⁵ Maǎbe dji warra nabema Esaúba jǎbari dji
biara bΛda Rebecaba enesia. Esaúba maǎ jǎbarira
ãdji deđe erobasia. Maǎda Rebecaba Jacoboa
jǎbisia. ¹⁶ Maǎ awara Jacobora cara neē bΛ
bērã Rebecaba chiwatu zaque eda idji jΛwade,
ǎrǎmΛside bida caracuasias. Mǎwã osia dji zez-
aba EsaúdrΛ crĩchamãrēã. ¹⁷ Maǎbe djico warra
djudada paǎ sida idji warra Jacoboa diasia dji
zezamaa edemãrēã.

¹⁸ Idji zezamaa wãpeða Jacoboba jarasia:

–¡Zeza!–

Isaba panusia:

–¿Cãrē, warra? BΛra ¿caida mǎwã bΛ?–

19 Mañne Jacoboba idji zezaa jarasia:

–M̃ra b_Λ warra nabema Esaúa. M̃a osia b_ΛΛ jarada quĩrãca. Δta chũmepeda ne codua. Mañbe m̃ra bia jara b_Λdua.–

20 Isaba dji warraa iwidiisia:

–M̃ warra, ¿sãwã jãcua isabe ne beasi?–

Jacoboba panusia:

–B_Λ ume b_Λ Ācõrẽba m̃_Λ unubisia.–

21 Mañne Isaba jarasia:

–Warra, m̃ caita zedua. M̃_Λ idu tãbidua b_Λra wãrãda m̃ warra Esaú cawaya.–

22 Ara mañda Jacobora dji zezaba tãmãrẽã caita wãsia. Mañne Isaba jarasia:

–B_Λ bedeara Jacobo bedeaca b_ΛΛ, barib_Λr_Λ b_Λ j_Λwara Esaú j_Λwaca b_ΛΛ.–

23-24 Isaba Jacobora cawaẽ basía idji j_Λwara Esaú j_Λwa quĩrãca caraida b_Λ bẽrã. Isaba Jacobo bia jara b_Λb_Λr_Λde wayacusa iwidiisia:

–¿B_Λra wãrãda m̃ warra Esaúca?–

Jacoboba panusia:

–M̃ã, zeza. M̃ra Esaúa.–

25 Mañne dji zezaba jarasia:

–Warra, b_ΛΛ ne beadara diadua m̃_Λ coi carea. Mañbe m̃_Λ b_Λra bia jara b_Λya.–

Ara mañda Jacoboba diasia. Diadacarea Isaba cosia. M̃ãwã b_Λde Jacoboba uva ba sida diasia. Mañg_Λ sida Isaba dosia. 26 Mañbeb_Λr_Λ Isaba jara-

sia:
–Jãñbe warra, m̃ caita chũmepeda m̃ uridar-
rade isõdua.–

27 Ara mañda Jacobora caita chũmepeda isõsia. Mañne Jacoboba jã b_Λsia Esaúba jãbarida. Isaba mañra ãpeda crĩchasia wãrãda Esaúda idji ume

ḅada. Mañ bēřã idjia Jacobodra nãwã bia jara ḅasia.

Mã warrara tũãpa ḅla Ācõrēba bia zaubi ḅa ějũã quĩrãca.

²⁸ Mãa quĩrĩã ḅla Ācõrēba ḅa itea bajãneba cue zebi ḅaida ḅla ubarara bia zaumãrẽã.

Mãwã ḅa trigora ađuba zauya. ḅa uva sida bia zauya.

²⁹ Mãa quĩrĩã ḅla puruda zocãrã ḅa jawaeda beadida, druazabemada ḅa quĩrãpita wayaadeba chĩrãborode cobeadida.

Mãa quĩrĩã ḅla ḅara ḅa djabarã boro baida, ḅa papa warrarãda ḅa quĩrãpita chĩrãborode cobeadida.

Mãa quĩrĩã ḅla ḅa biẽ jarabada biẽ beadida idjaba ḅa bia jarabada bia beadida.

³⁰ Isaba mãwã bia jara ḅadacarea Jacobora idji zeza ume bađada ědrasia. Ara ědrabarade idji djaba Esaúra mẽã wã bađada jũesia. ³¹ Idjia bida djicoda warra osia. Mañda dji zezamaa edepeda jarasia:

–Zeza, mãra ne beasia. Ata chũmepeda codua. Mañbe mãra bia jara ḅadua.–

³² Mañne Isaba Esaúa jarasia:

–ḅara ¿caida mãwã ḅa?–

Esaúba panusia:

–Mãra ḅa warra iwina Esaúa.–

³³ Isaba mañ ũrĩbarade dauperapeda ure nũmesia. Mañne jarasia:

–Mãẽteara ¿caida ḅa na ze ḅasi? Idjia beadara mã diaisia. Mañda mã jũma cosia ḅa ze naẽna. Mã idjira bia jara ḅasia. Mañ bēřã idjidra bia ḅaya.–

34 Esaúba dji zeza bedea ũrĩside abeda bio sopua-sia. Mañne jĩã ɓɓa jĩgua jarasia:

–¡Zeza, mɓ sɓda bia jara ɓɓdua!–

35 Mañne dji zezaba panusia:

–Bɓ djababa mɓra cūrũgade ze ɓasia. Mãwã mɓa ɓɓ bia jara ɓɓi ɓadara idjiabɓɓ edasia.–

36 Mañne Esaúba jarasia:

–¡Bãrãba jãã cūrũgabari Jacobora aride trɓ ɓɓsɓdaa!* ¡Idjia mɓra ɓarima umé cūrũgabɓɓ! Mɓa warra iwinaba edaida ɓadara idjia edasia. Jããbe idi ɓɓa mɓ bia jara ɓɓi ɓadara idjia jãrĩsia.–

Mañne Esaúba wayacusa iwidisia:

–¿Bɓa mɓ sɓda poya bia jara ɓɓéca?–

37 Isaba panusia:

–Mɓa Jacobora ɓɓ boroda ɓɓasia. Bɓ ẽberãrãra, ɓɓdeba yõɓɓda sɓda idji jɓwaeda ɓɓasia. Idjaba mɓa jara ɓɓasia idji trigora uva sɓda aduba zaumãrẽã. Maɓba, warra, mɓa ɓɓa ¿cãrẽda poya diai?–

38 Mañne Esaúba dji zezaa ɓia iwidisia:

–Zeza, ɓɓa ¿ababe idjidrɓ poya bia jara ɓɓica? ¡Ay, zeza, mɓ sɓda bia jara ɓɓdua!–

Mãwã jara ɓɓde Esaúra bio jĩã nũmasia.

39 Mãwã ɓɓde dji zeza Isaba jarasia:

Bɓra ẽjũã biadebemada, cue zebarimabemada jĩga ɓaya.

40 Bɓra dewara ẽberãrã ume djõ ɓaya, idjaba ɓɓ djaba jɓwaeda ɓaya.

Baribɓɓ ɓɓa jĩã o ama ɓeɓɓɓde idji jɓwaeda ɓadada ẽdrɓya.†

* **27:36** Hebreo bedeeade Jacobo trɓra cūrũgabariada abɓɓa quĩrãca jĩguabaria. Genesi 25:26. † **27:40** Dãrãɓɓde Esaú puru Edoɓba Jacobo puru Israelera igarasia. 1 Reye 11:14-25; 2 Reye 8:20.

Rebecaba Jacoboa mĩrũ wãduada ada

⁴¹ Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara b̄ada b̄erã Esaúba Jacobora bio quĩrãma b̄esia. Maĩ carea nãwã crĩchasia: “Mã zeza beudacarea m̄la sopua ewarida wagaya. Maĩbeb̄ara m̄ djaba Jacobora beaya.”

⁴² Esaúba oi crĩcha b̄ara dji papa Rebecaba cawasia. Maĩ carea idji warra t̄eb̄ema Jacobora tr̄peda jarasia:

–Ūrĩdua, b̄a oda carea b̄ djaba Esaúba b̄ara bea quĩrã b̄a. ⁴³⁻⁴⁵ Idjia b̄ada beaib̄ara, idji sida beadida pan̄a. Mãwãra m̄la abari ewaride b̄arã umena aduaya. Maĩ carea, warra, m̄la jarab̄ara iã odua. Isabe Haraĩ purudaa mĩrũ wãdua m̄ djaba Labaĩmaa. Jãma idji ume d̄arã b̄adua aba b̄ djaba quĩrũbi j̄ob̄ara. B̄a odada idjia quĩrãdoasira m̄la b̄la bedeada diabueya waya zemãrẽã.–

⁴⁶ Jacobo wã naẽna Rebecaba dji quima Isaa jarasia:

–M̄ra s̄e b̄a Esaú quima hititarã carea. Jacobo b̄ida naĩ druad̄ebema hitita w̄erãda edaib̄ara, biara b̄a m̄ra beuida.–

28

¹ Maĩ b̄erã Isaba Jacobora tr̄peda bia jara b̄asia. Idjaba nãwã jarasia:

–Canaaĩnebema w̄erãda edarãdua. ² Padan-Araĩ druad̄aa wãdua b̄ zezadrõa Betuelmaa. Mama b̄ djabadrõa Labaĩ caurãnebemada aba edadua.

³ Ācõrẽ ne jũma poya o b̄aba b̄ara careba b̄aya warra zocãrã unumãrẽã. Mãwã b̄d̄eba puruda zocãrã yõnia. ⁴ Idjaba Ācõrẽba Abrahaĩa diai

jarada ējũāda idjia bʌa, bʌdeba yōbʌdarāa bida di-aya.* Māwā naʌ ējũāra bārāne baya, bʌra nawena nama āibema quĩrāca bʌmĩna.–

⁵ Māwā Isaba Jacobora wābisia Padan-Araʌ druadaa. Maʌbe Jacobora wāsia idji djabadrōā Labaʌ dedaa. Maʌ Labaʌra Betuel warra basía. Betuelera arameo basía. Labaʌra Rebeca djaba basía. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basía.

Esaúba dewara quima edada

⁶ Jacobo wāi naēna idji zeza Isaba idjira bia jara bʌpeda jarasia Canaaʌnebema wērāda edarāmārēā. Ātebʌrʌ wābisia Padan-Araʌ druadebema wērāda edamārēā. Esaúba maʌgʌra jũma unu basia. ⁷ Maʌ awara unu basia Jacoboba idji zeza beḏea, idji papa beḏea sida ĩjā opeḏa Padan-Araʌ druadaa wāsida. ⁸ Maʌgʌdeba Esaúba cawasia idji zezaba Canaaʌnebema wērārāra quĩrācada. ⁹ Maʌ carea Esaúra wāsia Abrahaʌ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrōā basía. Maʌne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabawērā basía. Esaúba dewara quimarā pe erobʌḏe maʌ wērā sida edasia.

Jacoboba Betelḏe cāimocarada

¹⁰ Maʌne Jacobora Beersebádeba Haraʌ puradaa wāsia. ¹¹ Wābʌrʌḏe ota queusia. Mama mōgarada cobʌsia idji borocauĭ carea. Maʌbe egode tabepeda cāisia. ¹² Cāi bʌḏe cāimocarade unusia dume drasoga bʌda chũ nũmʌda. Maʌ dumera duḏaʌba bajānaa tēũ nũmasia. Maʌne Jacoboba unusia Ācōrē bajānebema nezocarāda dumene ʌtaa

* 28:4 Genesi 17:4-8.

wã duanΛda idjaba eɗaa ze duanΛda. ¹³ Idjaba unusia Ācōrēda dume borode nūmΛda. Māwã bΛde Ācōrēba jarasia:

–Māra bΛ zezadrōã Abrahañ Ācōrēa, bΛ zeza Isa Ācōrēa. BΛ cãĩ bΛ ējũāra mĵa bĵa, bΛ warrarāa biɗa diaya. ¹⁴ BΛ warrarāra zocārã yōnia egoro pora quĩrāca. Ādjirāra wābΛrΛɗia ĵmāɗau odjabariare, ĵmāɗau baebariare, jΛwa araare, jΛwa acΛare biɗa. Idjaba bΛɗeba, bΛɗeba yōbΛrΛɗeba biɗa mĵa jũma nañ ējũāne ɓea purura carebaya. ¹⁵ Māra bΛ ume bΛa. Mĵa bΛra wagaya bΛ wābΛrΛza, idjaba mĵa bΛra nañ ējũānaa waya eneya. BΛra igaraēa, ātebΛrΛ wārāda mĵa jara bΛɗada jũma bΛ itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cãĩ ɓaɗada ĵrĵmapeɗa nāwã crĩchasia: “Wārāda Ācōrēra nama bΛa, baribΛrΛ mĵa adua ɓasia.” ¹⁷ Ne wayaadeba jarasia: “iNama bio minijĩchia bΛa! Ācōrē dera nama bΛa, idjaba bajānaa wābada o siɗa nama bΛa.”

¹⁸ Nurēma diapedeɗa Jacobora pirabaripeɗa borocau erobaɗa mōgarara ĵta nūmΛsia sēyāda ɓamārēã. Mañ mōgara ĵrĵ nedragada weasia Ācōrēra mama bΛ bērã. ¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wārāneba nāwã jarasia:

–Ācōrēda mĵ ume wāibΛrΛ, mĵ wābΛrΛma wa-gaibΛrΛ, ne coi carea diaibΛrΛ, cacuaɗe jĵbarida diaibΛrΛ, idjaba mĵ zezamaa waya jēda eneibΛrΛ, mĵa idjidrΛ ĵjã ɓaya. Mañ carea nañ mōgara sēyã bΛɗara Ācōrē de baya.–

Māwã dji mama bΛ puru Luz abadara Jacoboba trĵ bΛsia Betel.† Idjaba Jacoboba Ācōrēa jarasia:

† **28:19-22** Hebreo beɗeade Betel trĵba jara bΛa “Ācōrē de.”

–Bla m'la die diablaza m'la bla aba dia haya.–

29

Jacobo idji djabadrõãma jũëna

¹ Mãwãnacarea Jacobora nocodaa wãsia. Wãne ãmãdau odjabariarebema ëberãrã druade jũëne wãsia. ² Mama baido juebada uria corodada unusia. Mã caita ovejada zocãrã panasidãa. Mã ovejara ãdji djibarirã ãbea panã caita awara awara ãnãũ duanasidãa. Djibarirãba mã baidora ãdji ovejaa jue diabadjidãa. Dji baido juebada uria ãrã mõgara waibãada cobãsia. ³ Ewariza oveja jũma enepedãdacarea dji oveja wagabadaba mã mõgarara ãyã bãbadjidãa ãdji ovejaa baido jue diadi carea. Jue diapedãdacarea wayacusa mõgarara dji uria ãrã cobãbadjidãa. ⁴ Mãne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwidisia:

–Djabarã, ¿bãrãra sãmabema?–

Ãdjia panusidãa:

–Daira Haraã purudëbema.–

⁵ Jacoboba iwidisia:

–¿Bãrãba Naco warra Labaãra unubadaca?–

Ãdjia panusidãa:

–Mãë, daiba unubada.–

⁶ Jacoboba waya iwidisia:

–¿Idjira bia bãca?–

Ãdjia panusidãa:

–Idjira bia bãa. Acãdua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebãrã.–

⁷ Mãne Jacoboba jarasia:

–AcΛdadua, wadi āsa nūmΛ bēřā animarāra cāñe edediē panΛa. Ovejara baido dobigadapeda waya pōājārā cobide ededadua.–

⁸ Ādjirāba panusidaa:

–Wadibida poya baido dobidaēa. Daiba jĀābadaa jūmarāba ādji ovejara enenamārēā. MaĀbeβΛrΛ mōgara baido juebada uria ĀrĀ cobΛra āyā βΛbadaa ovejara baido dobigadi carea.–

⁹ Jacobo ādjirā ume beđea βΛđe Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabari basía. ¹⁰ Raquel zeza LabaĀra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basía. Jacoboba Raquel, LabaĀ oveja sida unuside baido juebada uriamaa wāpeda dji mōgara uria ĀrĀ cobΛra āyā βΛsia. Āyā βΛpeda idji djabadrōā LabaĀ ovejara baido dobigasía. ¹¹ MaĀne Jacobora βΛsriđasia idji papa ēberārāma jūēna bēřā. MaĀ carea Raquel uridarrade isōpeda jīāsía. ¹² MaĀbe Jacoboba jarasia:

–MĀra βΛ zeza LabaĀ tēābeaa. MĀ papa Rebecara βΛ apípia.–

Ara maĀda Raquelera diguidaa pira wāsía idji zeza jarade. ¹³ LabaĀba maĀ ūrīpeda pira wāsía idji djabawērā warra Jacobo audiabariđe. Jacobo βΛmaa wāpeda ojūē edapeda uridarrade isōsia. MaĀbe diguidaa edesia. Diguída jūēnapeda Jacoboba LabaĀa idji sāwānanebemada jūma nēβΛrΛsia. ¹⁴ MaĀne LabaĀba Jacoboa jarasia:

–Wārāda βΛra mĀ ēberārā.–

Māwānacarea Jacobora LabaĀ ume jeđeco aba besía.

Jacoboba LabaĀ caurā edada

15 Jedeco aba badacarea Labaãba Jacoboa jarasia:

–B_Λra m_Λ tēãbeamĩna m_Λ itea bari trajaiē b_Λa. M_Λã jaradua jũmasãwã diaida b_Λda b_Λ trajubari.–

16 Labaãba cauda umé erobasia. Dji nabema trãda Lea basía. Raquelera dji tēãbema basía.

17 Leara mãcua quĩrãwãrēãé basia.* Barib_Λr_Λ Raquelera bio quĩrãwãrēã basia. 18 Maãne Jacoboba Raquelda bio quĩrãã basia. Maã carea Labaãa jarasia:

–B_Λ cau tēãbema Raquel edai carea m_Λra siete poa b_Λ itea bari traja baya.–

19 Maãne Labaãba panusia:

–Biara b_Λa m_Λ caura b_Λa diaida dewara ēberãa diai cãyãbara. Mãẽteara m_Λ itea bari traja bedua.–

20 Ara mãda Jacobora Raquel edai carea Labaã itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quĩrãã b_Λ bẽrã idjimaarã mã siete poara dãrãé basía.

21 Siete poa badacarea Jacoboba Labaãa jarasia:

–Dadjia b_Λpedada ewarira jũẽna bẽrã b_Λ caura diadua m_Λ quima bamãrẽã.–

22 Ara mãda Labaãba mamabemarãra jũma trãbigasia dji cau quima edab_Λr_Λ b_Λsridada oi carea. 23-24 Barib_Λr_Λ diamasi mã b_Λsrida o panasidade Labaãba idji cau nabema Leada Jacoboa diasia. Idjaba idji nezocawẽrã Zilpa abadada Leaa diasia nezoca bara bamãrẽã. Maãne Jacoboba Leada mãwã b_Λda adua basia, diamasi nũm_Λ bẽrã. Ara mãda Jacobora Lea

* 29:17 Leara mãcua quĩrãwãrẽãé basia. Hebreo bedeade b_Λ b_Λa: “Lea daura l_Λbaé basia.” Barib_Λr_Λ mããba jara b_Λra ebuda b_Λẽa.

ume cãisia. ²⁵ Nurẽma Jacoboba unusia Leadra idji cãdade b̂ada. Mañ carea Labaãmaa wãpeda jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã b̂aa m̂ra jãwã osi? ¿M̂ra Raquel carea b̂a itea bari trajaẽ basica? ¿Cãrẽ cãrẽã m̂ra cũrũgasi?–

²⁶ Mañne Labaãba panusia:

–Nama dai druade dji nabemadra na quima diabadaa. ²⁷ Lea edabara b̂asridara domia aba odua. Mãwãnacarea m̂a dewarabema sida diaya baribara b̂ara wayacusa siete poa idji carea m̂a itea bari trajaida b̂a.–

²⁸ Jacoboba bia b̂ada asia. Mañ bẽrã b̂asridara domia aba osia. Mañbe Labaãba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamãrẽã. ²⁹ Labaãba idji nezocawẽrã Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara bamãrẽã. ³⁰ Ara maãda Jacobora Raquel ume cãisia idjaba idjira Lea cãyãbara quĩrãra erobesia. Mañbe Jacobora wadi siete poa bari traja b̂esia Labaã itea.

Jacoboba warrarã ununa

³¹ Mañne ãcõrẽba unusia Jacoboba Leara quĩrãẽ b̂ada. Mañ carea ãcõrẽba Lea warrarãda diasia, baribara Raquelera warra toca basia. ³² Leara biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Mañne crĩchasia: “M̂a m̂ga b̂ara ãcõrẽba acasia. Idibara m̂a quimaba m̂ra biara quĩrãya.” Mãwã dji warrara trã b̂asia Rubeã.†

³³ Leara wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Mañne crĩchasia: “ãcõrẽba m̂a nañ

† **29:32** Hebreo bedede Rubeã trãba jara b̂a: “Acãdua warrada jãwã quiru.”

warra sida diasia m̃ quimaba m̃ quĩrĩãé ʙᵗ ũrĩna bẽrã.” Mãwã dji warrara tr̃ ʙᵗAsia Simeoᵗ.†

34 Wayacusa ʙiogo ʙepeda umaquĩrã warrada tosia. Mañne crĩchasia: “T̃dibᵗᵗᵗ m̃ quimara m̃ ume ābaa ʙaya, m̃ᵗᵗ idji warrada ũbea tobᵗᵗᵗ bẽrã.” Mãwã dji warrara tr̃ ʙᵗAsia Levi. §

35 Wayacusa ʙiogo ʙepeda umaquĩrã warrada tosia. Mañne crĩchasia: “Nañne m̃ᵗᵗ Ācõrẽca ʙia bedeaya.” Mãwã dji warrara tr̃ ʙᵗAsia Juda.*

Mañare Leara dārãsia warra toẽ ʙᵗda.

30

1 Raquelera warra toca bẽrã idji djabawẽrã Lea ume sođe biẽ ʙesia. Mañ carea Raquelba Jacoboa jarasia:

–M̃ra warra quĩrĩã ʙᵗᵗᵗ. Warrada unuẽbᵗᵗᵗ, ʙiara ʙᵗᵗᵗ m̃ra beuida.–

2 Mañ carea Jacobora Raquel ume quĩrũpeda jarasia:

–¿Mãwãra m̃ᵗᵗ Ācõrẽca? Idjiabᵗᵗᵗ ʙara warra idu unubiẽ ʙᵗᵗᵗ.–

3 Mañbe Raquelba jarasia:

–M̃ nezocawẽrã Bilhada ʙᵗᵗᵗ. Idji ume cãĩdua. Idjia warrada toibᵗᵗᵗ, mañ warrara m̃re ʙaya. Mãwã m̃ra Bilhadẽba warra erobaya.–

4 Ara mañda Raquelba idji nezocawẽrã Bilhara Jacoboa quima quĩrãca diasia. Mañbe Jacobora Bilha ume cãisia. 5 Bilhara ʙiogo ʙepeda

† 29:33 Hebreo bedeade Simeoᵗ tr̃ᵗᵗᵗ jara ʙᵗᵗᵗ: “Ūrĩna.” § 29:34
Hebreo bedeade Levi tr̃ᵗᵗᵗ jara ʙᵗᵗᵗ: “Ābaa ʙaida.” * 29:35
Hebreo bedeade Juda tr̃ᵗᵗᵗ jara ʙᵗᵗᵗ: “Bia bedeaida.”

umaquĩrã warrada tosia. ⁶ Mañne Raquelba jareasia: “Mãa iwidiidara ãcõrẽba ùrĩsia. Idjia mãa warra diadaba cawabi ð_{LA} mãa jipa osida.” Mãwã dji warrara trã ð_{ASIA} Dañ.*

⁷ Mãwãnacarea Raquel nezocawẽrã Bilhara wayacusa biogoa ðepeða umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ⁸ Raquelba jareasia: “Mã djabawẽrã ume bio djõ ð_{ADE} mãa poyasia.” Mãwã dji warrara trã ð_{ASIA} Neptali.†

⁹ Mã ewaride Leaba crĩchasia waa warrara toẽda. Mã carea idji nezocawẽrã Zilpada Jacoboa quima quĩrãca diasia. ¹⁰ Mãwã Zilpaba umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ¹¹ Mãne Leaba jareasia: “Mãra boro biasia.” Mãwã dji warrara trã ð_{ASIA} Ga.‡

¹² Mãwãnacarea Lea nezocawẽrã Zilpaba wayacusa umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ¹³ Mãne Leaba jareasia: “Mãra bio ð_{ASRIÐA} ð_{LA}. Idib_{AL} wẽrãrãba jaradia mãra ð_{ASRIÐA} ð_{ADA}.” Mãwã dji warrara trã ð_{ASIA} Aser.§

¹⁴ Trigo ewabada ewaride Jacobo warra iwina Rubeãra trigo uðamaa wãsia. Mama unusia mandragojõda.* Mãra Rubeãba ða edapeða idji papa Lea itea edesia. Lea djabawẽrã Raquelba mã unupeða Leaa jareasia:

* **30:6** Hebreo bedeeade Dañ trãba jara ð_{LA}: “Cawabisia jipa oðada.” † **30:8** Hebreo bedeeade Neptali trãba jara ð_{LA}: “Djõ ð_{LA}.” ‡ **30:11** Hebreo bedeeade Ga trãba jara ð_{LA}: “Boro biasia.”

§ **30:13** Hebreo bedeeade Aser trãba jara ð_{LA}: “ð_{ASRIÐA} ð_{LA}.”

* **30:14** Mã druade crĩchabadjidãa wẽrãba mandragojõda jõib_{AL} warra toida.

–Mā quĩrã djuburia bΛ warraba mandragojõ enenanebemada m´la diadua.–

¹⁵ Mañne Leaba jarasia:

–¿Ya bia bΛēca bΛa mΛ quima jãrĩnada? Mañ awara ¿bΛa mΛ warra mandragojõ sida jãrĩca?–

Raquelba panusia:

–BΛ warra mandragojõda m´la diasira nane diamasi Jacobora bΛ ume cãĩya.–

Raquelba jaradara Leaba bia ũrĩsia. ¹⁶ Mañ bẽrã Jacobo quewara idji ējũãneba jũēbΛrΛde Leara idji audiabaride wãsia. Mañbe jarasia:

–Nane diamasi bΛra mΛ ume cãĩya mΛ warra mandragojõra Raquelea diadabari.–

Mañ diamasi Jacobora idji ume cãĩsia. ¹⁷ Leaba iwididara Ācõrēba ũrĩsia. Mãwã Leara waya biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Mañ warrara idjia juesuma toda basía. ¹⁸ Mañne Leaba jarasia: “MΛ nezocawērãda mΛ quimaa diadabari Ācõrēba m´la nebiada diasia.” Mãwã dji warrara trΛ bΛsia Isacar.†

¹⁹ Mãwãnacarea Leara wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada Jacobo to diasia. Mañ warrara idjia sei toda basía. ²⁰ Leaba jarasia: “Ācõrēba m´la nebiada diasia. MΛa sei umaquĩrã warra toda bẽrã mΛ quimaba mΛra bia unuya.” Mãwã dji warrara trΛ bΛsia Zabuloã.‡

²¹ Mãwãnacarea wērãcauda tosia. Idjira trΛ bΛsia Dina.

† **30:18** Hebreo bedeade Isacar trΛba jara bΛa: “Ne odabari nebia diai.” ‡ **30:20** Hebreo bedeade Zabuloã trΛba jara bΛa “nebia diada” idjaba “bia unui.”

22 Mañne Ācōrēba Raquelera quĩrãdoañ b̄asia. Raquelba iwidiidara idjia ũrĩna b̄erã warrada idu unubisia. 23 Mañ warra toside Raquelba jarasia: “Mñ warra toca carea pera b̄adara Ācōrēba ãyã b̄asia. 24 Mñ quĩrĩã b̄la Ācōrēba warrada dewara diaida.” Mñwã dji warrara trã b̄asia Jose.Š

Jacobo Labañ ume dji cūrũgapedada

25 Jose todacarea ewari aba Jacoboba dji zãwãrẽ Labaãa nãwã jarasia:

–Mñra mñ druadaa idu wãbidua. 26 Mñ quimarãda, mñ warrarã sida idu edebidua. Mñ quimarã carea b̄ itea bari traja b̄asia. Mañ b̄erã mñra idu wãbidua. B̄la cawa b̄la mñra b̄ itea bio trajasida.–

27 Barib̄ar̄a Labaãba jarasia:

–Mñ quĩrã d̄juburia mñ ume b̄edua. Mñ quĩrãcuita ac̄ b̄l̄deba cawa b̄la Ācōrēba mñra b̄l̄deba careba b̄l̄da.* 28 Mñ jaradua b̄ traja b̄l̄bari jũmasãwã quĩrĩã b̄l̄da. Ara mañ quĩrãca mñ diaya.–

29 Jacoboba jarasia:

–B̄la cawa b̄la mñra b̄ itea sãwã bia traja b̄l̄da idjaba b̄ animarã quedeara sãwã pan̄l̄da. 30 Mñ zeĩ naẽna b̄la zocãrãẽbe erob̄asia. Barib̄ar̄a mñ jũenacarea zocãrã yõsia Ācōrēba b̄l̄ra careba b̄l̄ b̄erã. Idiba ãtaa mñra mñd̄ji warrarã itea traja quĩrĩã b̄la.–

31-32 Mañne Labaãba iwidiisia:

Š 30:24 Hebreo bedede Jose trãba jara b̄la “ãyã b̄aya” idjaba “dewara diaya.” * 30:27 Quĩrãcuita ac̄ b̄l̄deba. Hebreo bedede maãba idjaba jara b̄la “daubarib̄ar̄de.”

–¿BΛ waya nama traja bei carea paratada jũmasãwã iwidi bΛ?–

Jacoboba panusia:

–Mĭa paratara iwidiē bΛa. Mĭa bΛ ovejara way-acusa waga beya mĭa jarabΛrΛda ĩjãibΛrΛ: nane mĭra bΛ ovejamaa, chiwatuma a bida wãpeda dji gorogoroa quedeada, dji bagabaga quedeada, oveja zaque pãima quedea sida awara bΛya.† Jũma mãwã beara mĭa edaya nama traja bei carea.
³³ Mĭ animarã bΛa acΛde zebΛrΛde ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pãima beada unuibΛrΛ cawaya mĭa aride o bΛda. BaribΛrΛ mãwã beaēda mĭ animarã tãena unuibΛrΛ, ebuða baya mĭa bΛreda drΛasida.–

³⁴ Labaĭba jarasia:

–Bia bΛa, odua bΛa jara bΛ quĩrãca.–

³⁵ BaribΛrΛ ara maĭ ewaride Jacoboba oveja, chiwatu sida awara bΛde wã naēna Labaĭba chiwatu dji umaquirã bagabaga beara, gorogoroa beara, chiwatu wērãrã bagabaga beara, jĩjĩjĩã beara, todotodoa beara idjaba oveja pãima bea sida chupea ãyã bΛsia. MaĭgΛ animarãra Jacoboba edaida badamĩna Labaĭba idji warrarã diasia ara idji itea wagadamãrẽã. ³⁶ Maĭbe ãdjirãba Jacobo bΛmaĭba ãyã ewari ũbea edesidaa. Maĭne Jacoboba waabema animarã idjia edaiē bΛda arima waga besia.

³⁷ Maĭbe Jacoboba animarã idji itea edai carea nãwã osia: bacuru jΛwate onoda bΛá tu edasia. Álamoda, almendroda, castaño sida bΛá tu edasia. Maĭra erruerrua jodacuasias. ³⁸ Maĭbe

† **30:31-32** Hebreo bededeade maĭ versíclora ebuða bΛēa.

bacuru erruerrua jodacuadara dji animarã baido dobadama bΛcuasia. Mama animarãra warra obadjidaa. ³⁹ Adjia mañ bacuru quĩrãpita warra osidara, bagabaga, jĩjĩjĩã bea sida tocuabadjidaa. ⁴⁰ MañgΛ animarã quedeera Jacoboba awara bΛ wãsia. Mañ awara oveja warra o panΛne Jacoboba dji oveja wẽrãa Labañ animarã patrupaltra beada, pãima bea sida acΛbibadjia. Mañ ovejaba patrupaltra quedeada, pãima bea sida toside bẽrã Jacoboba awara bΛ wãsia ara idji itea. Labañ animarã ume ãbaa bΛẽ basía.

⁴¹ Mañ awara animarã boregueara beara warra obΛdaza Jacoboba bacuru jodacuadara ãdji baido dobadama bΛbadjia mañ bacuru ununamãrẽã. Mãwã dji boreguea beaba patrupaltra beada, bagabaga beada jĩjĩjĩã bea sida tocuabadjidaa. ⁴² BaribΛrΛ animarã caya quedeaa maaaa zebΛdade Jacoboba bacurura bΛcã basía. Mañ bẽrã animarã caya quedeera Labañ itea besia, baribΛrΛ dji boreguea beara Jacobo itea besia. ⁴³ Mãwã Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyoda, burro sida zocãrã erobesia.

31

Jacoba idji druadaa mĩrũ wãna

¹ Mañ ewaride Labañ warrarãba Jacoboda nãwã biẽ jara panasidaa:

–Jacoboba jũma dai zezadeda edapeda bio ne bara besia.–

Mãwã jara panΛda Jacoboba cawasia. ² Mañ awara unubadjia Labañra idji ume naãrã bia bada

quĩrãca bΛēda. ³ Māwā bΛde Ācōrēba Jacoboa jara-
sia:

–Wādua bΛ djibarirā druadaa, bΛ ēberārāmaa.
Māra bΛ ume baya.–

⁴ Maābe Jacoboba idji quimarā Raquelda, Lea
sida trābisia idji oveja erobΛmaa zedamārēā. ⁵ Ādji
jūpedadacarea Jacoboba jaraasia:

–Māa unu bΛa bārā zezara mā ume naārā bađa
quĩrãca bΛēda, baribΛrΛ mā zezaba ĩjā bΛ Ācōrēda
mā ume bΛa. ⁶ Bārāba cawa panΛa māra bārā
zeza itea bio trajasida. ⁷ BaribΛrΛ idjia māra
cūrūgabadjia. Māa edaida bΛra idjia bΛrima zocārā
quĩrā awara obadjia. Wārāda idjia mā ume biē
o quĩrĩā basia. BaribΛrΛ Ācōrēba idu māwā obiē
basía. ⁸ Labaāba mā traja bΛbari jūma dji animarā
gorogoroa beada edaida bΛada aside mamaΛba
ātaa jūma ovejaba gorogoroa tobadjidaa. Idjaba
dji patrupatrua beada māa edaida bΛada aside
mamaΛba ātaa jūma ovejaba patrupatrua tobad-
jidaa. ⁹ Māwā Ācōrēba bārā zeza animarāra jārĩsia
māa diai carea.

¹⁰ Maā ewaride animarā dji wērārā pōnō
beaside māa cāimocarasia. Maā cāimocarade māa
unusia animarāra warra o beada. Dji umaquĩrāra
ācΛrΛ gorogoroa beasia, ācΛrΛ patrupatrua beasia,
idjaba ācΛrΛ bagabaga beasia. ¹¹ Māwā bΛde
Ācōrēba māra trāsia:* “¡Jacobó!” Māa panusia:
“Nama bΛa.” ¹²⁻¹³ Maāne idjia jaraasia: “Māra bΛa
Betelde ununa Ācōrēa.† Maā Betelde bΛa mōgara
ārā nedraga weadama bΛa wārāneba jaraasia

* **31:11** Ācōrē. Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Ācōrē nezoca
bajānebema.” † **31:12-13** Genesi 28:18-22.

māa bΛda wagaibΛrΛ, bΛa mΛdrΛ ĩjā bΛida. Bio acΛdua animarāra warra o beada. Dji umaquĩrāra jūma gorogoroa beaa, patrupatrua beaa, idjaba bagabaga beaa. Māwā māa bΛra careba bΛa Labaλba bΛra biē o bΛ bērā. Jāλbe piradrΛpeda namaΛba bΛ toda druadaa wādua.”–

¹⁴ Maλne Raquelba Lea bida jarasidaa:

–Dai zezaba erobΛdebemada daia ni cārē sida diaēa. ¹⁵ ĀtebΛrΛ दौरा drua āibema quĩrāca osia. Idjia दौरा nēdobuesia. Maλ awara dai nēdobuedabari edadara jūma cobuesia. ¹⁶ BaribΛrΛ Ācōrēba dai zezadera jārīsia. MaλgΛra wārāda dadjidea idjaba dadji warrarānea. Maλ carea jūma Ācōrēba bΛa jara bΛ quĩrāca odua.–

¹⁷⁻¹⁹ Maλ ewaride Labaλra idji oveja cara tΛ bΛda tΛmΛ basia. Maλmisa Raquelera chupea idji zeza dede eda wāpeda dji zeza jΛwaba oda ācōrēda drΛasia. Maλbe Jacoboba idji warrarāra, idji quimarā sida cameyo ĩrĩ chūmΛsia. Ara maλda Canaaλ druadaa wāsia idji zeza Isamaa. Jūma idjia Padan-Araλ druade edadara edesia. Dji animarā sida jΛre edesia. ²⁰ Jacoboba idji wāinebemada Labaλa jaraē basia. Māwā Jacoboba arameo Labaλra cūrūgasia. ²¹ Jacobora jūma idjia erobΛ bara mĩrū wāsia. WābΛrΛde Euprate do quĩrārā chāsia. Maλbe Gala eyaida bΛ druadaa wāsia.

Labāλba Jacobo ēpēna

²² Ewari ūbea badacarea Labaλba cawasia Jacobora mĩrū wāsida. ²³ Maλ bērā Labaλba idji ēberārā edapeda Jacobo caidu ēpē wāsia. Siete

ewari ēpē wābΛrΛde Labaλba Jacobora tΛmΛba un-
usia Gala eyaida bΛ druade. ²⁴⁻²⁵ Maλne Labaλra
idji ēberārā sida ota cāīsidea. Maλ diamasi Ācōrēba
arameo Labaλa cāīmocarade nāwā jarasia: “¡Labaλ,
ūrīdua! ¡Jacobo ume quīrū beđearādua!”

Nurēma Labaλra idji ēberārā ume Gala druade
Jacobo bΛma jūēnapeda ādji wua dera ocuasidea.
²⁶ Maλbe Labaλba Jacoboa jarasia:

–¿Cārē cārēā bΛa mλra cūrūgasi? BΛa mλ caurāra
namaa enesia djōbadarāba ādjia poyapedadara jida
edebada quīrāca. ¿Cārē cārēā jāwā osi? ²⁷ BΛ
wāira mλa jaraē basía. ¿Cārē cārēā jāwā chupea
wāsi? BΛa jarađabara mλa bΛsrida ewarida ocasia.
Trābiba, tōnōāba, arpa bida bΛsridada ocasidea.
²⁸ Maλ awara bΛa mλ wiuzaquerāra, mλ caurā
sida idu isōbiē basía. Crīcha neē bΛ quīrāca bΛa
osia. ²⁹ Mλa bārāra poya biē oida bΛa. Māwāmīna
idi diamasi bΛ zeza ume bΛ Ācōrēba mλa jarasia:
“¡Jacobo ume quīrū beđearādua!” ³⁰ BΛra waya bΛ
zezamaa wā quīrīā bΛbΛrΛ, bia bΛa. BaribΛrΛ ¿cārē
cārēā bΛa mλ jΛwaba ođa ācōrēra drΛasi?–

³¹ Jacoboba panusia:

–Mλ wāira jaraē basía bΛda waya bΛ bērā. Mλa
crīchasia bΛa bΛ caurāda jārīda. ³² Mλa bΛ jΛwaba
ođa ācōrēra drΛaē basía. Baridua nama bΛba
erobΛbΛrΛ, beuida bΛa. Jūmarā quīrāpita jΛrΛdua
mλa bΛreda erobΛ cawaya. Mλa erobΛbΛrΛ,
edadua.–

Jacoboba adua basia Labaλ jΛwaba ođa ācōrēra
Raquelba drΛa erobΛda.

³³ Ara maλda Labaλba Jacobo wua dede eđa
jΛrΛde wāsia. Maλare nezocawērārā wua dede eđa

jΛΓΛde wāsia. Lea wua dede bida jΛΓΛde wāsia. Māwāmīna idji jΛwaba oda ācōrēra unuē basía. Mañ bērá Lea wua dedeba ēdrΛpeda Raquel wua dedaa wāsia. ³⁴ BaribΛΓΛ eða wāi naēna Labañ jΛwaba oda ācōrēra Raquelba cameyo ĩrĭ chūmebada edrecare mērāsia. Mañbe mañgΛ ĩrĭ chūmesia. Labañba jūma dji dejāne jΛΓΛdamīna unuē basía. ³⁵ Mañne Raquelba jarasia:

–Zeza, quĩrũrādua mĭra bΛ quĩrāpita poya piradrΛē bērá. Mĭra jedeco unu bΛa.–

Labañba idji jΛwaba oda ācōrēra unuē bađamīna wadi jΛΓΛ basía. ³⁶ Mañ carea Jacobora quĩrũpeda jarasia:

–¿Cārē cadjiruada oda bērá bΛa mĭra jācua ēpē bΛ? ³⁷ BΛa mĭ netatara abeđa jūma ware acΛsia. Dai dede ¿bΛreda unusica? Mĭa drΛađada unusibΛrΛ, jūmarāa ebuđa acΛbidua. Māwā ādjirāba poya cawa jaradia dadji umébemarā caida jipa bΛda.

³⁸ Mĭra veinte poa bΛ itea traja bΛasia. Mañne bΛ ovejara, bΛ chiwatu sida warra ΛradΛgađaca basía. Mĭa bΛ oveja umaquĩrāda coida bađamīna ni aba bida coē basía. ³⁹ Animarā cadrΛaba bΛ animarāda beasira, mĭa mañ animarā beuđara bΛmaa edeca basía cawabi carea. ĀtebΛrΛ mañbari ara mĭdji animarānebemada bĭa aba diabadjia. Mañ awara āsa wa diamasi bida bΛ animarāda drΛasidara bΛa mañbari mĭreda jēda diabibadjia.† ⁴⁰ Āsa mĭra beseaba bia mĭga babadjia. Diamasi jĩsuaba mĭga bΛ bērá poya cāica basía.

† **31:39** Dji wagabariba adua bΛde animarāra beuibΛrΛ wa abaΛba drΛadibΛrΛ, idjia djibaría mañ animarā cacubarari diaiē basía. Exodo 22:10-13.

⁴¹ Veinte poa m̄ra bΛ diguida b̄asia. BΛ cau umé panΛ carea m̄ra catorce poa bΛ itea bari trajasia. BΛ animarã carea m̄ra sei poa bari trajasia, baribΛrΛ m̄a edaida bΛra bΛa b̄arima zocãrã quĩrã awara obadjia. ⁴² Abrahañ Ācõrẽda, m̄ zeza Isaba waya bΛ Ācõrẽda m̄ ume b̄adaẽbara, bΛa m̄ra ne neẽ w̄abicasia. BaribΛrΛ Ācõrẽba m̄ bia m̄ga bΛra, m̄ bio traja bΛ sida unusia. Mañ carea idi diamasi idjia bΛra quẽasia.–

Labañba Jacobo ume bedea bΛda

⁴³ Mañ ũrĩpeda Labañba Jacoboa jarasia:

–Nañ wērãrãda m̄ caurãa, nañ warrarãda m̄ wiuzaquerãa, za b̄ea ovejara m̄rea. Za bΛa unu bΛra jũma m̄rea. M̄wãmĩna m̄ caurãra, ãdjia topedada warrarã sida ¿m̄a sãwã oi?Š ⁴⁴ Jãñbe djõna amaaba dadjia bedeada bΛdia. Dadji umérãba mõgarada boromea buedia dadjia bedea bΛpedadara quĩrãneba panani carea.–

Jacoboba mañra bia bΛada asia. ⁴⁵ Mañ carea mõgara wailbΛada edapeða ãta nũmasia. ⁴⁶ Mañbe Jacoboba idji eberãrãa jarasia:

–Nañ mõgara jĩgabe mõgarada boromea buedada.–

Ara mañda jũmarãba mõgarara ãbaa boromea buesidaa. Mañbe mañ mõgara boromea bue nũmΛma ne cosidaa. ⁴⁷⁻⁴⁸ Labañba jarasia:

–Idi nañ mõgara boromea bue nũmΛba cawabi bΛa dadjira bedea bΛsidaa.–

Š **31:43** ¿M̄a sãwã oi? ΛcΛrΛmaarã Labañba iwidi bΛa: “M̄a ¿cãrẽ cãrẽ biẽ ocasi?”

Labaλba mōgara boromea bue nūmΛara idji bedeade trλ bΛsia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji bedeade trλ bΛsia Gala.*

⁴⁹⁻⁵⁰ Labaλba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wābΛdamīna Ācōrēba dadji umena acΛ baya. BΛa mλ caurāda biē oibΛrΛ wa mλ caurā awara dewara wērāda edaibΛrΛ, ēberā naλ bedea bΛpedada ūrīnada arima bΛēmīna Ācōrēba acΛ baya.–

Māwā mōgara boromea bue nūmΛara idjaba trλ bΛsia Mizpa.†

⁵¹ Idjaba Labaλba Jacoboa jarasia:

–AcΛdua za boromea nūmΛ mōgarada, za mōgara λta nūmΛ sida. Mλa maλra dadji ēsi bΛbisia. ⁵² Naλ mōgarara sēyāda baya. Naλ mōgara auđu bΛra mλ ume djōne zecara bΛa idjaba mλ sida bΛ ume djōne wācara bΛa. ⁵³ Dadjidebema abΛada naλ mōgara auđu djōne wāibΛrΛ, Ācōrē bΛ zezadrōā Abrahaλ ume bađa idjaba mλ zezadrōā Naco ume bađaba cawa oya.‡ ¿Bia bΛca?–

Maλne Jacoboba idji zeza Isaba waya bΛ Ācōrē quīrāpita Labaλa wārāneba jarasia “bia bΛa.” ⁵⁴ Māwāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēa babue diasia. Maλbe ēberārāra trλsia ne codamārēā. Ne codapeda maλ eyade cāisidaa.

* **31:47-48** Jegar Sahaduta trλba, Gala trλ biđa jara panΛa: “Bedeade bΛpedadadebema boromea.” † **31:49-50** Hebreo bedeade Mizpa trλba jara bΛa “acΛbari.” ‡ **31:53** Ācōrē bΛ zezadrōā Abrahaλ ume bađa idjaba mλ zezadrōā Naco ume bađaba cawa oya. Maλ bedeara idjaba nāwā traducida bΛa: “Ācōrē bΛ zezadrōā Abrahaλ ume bađaba, mλ zezadrōā Naco ume bađa biđa cawa ođia.”

⁵⁵ Nurēma diapedeḁa Labaḁra piradrḁpeḁa dji wiuzaquerā, dji caurā sida isōsia. Māwāpeḁa ādjía bia wānaduāda apeḁa idji druādaa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esaú wayada

¹ Mamaḁba Jacobora nocōdaa wāsia. Wābḁrḁḁe Ācōrē nezocarā bajānebemada idjimaā zesidaa.

² Maḁgḁrḁ unubḁrḁḁe Jacoboba jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duanḁa.” Maḁ carea mama trḁ ḁḁsia Mahanaiḁ.*

³ Mamaḁba Jacoboba idji nezocarāda Seír druādaa diabuesia idji djaba Esaúmaa. Seír druara idjaba Edoḁ abadaa. ⁴ Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

–Mḁ djaba Esaúa nāwā jarade wānadua: “Dai boro, ḁ nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mḁ wāna ewarideba ḁtaa mḁra dadji djabadrōā Labaḁma ḁasia. ⁵ Mḁa pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquīrārāda, nezoca wērārā sida erobḁa. Mḁa naḁ beḁeara diabuebḁrḁa mḁ quīrḁ djuburia ḁra mḁ ume bia ḁamārēā.”–

Māwā jarapeḁa idji nezocarāra diabuesia. ⁶ Dji nezocarā Jacobomaa jēda zedapeḁa nāwā jarasidaa:

–Dairāra ḁ djaba Esaúmaa wānapēda ḁ beḁeara jarasidaa. Ara nawena idjira ḁḁmaa zebḁrḁa. Maḁ awara idji ume ēberārāda cuatrociento zebḁdaa.–

* **32:2** Hebreo beḁeade Mahanaiḁ trḁba jara ḁa “puru umé.” Jacoboba māwā trḁ ḁḁsia idji ēberārāra, Ācōrē sordaorā sida mama panḁ bērā. Idjaba māwā trḁ ḁḁsia mama idji ēberārāra ēsadra awara ḁda bērā. Maḁnebemada ḁḁ ḁa versículo 7-10ḁe.

⁷ Mañ ũrĩbΛrΛde Jacobora bio ne wayasia. Mañba cawa crĩchaẽ basía. Mañ bẽrã idji ẽberãrãda ẽsadra awara ɓasia. Idji ovejada, pacada, cameyo siɗa ara mañ quĩrãca osia. ⁸ Nãwã crĩcha ɓasia: “Esaúda zepeda ababemada uraibΛrΛ, waabemada ẽdrΛɗia.” ⁹ Mañbe Jacoboba ãcõrẽa iwidisia:

–Mã zezadrõã Abrahañ ãcõrẽ, mã zeza Isa ãcõrẽ, mã Boro, ɓΛa mã jarasia: “Wãdua ɓΛ djibarirã druadãa. Mã ɓΛra ne jũmane carebaya.” ¹⁰ Mãra ẽberã biaẽ bẽrã ɓΛa mãra quĩrã djuburiaiẽ ɓΛa. BaribΛrΛ ɓΛa mãra wãrãda careba ɓΛa. Labaãmaa wãi carea nañ Jordaã do chãside mã jΛwade ababe bacuruda erobasia. BaribΛrΛ idira mã ẽberãrãra zocãrã pe erobΛ bẽrã दौरa puru umé panΛ quĩrãca panΛa. ¹¹⁻¹² Mãa waya ɓΛa mã djaba Esaúra zepeda mãda, mã wẽrãrãda, mã warrarã siɗa quenaida. ɓΛa jarasia mãra ne jũmane careba ɓaida idjaba mã warrarãra zocãrã yõni bẽrã pusa ĩbΛ quĩrãca poya juachadaca ɓaida. Wãrãda mãwã ɓaibΛrΛ, mã quĩrã djuburia mãra ẽdrΛ edadua mã djaba Esaú jΛwadebemada.–

¹³ Mañ diamasi Jacobora mama cãisia. Nurẽma idjia animarã erobΛdebemada jΛrΛ pesia idji djaba Esaúa diai carea: ¹⁴ chiwatu wẽrãda dosciento, dji umaquĩrãda veinte, oveja wẽrãda dosciento, dji umaquĩrãda veinte, ¹⁵ cameyo wẽrã warra bara ɓeada treinta, paca wẽrãda cuarenta, dji umaquĩrãda die, burro wẽrãda veinte, idjaba dji umaquĩrãda die. ¹⁶ Mãwã opeɗa mã animarãra idji nezocarãa diasia. Mañne ãdjía jarasia:

–Bãrãra mã na wãnadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca siɗa awara awara pe edeɗadua.–

¹⁷ Mañbe dji nocoare wãbΛrΛ nezocaa jarasia:

–Mā djaba Esaúba bΛ unubΛrΛde bΛa nāwā iwidišicada: “¿BΛara cai nezoca, sāmaa wā, naļ animarā edebΛrΛara caide?”¹⁸ Māwā iwidišira nāwā panudua: “Mā boro Esaú, naļgΛra bΛ nezoca Jacoboba bΛ itea diabuebΛrΛa. Idjira dai caidu zebΛrΛa.”–

¹⁹ Jacoboba waabema nezoca dji animarā edebΛdarāa jarasia:

–Esaú unubΛdade abarida jaradadua.²⁰ Maļ awara jaradadua: “BΛ nezoca Jacobora dairā caidu zebΛrΛa.”–

Jacoboba crīchasia: “Māa jāwā diabuebΛrΛdeba Esaú quīrūbira tumabiya. Maļbe dji unubΛdade āībērā idjia mΛra bia edaisicada.”²¹ Māwā Jacoboba Esaúa diaira na diabuesia baribΛrΛ maļ diamasi wadi arima cāīsia.

Jacobo bajānebema ume djōna

²² Ara maļ diamasi Jacobora piradrΛpeda idji quima umena, idji nezocawērā umena, idji once warrarā sida Jabó do īchitade chābigasia.²³ Ādjirā chābigapeda jūma idjia eroβΛ sida chābisia.²⁴ Māwā Jacobora iduba βesia. Maļne ēberāda idji ume djōsia aba ļmāđau odjabΛrΛđaa.²⁵ Djō panΛne maļ ēberāba cawasia Jacobora poyaēda. Maļ bērā Jacobo chīdede chīsia. Maļba Jacobo chīdera āi dogosia.²⁶ Maļne dji ēberāba Jacoboa jarasia:

–MΛra quenabaridua. ΛnadrΛbΛrΛa.–

Jacoboba panusia:

–BΛa mΛda bia jara βΛēbΛrΛ, mΛa quenabariēa.–

²⁷ Maļbe dji ēberāba iwidišia:

–¿BΛara casa trΛbada?–

Jacoboba panusia:

–MΛra Jacobo abadaa.–

28 Mañne dji ēberāba jarasia:

–Waa b_Λra Jacobo adaēa. Nama_Λba λ_τaa b_Λ tr_Λra Israel adia, b_Λra Ācōrē ume, ēberārā ume bi_Δa djōna bē_Λā.† Mañne b_Λa poyasia.–

29 Mañbe Jacoboba jarasia:

–Jā_Λbe m_Λ djuburia b_Λ tr_Λra jaradua.–

Dji ēberāba panusia:

–¿Cārē cārēā m_Λ tr_Λra iwidi b_Λ? M_Λ tr_Λra m_Λa b_Λa jaraēa.–

Mama dji ēberāba Jacobora bia jara b_Λsia.‡

30 Mañne Jacoboba jarasia: “M_Λdji dauba Ācōrē quīrādarra da ununamīna m_Λra wa_Δi zocai b_Λa.”

Māwā mama tr_Λ b_Λsia Penuel.§

31 Amā_Δau odjab_Λra_Δde Jacobora ma_Λ Penueldeba wāsia. Barib_Λra idji chīdera āi wāna bē_Λā pī_Δca b_Λcaeda wāsia. 32 Bajānebemaba Jacobora chīdede chīna bē_Λā idibema ewaride israelerāba chīdedebema quēgura codacaa.

33

Jacobo Esaú ume ibiapada

1 Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ēberārā ume zeb_Λra_Δda. Mañ carea Jacoboba idji warrarāra ādjirā papa ume awara awara b_Λsia.

2 Dji nezocawērārā umé pan_Δda ādji warrarā ume nocoare b_Λsia. Ādjirāare Leada idji warrarā ume b_Λsia. Jīrūare Raquelda idji warra Jose ume b_Λsia.

† 32:28 Hebreo bedeade Israel tr_Λba jara b_Λra ebuda b_Λēa. Λca_Λmaarā jara b_Λa: “Ācōrēra djō b_Λa.” Dewararāmaarā jara b_Λa: “Idjira Ācōrē ume djō b_Λa.” ‡ 32:29 Bia jara b_Λsia. Mañ bedeaba idjaba jara b_Λa: “Jarasia bia wāmārēā.” § 32:30 Penuelera idjaba tr_Λ b_Λa Peniel. Umérāba jara pan_Λa “Ācōrē quīrādarra.”

³ Mañbe Jacobora ãdjirã na wãsia. Idji djaba waya ðaðeba çhĩrãborode cobepeda ðarima siete egode ðarru cobe eda wãsia aba idji djaba caita jũẽbΛΓΛdaa. ⁴ BaribΛΓΛ Esaúra araa pira wãsia Jacobo audiabariðe. Ojũẽpeda uridarrade isõpeda ãdji umena ðΛsriðaba jĩãsiðaa. ⁵ Mãwã panΛne Esaúba Jacobo wẽrãrãra, jũma idji warrarã siða unupeda iwidiðia:

–Za panΛra ¿cai?–

Jacoboba panusia:

–Mã boro, nałgΛrãra mã warrarãa, ãcõrẽba idji biaðeba mãa diaðaa.–

⁶ Jacobo nezocawẽrãrãra ãdji warrarã ume Esaúmaa wãnapeda wayaaðeba egode çhĩrãborode ðarru copanesiðaa. ⁷ Mañare Leada idji warrarã siða wãnapeda çhĩrãborode ðarru copanesiðaa. Jĩrũare Joseda Raquel siða wãnapeda çhĩrãborode ðarru copanesiðaa.

⁸ Mañbe Esaúba iwidiðia:

–Mãa animarã cãbana ota unucuaðara bΛa ¿cãrẽ crĩçaðeba jãwã diabuesi?–

Jacoboba panusia:

–Mã boro, jãwã osia bΛra mã ume bia ðamãrẽã.–

⁹ Esaúba jarasia:

–Crĩcharãdua, djaba, mãa aðuba eroðΛa. BΛdjidera wagadua.–

¹⁰ Jacoboba jarasia:

–Mãwãéa. BΛda mã ume bia ðΛbΛΓΛ, mãa dia ðΛra edadua. Mãmaarã bΛ unubΛΓΛra ãcõrẽ quĩrãdarra unubΛΓΛ quĩrãca ðΛa, bΛa mãra bia edaða bẽrã. ¹¹ Mã quĩrã djuburia, bΛ itea enenara edadua. ãcõrẽba mãra bio careba ðΛ bẽrã ne jũmada eroðΛa.–

Jacoboba mañra ara pichia jara ðesia aba
Esaúba edabΛΓΔεaa.

¹² Mañbe Esaúba jarasia:

–Wāna. Mñra bΛ na nĩbaya.–

¹³ Jacoboba jarasia:

–Māwāéa, mñ boro. BΛa unu ðΛa mñ warrarāra
wadi caibe queðeada, idjaba mñ ovejaba, mñ
paca biða warra djiwidi toðada erobeada. Isabe
wānibΛΓΔ jūmawāyā sēnia. Mañba abari ewaride
mñ animarāra jūma quininia. ¹⁴ Mañ bēṛā, mñ boro,
bΛra mñ na wādua. Mñra pĩāca caiðu wāya mñ
animarā, mñ warrarā nĩbabada quĩṛāca. Mañbe Seír
druaðe bΛ ðabarima dji ununia.–

¹⁵ Mañne Esaúba jarasia:

–Mñā ēberārā mñ ume zepedaðada ameya bārā
wagaðamārēā.–

Jacoboba jarasia:

–Māwāéa, mñ boro. BΛra mñ ume bia ðeda bēṛā
¿cārēda waa iwidi?–

¹⁶ Ara mañ ewaride Esaúra Seír druadaa jēda
wāsia. ¹⁷ BaribΛΓΔ Jacobora Suco puruðaa wāsia.
Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā
itea ocuasía. Mañ carea mama trā ðΛsía Suco.*

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueñ puruðaa wāsia.
Māwā Arañ druaðe ðaðada jēda zepeda Canaañ
druaðe bia jūēsía. Siqueñ puru quĩṛāpe idji wua
dera osia. ¹⁹ Dji ējūāda Hamo warrarāne basía.
Hamora Siqueñ zeza basía. Jacoboba mañ ējūāra
nēdosía cien parata torrobari. Nēdopeða idji wua
dede mama ðesia. ²⁰ Mama Jacoboba mōgarada ãtΛ

* **33:17** Hebreo beðeade Suco trāba jara ðΛa “de zaquerā.”

pã buesia Ācõrëa bia bedelai carea. Mañ mõgara ãta
pã buedara trã ßasia El-Elohe-Israel.†

34

*Jacobo warrarãba Siqueãnebemarã
cũrũgapedada*

¹ Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidaa
Dina abadada. Ewari aba Dinara mañ
druadebema awērārãmaa parrade wãsia. ² Mañ
druadebema borora Hamo abadjidaa. Idjira
heveo basia. Hamoba warrada erobasia Siqueã
abadada. Mañ Siqueãba Dina unubrade awuasia.
Mañ bërã jidapeda idji ume cãisia. Mãwã Dinara
biẽ osia. ³ Baribrã idji sode Siqueãba Lea cau
Dinara wãrãda quĩrã ßã bërã ijara o ßabadja.
⁴ Mañ ewaride Siqueãba idji zeza Hamoa jarasia:
–Zeza, jãl wërãra mã itea iwidade wãdua.–

⁵⁻⁶ Ara mañda Siqueã zeza Hamora Jacobo ume
bedeade wãsia. Idji jũei naëna Jacoboba ùrsia
Siqueãba Dinara biẽ osida. Baribrã idji war-
rarãba idji animarãra acade wã panã bërã Jacob-
ora chupea besia aba ãdji zebadaa. ⁷ Jũesidade
ùrsidaa Siqueãba ãdji djabawërãra biẽ osida. Mañ
carea sopuasiadaa. Bio quĩrũsidaa Siqueãba mãwã
israelerãda bio cadjirua oda bërã. Israelerãba
mañra abeda quĩrãnaaa.

⁸ Siqueã zeza Hamo jũeside ãdjia nãwã jarasia:
–Mã warra Siqueãba bãrã djabawërãda bio
quĩrã ßã. Mã quĩrã djuburia, idjira mã war-
raa diadua. ⁹ Mãwã bãrãra dai ëberãrã baya.

† **33:20** El-Elohe-Israel. Mañ trãba jara ßã “Ācõrëa Israel Ācõrëa”
idjaba “Israel Ācõrëa dji ßãaa.”

Dairã caurã ume poya dji edadia, dairã sida bārã caurã ume poya dji edadia. ¹⁰ Nama dairã ume pananadua. Nañ druara bārã itea ʙʌa. Nañ ẽjũãne bãdjia awuabʌdama pananadua. Ne nẽdoðida panʌa idjaba nẽdobuedida panʌa.* Ẽjũã sida nẽdoðida panʌa.–

¹¹ Mañne Siqueʌba Dina zezaa, idji djabarãa bida jarasia:

–M̃ quĩrã djuburia, jãñ wẽrãda m̃ʌa diadadua. Bārãba iwidiʌdada m̃ʌa diaya. ¹² Bārãba idji carea waibʌa iwidiʌdada m̃ʌa diaya. Baribʌʌ m̃ quĩrã djuburia jãñ wẽrãra m̃ʌa diadadua.–

¹³⁻¹⁴ Siqueʌba Dinara biẽ oda bẽrã Jacobo war-rarãba Siqueʌ zezaa, Siqueʌa bida sewadeba nãwã jarasidaa:

–Dai djabawẽrãra umaquĩrã cacua wẽãgoẽ ʙʌa poya diadaẽa. Mãwã diaʌibʌʌ, daimaarã cadjiru-ada o panʌa. ¹⁵ Baribʌʌ jũma bārã umaquĩrãda dai quĩrãca cacua wẽãgoʌibʌʌ, dairãba idjira diadia. ¹⁶ Mãwãbʌʌ bārãra dai caurã ume poya dji edadia idjaba dairã sida bārã caurã ume poya dji edadia. Mãwã dairãra bārã tãena panania. Dadjirãra puru ababe ʙeya. ¹⁷ Baribʌʌ daiba jara panʌ quĩrãca bārãda cacua wẽãgoðaẽbʌʌ, daiba dai djabawẽrãra namabemada ãyã ededia.–

¹⁸ Mañra Hamoba, idji warra Siqueʌ bida bia ãrĩsidaa. ¹⁹ Ara mañda Siqueʌra cacua wẽãgosia Jacobo caura quĩrã ʙʌ bẽrã.

* **34:10** Ne nẽdoðida panʌa idjaba nẽdobuedida panʌa. Hebreo bedeade mañba idjaba jara ʙʌa: “Nañ druade paŋŋaẽdida panʌa.”

Hamo ēberārā tāēna jūmarāba Siqueḷra biara waya panasidaa. ²⁰ Maḷ bēṛā idjira dji zeza Hamo ume purude eḏa wābadamaa wānapeda purudebemarāa nāwā jarasidaa:

²¹ –Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ējūāra baraa ādjirā pananamārēā. Maḷ bēṛā ādjirāra dadjirā druade idu bebida. Idu ne nēdobida idjaba nēdobuebida.† Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edadia. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edadia. ²² Baribḷḷḷ dadjirāra ādjirā ume puru aba bei carea ādjirāba jara panḷa jūma dadjirā umaquīrā cacuara wēāgoḏida panḷda ādjia obada quīrāca. ²³ Māwā oḏibḷḷḷ ādjidera, ādji animarā erobeā sida jūma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe maḷ obi panḷda ījā oḏida panḷa. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panenia.–

²⁴ Hamoba, Siqueḷ bida jarapedadara jūma maḷ purude eḏa wābadama panḷba ījāsidaa.‡ Ara maḷda jūmarāda cacua wēāgosidaa.

²⁵ Ewari ūbea babḷḷḷe ādjirā cacuara waḏi bio pua panasidaa. Maḷne Dina djabarā Simeoḷba, Levi bida ādji djōbada necora edadapeda Siqueḷ purudaa wāsidaa. Ādji quenane zebḷdara puruba adua basia. Ara maḷda Jacobo warrarā Simeoḷba, Levi bida jūma dji umaquīrārāra quenasidaa. ²⁶ Hamora dji warra Siqueḷ sida necoba

† **34:21** Idu ne nēdobida idjaba nēdobuebida. Maḷ beḏeaba idjaba jara ḅḷa: “Idu dadjirā druade pḷḷḷabida.” ‡ **34:24** Jūma maḷ purude eḏa wābadama panḷba. Hebreo beḏeade nāwā ḅḷ ḅḷa: “Maḷ purude eḏa wābadadeba dajadaa wābadarā.” Maḷ crīchara ebuda ḅḷēa. ḷḷḷḷmaarā nāwā jara ḅḷa: “Jūma maḷ purudebema djō cawa beaba.”

beasidaa. Maḷbe Dinara Siqueḷ dede baḍada edaḍapeda wāsidaa.

²⁷ Maḷbe Jacobo warrarā waabemarā sida ādji djabarāba beapedada ēberārāmaa zedapeda deza edaa wāsidaa. Mama ne jūma pesidaa. Māwā osidaa Siqueḷba ādji djabawērā biē oda carea.

²⁸ Siqueḷnebema ovejada, pacada, burro sida pesidaa. Ne jūma purude beara, ādji ējūāne bea sida jūma pesidaa. ²⁹ Ādji nebiada jūma pesidaa.

Ādjia diguida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidaa.

³⁰ Māwānacarea Jacoboba Simeoḷa, Levia biḍa jarasia:

–Bārāba biē opedada bērā mḷra nēbḷrade bḷsidaa. Naḷ druadebema cananeorāba, perezeorā biḍa mḷra quīrāma panesidaa. Ādjirāda bedeā audapeda mḷ ume djōne zedibḷḷḷ, dadjira zocārāébe panḷ bērā mḷra jūma mḷ ēberārā sida beaḍia.–

³¹ Maḷne ādjia panusidaa:

–¿Māwāra idjia dai djabawērāra wērā auḍua quīrāca oida baḷsica?–

35

Ācōrēba Jacobo bia jara bḷḍa

¹ Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–Piradrḷpeda Betelḍaa baḍe wāḍua, bḷ djaba Esaú wayaḍeba mīrū wāsīde mḷ bḷma odjadamaa.* Mama mōgarada pā buedua mḷā bia bedeai carea.–

* 35:1 Genesi 28:10-22.

² Ara mañda Jacoboba idji ëberãrãa, waabema idji ume duanãa biða jarasia:

–Bãrãba jɔwaba oða ãcõrẽda eropanɔɔɔɔ, jũma batabuadua. Mañbe cuidapeda cacuade jɔbada tãtoada jãnadua ãcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea.

³ Mañbebɔɔ Betelɔda wãnia. Mama mãa mõgarada pã bueya ãcõrẽa bia bedeai carea. Mã nẽbɔrade baside idjia mãra carebasia idjaba mã wãbɔɔza mã ume babaria.–

⁴ Ara mañda jũma ãdji jɔwaba oða ãcõrẽra Jacoboa diasidaa. ãdji cɔwɔɔɔde pĩrũ jã panɔ sida ërãnapeda Jacoboa diasidaa.† Jũma maãgara Jacoboba Siqueã puru caita bacuru droma nũma edre jou bɔsia. ⁵ Mãwãnacarea Jacobora, ëberãrã idji ume panɔ sida wãsidea. Wãbɔdade ãcõrẽba jũma mama bea purua ãdjirãra bio wayabisia. Mañ bẽrã ãdjirãba Jacobo ëberãrã biẽ odi carea caidu ëpẽnaẽ basia.

⁶ Canaañ druade nĩne Jacobora jũma idji ëberãrã ume Luz purude jũsidea. Luz purura idjaba Betel abadjidaa. ⁷ Mama Jacoboba mõgarada pã buesia ãcõrẽa bia bedeai carea. Mañ mõgara pã buedara trã bɔsia El-Betel, idji djaba carea mĩrũ wãside mama ãcõrẽra idjima odjada bẽrã.‡

⁸ Mañ Betelde Deborãda jaidasia. Deborãra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborãra tɔbarisia Betel caita, bacuru droma nũma edre. Mañ bacurura trã bɔsia Alon-Bacut.§

† **35:4** ãdjia crĩchabadjidaa mañ pĩrũba ãdjira wagabarida idjaba carebabarida. Mañ bẽrã ãdji cɔwɔɔɔde jɔbadjidaa. ‡ **35:7** Hebreo bedeade El-Betel trãba jara bɔa “Betel ãcõrẽ.” § **35:8** Alon-Bacut trãba jara bɔa: “Bacuru droma nũmama jãna.”

9-10 Jacobo Padan-Arañ druadeba jēda zesi ewaride Ācōrēra idjima waya zesia. Mañ ewaride Ācōrēba idjira nāwā bia jara ḅasia:

–BΛ trāra Jacobo abadaa baribΛrΛ ḅΛra waa Jacobo adaēa.* ĀtebΛrΛ ḅΛ trāra Israel adia.–

Māwā Ācōrēba Jacobora trā ḅasia Israel.

11 Ācōrēba māwā trā ḅΛpeda jarasia:

–Māra ne jūma poya ḅΛ Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. BΛdeba puruda zocārā yōnia. Idjaba ḅΛdeba ēberārā bororāda yōnia. 12 Mā nañ druara Abrahaā, Isaa biḅa diasia. Idjaba mā ḅā, ḅΛdeba yōḅΛdarā biḅa diaya.–

13 Māwāpeda Ācōrēra Jacobo ume beḅea ḅadada wāsia. 14 Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume beḅea ḅadama mōgarada āta nūmΛsia. Mañ mōgara ārā uva ḅada, nedraga sida Ācōrēa wea diasia. 15 Mañne Jacoboba Ācōrē ume beḅea ḅadama trā ḅasia Betel.†

Raquel jaidada

16 Māwānacarea Beteldeba wāsidaa. Wadi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūmΛ bērā bia mīga ḅasia. 17 Wetara pua nūmebΛrΛde dji warra careba tobibari wērāba Raquelea jarasia:

–Wayarādua, ḅΛa umaquīrā warrada tobΛrΛ.–

* 35:9-10 Genesi 32:28. † 35:15 Genesi 28:18.

18 Barib_{ARL} Raquelera beub_{ARL} basía. Wadi beui naēna idji warrara tr_L _Basia Benoní.[‡] Barib_{ARL} Jacoboba tr_L _Basia Benjami_L.§

19 Raquelera māwā jaidasia. Idjira t_Bbarisia Eprata purudaa wābada o icawa. Ma_L Eprata purura Bele_L abadaa. 20 Jacoboba dji quima t_Bbaridama mōgarada _Lta nūm_Lasia. Idi ewaride ma_L mōgarara wadibida nūm_Laa.

21 Jacobo, Israel abadara mama_Lba wāpeda idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia. 22 Israel ma_L druade baside idji warra iwina Rube_Lra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāisia. Ma_Lra Israelba cawapeda bio quīrūsia.*

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasidaa:

23 Leaba todara na_Lg_{ARL}rā basía: dji iwinada Rube_L, idjiare Simeo_L, Levi, Juda, Isacar, Zabulo_L sida.

24 Raquelba todara na_Lg_{ARL}rā basía: Jose idjaba Benjami_L.

25 Raquel nezocawērā Bilhaba todara na_Lg_{ARL}rā basía: Da_L idjaba Neptali.

26 Lea nezocawērā Zilpaba todara na_Lg_{ARL}rā basía: Ga idjaba Aser.

Jūma ma_Lg_{ARL}rā basía Jacobo warrarā Padan-Ara_L druade topedadada.

‡ 35:18 Hebreo bedede Benoní tr_Lba jara _Baa: “Warra mā bia mīga _Badebema.” § 35:18 Benjami_L tr_Lba jara _Baa: “M_L j_Lawa araarebema warra.” Idji tr_Lba na_Lg_{ARL}rā crīcha sida dia _Baa: “M_L drōā _Baba ununa warra”, “m_La erob_L jūma edaida _Baa warra”, idjaba “boro biasi warra.” * 35:22 Bio quīrūsia. Griego bedede māwā _Bā _Baa. Hebreo bedede neēa. Genesi 49:3-4.

Isa jaidada

²⁷ Mañ ewaride Jacobora Mamre ējūānaa idji zeza Isa acΛde wāsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroñ abadaa. Mama Abrahañra, Isa sida panabadjidaa. ²⁸ Isara 180 poa basia. ²⁹ Māwã idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarã Esaúba, Jacobo bida tΛbarisidaa.

36

Esaúdeba yōpedada

¹ Nama bΛ bΛa Esaúdeba yōpedadadebemada. Esaúra idjaba Edoñ abadjidaa. ² Esaúba quimada ũbea erobasia. Canaañnebemada umé erobasia. Aba Adá abadjidaa. Adára hitita Eloñ cau basía. Dewarabemara Aholibamá basía. Aholibamára Aná cau basía; Anára heveo Zibeoñ warra basía. ³ Dewarabema quima Esaúba erobaðara Ismael cau Basemá basía. Basemára Nebayo djabawērã basía. ⁴⁻⁵ Esaúra wadibida Canaañ druade baside warrarãda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reulda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalañda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Mañne Esaúba idji djaba Jacobo bida animarãra, nebía sida zocãrã eropanasidaa. Ādjia animarãra zocãrã eropanΛ bērã dji ējūāba araē basía. Mañ bērã ādjira poya ābaa pananaē basía. Mañ carea Esaúra Jacobo umebemada āyã wāsia dewara druade bai carea. Idji quimarãda, warrarãda, caurãda, ēberãrã idji dede erobΛda, idji animarãda, idjia Canaañne edada sida jūma edesia. ⁸ Māwã Esaú, Edoñ abadara Seír eyaida bΛ druade besia.

⁹ Esaúdeba Edoñ puruda yōsia. Mañ edomitarāra Seír eyaida ʙΛ druade duanabadjidaa. ¹⁰ Esaú warrarā trāra naḷḡarā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia. ¹¹ Elipaba nañ warrarāda unusia: Temañ, Omar, Zepo, Gatañ, Quenaz sida. ¹² Elipaba Timnada idji quima quĩrāca eroʙasia. Timnaba Amaleda tosia. Mañ warrarāra Adá wiuzaquerā basía. ¹³ Mañne Reuelba nañ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Mañ warrarāra Basemá wiuzaquerā basía. ¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basía, Zibeoñ ãizaque basía. Aholibamába nañ warrarāda Esaúa to diasia: Jeú, Jaalañ, Core sida.

¹⁵⁻¹⁶ Esaúdeba yōna purudebema bororā trāda nama ʙΛ ʙΛa. Dji warra iwina Elipadeba yōna bororāda naḷḡarā basía: Temañ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gatañ, Amale sida. Ādjirāra Edoñ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adádeba yōsidaa. ¹⁷ Esaú warra Reueldeba yōpedada bororāda naḷḡarā basía: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. Ādjirā sida Edoñ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsidaa. ¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpedada bororāda naḷḡarā basía: Jeú, Jaalañ, Core sida. Aholibamára Aná cau basía. ¹⁹ Mañ ēberārāra jūma Esaú, Edoñ abadađeba yōsidaa. Ādjirāra Edoñ druade ādji ēberārā bororā basía.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoñ druadaa wāi naēna horeorāda mañ druade panabadjidaa. Mañ horeorāra Seírdeba yōsidaa. Seír warrarāra naḷḡarā basía: Lotañ, Sobal, Zibeoñ, Aná, Disoñ, Ezer, Disañ sida.

hobo purudebema basía.† 38 Saul beudacarea Baal-hanaãda dji boro basía. Idjira Achor warra basía. 39 Baal-hanaã beudacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abadjiãda. Hadar quimada Mehetabel abadjiãda. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab aĩzaque basía.

40-43 Esaúdeba yõpedada bororãra naãgarã basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoã, Quenaz, Temaã, Mibzar, Magdiel, Iraã sida. Jũma maãgarãra Edoã purudebema bororã basía. Maã bororãneba yõpedadarãba dji bororã trãra epësidã. Idjaba ãdji beaza dji bororã trãda bæcuasiãda.

37

Jose idji djabarã ume

1 Idji zeza Isa jaidadacarea Jacobora Canaaã druade idji zeza bædamã besia. 2 Nama nẽbãrã bæ Jacobo warrarãba opedadebemada.

Jacobo warra Jose diecisiete poa bæside idji djabarã ume oveja waga babadjia. Idji zezaba quima quĩrãca eroã wẽrãrã Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Diguida wãbãrãde Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarãba cadjirua o panãda. 3 Israelba Joseda waabema warrarã cãyãbara biara quĩrã basia Josera idji drõã bæde tosida bẽrã. Maã carea Israelba Jose itea cacuade jãbada drasoã bio bia quiruda osia. 4 Jose djabarãba cawasiãda ãdji zezaba Josera ãdjirã cãyãbara biara quĩrã bæda.

† 36:37 Dji do icawa bæ Rehobo. Æcãrãmaarã Euprate dodebemada bedea bæ. * 37:2 Maã warrarã trãra unu panãa Genesi 35:23-26de.

Mañ carea idjira quĩrãma panesidaa. Idji ume bia bedeadaca basía.

⁵ Ewari aba Josera cãimocarasia. Nurẽma mañ cãimocaradara idji djabarãa nẽbΛΓΛsia. Mañ carea ãdjirãba idjira wetara quĩrãmasidaa. ⁶ Idjia nãwã jarasia:

–Ûrĩnadia, mãa cãimocaradada nẽbΛΓΛya. ⁷ Mãa unusia dadjirãba dadji ëjũãne trigoda tΛdapeda ãbaa cajλ panΛda. Cawaẽne mãa trigo cajλnara λta nũmesia. Mañne bãrãba cajλpedadara mλre quĩrãpita edaa b̄arru copanesidaa.–

⁸ Mañ carea Jose djabarãba quĩrũbiðeba nãwã jarasidaa:

–Mãwãra ¿bΛra dai boroda ðeica? ¿Daira bΛ jΛwaeda erobaica?–

Joseba mañ cãimocaradaba ãdjirã boro baida nẽbΛΓΛda carea dji djabarãba idjira wetara quĩrãmasidaa.

⁹ Mãwãnacarea Josera wayacusa cãimocarasia. Mañ cãimocarada sida idji djabarãa nẽbΛΓΛsia. Nãwã jarasia:

–Ûrĩnadia, mãa waya cãimocarasia. Unusia λmãdauda, jedecoda, idjaba once chĩdauda. MañgΛrãra ëberã quĩrãca mλ quĩrãpita chĩrãborode b̄arru copanesidaa.–

¹⁰ Joseba idji djabarãa nẽbΛΓΛðacarea dji zezaa bida nẽbΛΓΛsia. Mañ bẽrã idji zezaba idjira nãwã quẽãsia:

–Mañ cãimocaradaba bΛa ¿cãrẽda jara bΛ? Mãwãra ¿bΛ papara, bΛ djabarãra, mλ sida bΛ quĩrãpita chĩrãborode b̄arru copanenica?–

11 Mañ carea dji djabarãra idji ume sode biẽ panesidaa baribΛΓΛ dji zezaba mañ cãimocaradebemada bio crĩcha besia.

Jose djabarãba idji nẽdobuepedada

12 Ewari aba Jose djabarãba dji zeza ovejara Siqueñ puru caita põãjãrã cobide edesidaa.

13 Mañne Israelba Josea nãwã jarasia:

–Warra, bΛ djabarãba Siqueñ caita mñ ovejara waga panΛa. Mñã quĩrĩã bΛa bΛa ãdjira acΛde wãida.–

Joseba panusia:

–Bia bΛa, mñã ãdjira acΛde wãya.–

14 Israelba jarasia:

–BΛ djabarã, dadji animarã sida sãwã panΛ cawaya acΛde wãdua. Mañbe mñã jarade zedua.–

Mãwã jarapeda Israelba Josea Hebroñ jewedadeba Siqueñnaa wãbisia. Wãne Josea Siqueñne jũesia. 15 Joseba idji djabarã jΛΓΛ nĩne ãberãba idjira unupeda nãwã iwidisia:

–¿Cãrẽda jΛΓΛ bΛ?–

16 Joseba panusia:

–Mñ djabarãda jΛΓΛ bΛa. ãdjirãba ovejada waga panΛa. ¿BΛa cawa bΛca sãma panΛda?–

17 ãberãba panusia:

–Mãẽ, ãdjirãra nama duananapeda wãbΛΓΛsidaa. Mñã ùrĩsia Dotañ ãjũãnaa wãniana abΛdada.–

Ara mañda Josea idji djabarã caidu wãsia. WãbΛΓΛde ãdjirãra Dotañ ãjũãne unune wãsia.

18 Mañne ãdjirãba Josea tΛmΛ uruda unusidaa. Jose ãdji caita jũei naẽna ãdjirãra bedea ausidaa idji beadi carea. 19 Nãwã jarasidaa:

–Acλdadua, cãimocarabarira jari bueábλrλa.†
 20 Idjira beadapeda baido juebada uriađe batabuedia. Maλbe dadji zezaa jarađia animarãba cobuesida. ¡Mãwã osidara acλđia idjia cãimocaradara wãrãda mãwãi cawaya!–

21 Maλ bedea ũrĩbλrλe ãdji djaba Rubeλba Josera ãdji jλwadebemada ědrλ bλida crĩchasia. Maλ carea nãwã jarasia:

–Beadađa. 22 Idji oara erozoabidađa. Za bλ baido juebada uriađe batabuedia, baribλrλ beadađa.–

Rubeλba mãwã jarasia Josera ědrλ bλpeda dji zezamaa wayacusa edeida crĩchada bẽrã. 23 Jose idji djabarãma jũeside ãdjirãba idjira jidadapeda idji cacuađe jλ bλ drasoa bio bia quiruda ěrã edasidaa. 24 Maλbe idjira baido juebada uriađe batabuesidaa. Dji uriara põasa baido neě basia. 25 Mãwã odapeda ne co chũpanesidaa. Maλne ismaelerãda Gala druadeba zebλdada unusidaa. Maλ ismaelerãba cameyode quera tũãpa beada Egipto druadaa nẽdobueđe edebλda basia. 26 Maλne Judaba idji djabarãa jarasia:

–Dadji djabada beadapeda mẽrãnibλrλ, mãba ¿cãrẽ biada edadi? 27 Idjira dadjirã djabaa. Maλ bẽrã idji beadi cãyãbara biara bλa jari uda ismaelerãa nẽdobuedida.–

Juda djabarãba idji crĩchara bia ũrĩsidaa. 28 Mãwã panλne mã ismaelerã madianita abadara ãdji caita zebλda basia. ãdjirãra ne nẽdoapeda nẽdobuebadarã basia. Jose djabarãba idjira uriađe bλda λtaa errebari edadapeda mã ismaelerãa

† 37:19 Cãimocarabari. Hebreo bedeađe bλ bλa “cãimocara djibari.”

veinte parata torrobari nēdobuesidaa. Ara mañda ismaelerāba Josera Egiptoḏaa edesidaa.

²⁹ Māwānacarea Rubeḗra āyā wā baḏada dji uria-maa jēda zesia. Mañne Josera eḏa unuē bērā sopuaḏeba idjia cacuaḏe jḗ ḅḗra cōātasia. ³⁰ Mañbe idji djabarāmaa wāpeḏa jarasia:

–jWarrara uriaḏe neēa! Jāñbe mḗa ¿sāwā oi?–

³¹ Mañ carea ādjirāba chiwatu zaqueda beaḏapeḏa Joseba cacuaḏe draso a jḗ baḏara dji oaba jūma tāūcuasidaa. ³² Mañgḗra ādji zezamaa diabuesidaa. Nāwā jarabisidaa: “Dairāba za ḅḗda unusidaa. ¿Nañgḗra ḅḗ warraba cacuaḏe jḗ baḏaēca?”

³³ Jacoboba mañ unuside nāwā jarasia:

–Za ḅḗra mḗ warraba cacuaḏe jḗ baḏaa. Animarāba idjira beapeḏa cobuesia.–

³⁴ Mañ bērā sopuaḏeba Jacoboba cacuaḏe jḗ ḅḗra cōātapeḏa sopua careabema jḗbadada jḗsia. Mañbe dji warra carea sopua ewarida dārā wagaḥia. ³⁵ Dji warrarāba, dji caurā biḏa obadjidaa sobiabidi carea, baribḗra idjia iduaribica basía. Nāwā jarabadjia:

–Mḗ sopuara quīrāḏoaēa aba mḗ beubḗraḏaa.–

Māwā Jose carea aujīāsia.

³⁶ Mañmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptode nēdobuesidaa. Mañ Potipara Egiptodebema boro wagabadarā dji droma basía.

38

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

¹ Mañ ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulañ puruḏe ēberā Hira abadama baḏe

wãsia. ² Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeda idji ume cãisia. ³ Dji wërãra biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Judaba idjira trã b̄asia Ere. ⁴ Dji wërãra wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Idjira trã b̄asia Onaã. ⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Idjira trã b̄asia Sela. Sela tosiðade Judara Quezib purude basia.*

⁶ Juda warra iwina Ere cūdra badacarea Judaba idji itea wërãda j̄ar̄asia. Maã wërãra Tamará abadjidaa. ⁷ Juda warra iwina Erera ãcõrẽ quĩrãpita dji cadjirua basía. Maã carea ãcõrẽba idjira beubisia. ⁸ Mãwãnacarea Judaba idji warra Onaãa jarasia:

–B̄ djaba quima badara edadua dadjia obada quĩrãca.† Mãwã b̄a b̄ djaba basi itea warrada oya.–

⁹ Barib̄ar̄a Onaãba cawa basia maã warrara idjideada adaẽda, ãteb̄ar̄a idji djaba basideada adida. Maã carea dji wërã ume cãĩ b̄ade wagabadjia wërã biogoa berãmãrẽã.‡ Mãwã idji djaba basi itea warra oẽ basía. ¹⁰ Idjia mãwã o b̄ada ãcõrẽba biẽ unusia. Maã bẽrã Onaã sida beubisia.

¹¹ Mãwãnacarea Judaba idji ãĩgu Tamaráa jarasia:

–Mã warra Sela warib̄ar̄amisa quima edaẽ b̄a zeza dede bade wãdua. Sela drõã badacarea idjia b̄ara edaya.–

* **38:5** Judara Quezib purude basia. Hebreo bedeade mãwã b̄a. Griegode jara b̄a Juda quimadr̄a Quezib purude basida. † **38:8** Maã ewaride umaquĩrãda warra neẽ beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pẽdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ‡ **38:9** Wagabadjia wërã biogoa berãmãrẽã. Hebreo bedeade b̄a b̄a: “Umaquĩrã bara dajada batabuebadjia.”

Ara mañda Tamarára dji zeza dede ðade wásia. (Idji zezara Timnata purude ðabadjia.) BaribΛΓΛ Judaba wārāda quĩrĩáé ðasia Selaba Tamará edaida. Waya ðasia Sela sida dji djabarā quĩrāca beuida.

¹² Dārā ðadacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basía. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata purudaa wásia idji oveja cara tΛbadamaa. Idji dji bia Hira Adulañ purudebemara idji ume wásia. ¹³ Mañne Timnataðebemarāba Tamaráa jarasídaa:

–BΛ zāwārēra namaa zebΛΓΛΛ idji oveja cara tΛbi carea.–

¹⁴ Mañ ũrĩside Tamarába pēdrarāba jλbada jλ ðadara ērāpeða idji quĩrāra quēbΛ daucha wuaba bΛrasia ni aþaΛba cawarānamārēã. Mañbe Enaiñ purudaa wásia. Mañ purura Timnataðaa wābada o caita ðasia. Tamarára dji purude eda wābadama chūmesia wērā auðuaba obada quĩrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēã. Cawa ðasia Selara cūdra ðΛmĩna Judaba idjía diaēða idji quima bamārēã.

¹⁵ Judaba Tamará unubΛΓΛðe wērā auðuada crĩchasia, idji quĩrāra wuaba bΛrá eroþΛ bēřã.

¹⁶ Judaba adua ðasia idji āĩguda māwā ðada. Mañ bēřã Tamarámaa wāpeða jarasia:

–¿BΛra mñ ume cāĩca?–

Tamarába panusia:

–Mñda bΛ ume cāĩbΛΓΛ, ¿bΛa mñã cārēða diai?–

¹⁷ Judaba jarasia:

–Mñ animarānebema chiwatu zaqueda aþa diabueya.–

Tamarába jarasia:

–Bia ʙΛA, baribΛΓΛ mañ diabuebΛΓΛmisa ʙΛA nebia erobΛdebemada mñ ume ʙeedua cawai carea ʙΛA wārāda diabueida.–

¹⁸ Judaba iwidiisia:

–¿Cārē nebiada mñA ʙÁA diai?–

Mañne Tamarába panusia:

–Mñ ume ʙeedua ʙΛA sēyā obarida dji j̄cara bara, idjaba bacuru ʙΛ jΛwade erobΛ sida.–

Ara mañda idjia iwidiidara Judaba diapeda idji ume cāisia. Māwā Tamarába Juda warrada ʙiogo ʙesia. ¹⁹ Māwānacarea Tamarára diguida wāsia. Idji quĩrā ʙΛrá erobΛ wuara ērāpeda wayacusa pēdrarāba j̄lbadara j̄lsia.

²⁰ Mañbe Judaba idji dji bia Hira Adulañnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā auđuaa diamārēã. Diapeda Hiraba Juda nebia ʙeedara wayacusa edaida ʙasia. BaribΛΓΛ Hiraba dji wērāra unuē ʙasía. ²¹ Mañ carea idjia mamabemarāa iwidiisia:

–Wērā auđua nama Enaiñ puruđaa zebada o icawa chūmanara ¿sāma ʙΛ?–

Ādjirāba panusidaa:

–Nama wērā auđuara ni aba ʙida neēa.–§

²² Mañbe Hirara Judamaa jēda zepeda jarasia:

–Jāñ wērāra mñA unuē ʙasía. Arimabemarāba jarasidaa jāma wērā auđuara ni aba ʙida neēda.–

²³ Mañne Judaba jarasia:

–MñA nebia ʙeedara idjide baya. MñA chiwatu zaquera idji itea diabueđamñna ʙΛA idjira unuē

§ 38:21 Wērā auđua. Canaañ druade λCΛΓΛ wērārāba ādji jΛwaba ođa ācōrē ēpē panΛneba auđuada obadjidaa. Mañrā ācōrē ēpē ʙeaba crīchabadjidaa mañneba cuera aride zeida, ādjia upeđadara ʙia zauida, idjaba ādji animarā sida ʙia waridida.

basía. Waa diabueëa jãmabemarãba dadjira ipida jararãnamãrẽã.–

24 Jedeco ùbea babΛΓΛde Judaa nãwã jarasidaa:

–BΛ ãigu Tamarába auðuada oða bërã ðiogoa ðesia.–

Maã carea Judaba jĩgua jarasia:

–jPuruðeba dajadaa ededapeða bá beaðdua!–

25 Ara maãda Tamará edaðe wãsidaa. BaribΛΓΛ dajadaa edebΛdaðe Tamarába dji zãwãrẽ Judaa nãwã beðe diabuesia: “Naã nebia djibariba mãra ðiogoa osia. AcΛdua za ðΛ sÿyã obarida dji jãcara bara, idjaba za ðΛ bacuru sida. ¿Caida djibari?”

26 Judaba maã nebiara idjideda cawaða bërã nãwã jarasia:

–Jãã wërãba oðara mãa oða cãyãbara jipaara ðΛa, mã warra Selara idjía diadaẽ bërã.–

Idjira ãdrΛ ðΛpeða Judara idji ume waa cãñé basía.

27 Tamará warra toi ewariðe cawasia mĩguisoda toida. 28 TobΛΓΛde jΛwada na odjasia. Maãne dji warra careba tobibari wërãba maã jΛwade jãcara purruda jã ðΛsia. Jarasia: “Za ðΛda na odjasia.”

29 BaribΛΓΛ jΛwara waya eða wãsia. Maãne de-warabemada na tosia. Dji careba tobibari wërãba jarasia: “BΛra ¿sãwãbΛΓΛ na tosi?” Mãwã idjira trã ðΛsidaa Paré.* 30 Mãwãnacarea idji djaba, jΛwade jãcara purru jã ðΛda tosia. Maã carea idjira trã ðΛsidaa Zará.†

* 38:29 Hebreo beðeade Paré trãba jara ðΛa “ãdrΛida.” † 38:30 Hebreo beðeade Zará trãba jara ðΛa “purea ðΛ.”

39

Potipa quima carea Jose preso beda

¹ Ismaelerāba Josera Egipto druadaa nēdobuede edesidaa. Mama ēberā Potipa abadaba idjira nēdosia idji nezocada bamārēā. Potipara Egiptodebema basía. Idjira mañ druadebema boro wagabadarā dji droma basía.

² Ācōrēba Jose ume bΛ bērā idjia o bΛra jūma bia odjabadjia. Mañ carea idji boro dede traja besia. ³ Joseba o bΛra Ācōrēba jūma bia odjabibadjia. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume bΛda. ⁴ Mañ bērā idjia Josera bia unupeđa idji nezocarā boroda bΛsia. Idjaba jūma idjia erobΛra Jose jΛwaeda bΛsia. ⁵ Mañ ewarideba ĩtaa Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējūāne erobΛ sida Josedeba auđuara waribisia. ⁶ Potipaba jūma idjideda Jose jΛwaeda bΛda bērā jūmawāyā crīchaca basía. Ababe idjia coidebemadrΛ crīchabadjia.*

Josera jūma quīrāwārēā basia. ⁷ Mañ bērā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba mañ wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāīne.–

⁸ Mañne Joseba quīrīāé bērā Potipa quimaa jarasia:

–Māra bΛ ume cāīéa. Mā boroba idjidera jūma mΛ jΛwaeda bΛsia. Mañ bērā idjia erobΛdebemada jūmawāyā crīcha baca. ⁹ Nañ dede nezoca mΛ cāyābara dji dromaara bΛra neēa. Mā boroba jūma nañ dede bΛra mΛ jΛwade bΛsia. Ababe bΛdrΛ mΛ

* **39:6** Ababe idjia coidebemadrΛ crīchabadjia. Josera Egiptodebemaē bērā Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara basia. AcΛdua Genesi 43:32.

jɔwade ɓɔɛ ɓɔa, idji quima bɛrɔ. Maɓ cadjirua waibɔada mɔa ʒcɔrɛɔ oi? ɨMɔwɔ oibɔrɔ ʔcɔrɛ quɨrɔpita cadjiruada oya!–

¹⁰ Potipa quimaba nurɛmaza Josea jara ɓabadjia idji ume cɔimɔrɛɔ wa idji ume nɛɓɔrɔ ɓamɔrɛɔ. Mɔwɔmɔna Joseba idji bedeara ɨjɔca basia. ¹¹ Ewari ɔɓa Josera Potipa dede trajade wɔside ni ɔɓaɔ nezocada neɛ basia. ¹² Maɓne Joseba jɔ ɓara Potipa quimaba jida dogopeɔa nɔwɔ jarasia:

–ɨMɔ ume cɔidua!–

Baribɔrɔ Joseba jɔ ɓara wɛɔtapeɔa dajadaa pira wɔsia. Mɔwɔ idjia jɔ ɓadara dji wɛrɔ jɔwade ɓesia.

¹³ Dji wɛrɔɓa unusia Josera pira wɔɓɔrɔda idjaba Joseba jɔ ɓadara idji jɔwade ɓada. ¹⁴ Maɓ bɛrɔ idji dedebema nezocarɔda trɔpeɔa nɔwɔ jarasia:

–Acɔɔɔdua, mɔ quimaba jɔɔ hebreora dadjirɔmaa enesia. Baribɔrɔ jɔɔ ɛberɔɓa dadjirɔra biɛ oya ɓa. Idjira nama zepɔɔa mɔ ume cɔi quɨrɔɔ nɔmasia. Maɓ carea mɔra jɨgua ɓiasia.

¹⁵ Mɔ ɓiabɔrɔ carea idjira dajadaa mɨrɔ pira wɔsia. Acɔɔɔdua, idjia jɔ ɓadara nama ɓesia.–

¹⁶ Maɓbe Joseba jɔ ɓadara dji wɛrɔɓa wagasia ɔɓa idji quima Potipa diguidaa zebɔrɔɔaa. ¹⁷ Idji quima jɔɛside idjia ɔɓarida jarasia:

–Bɔa dadji itea enena hebreo nezocara nama zepɔɔa mɔra biɛ o quɨrɔɔ ɓesia. ¹⁸ Baribɔrɔ mɔ jɨgua ɓiabɔrɔ carea idjira dajadaa mɨrɔ pira wɔsia. Acɔɔdua, idjia jɔ ɓadara nama ɓesia. ¹⁹ Bɔ nezocaba mɔra jɔwɔ ɔsia.–

Idji quimaba jara ɓɔ ɔrɔside Potipara bio quɨrɔsia. ²⁰⁻²¹ Maɓ carea Josera jidabipeɔa preso ɓɔɓisia Egiptodebema boroba preso ɓɔɓari dede.

Barib_Λ_Λ Jose mama preso _Λde bida *Ãcõrêra* idji ume _Λsia. Idjira bio careba _Λsia. Ma_Λ carea dji preso _Λbada boroba Josera bia unusia. ²² Ma_Λ b_ẽr_ã idjia preso beara Jose j_Λwaeda j_ũma _Λsia wagam_ãr_ẽã. M_ãw_ã j_ũma mama oida _Λra Joseb_Λ_Λ obibadjia. ²³ Joseba j_ũma bia o _Λ b_ẽr_ã dji preso _Λbada boroba idjia o _Λra qu_ĩr_ãcuitaca bas_ĩa. M_ãw_ã _Λsia *Ãcõrêra* Jose ume _Λ b_ẽr_ã. J_ũma Joseba o _Λra *Ãcõrêba* bia odjabisia.

40

Cãimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso _Λsia de Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva ba jue diabada boro bas_ĩa. Dewarabemada pa_Λ obada boro bas_ĩa. Ma_Λ umé**be**maba Egiptodebema borora bio qu_ĩr_ũbisidaa. ³ Ma_Λ carea dji boroba *ãdjira* idji wagabadarã boro dede preso _Λbisia. Josera ma_Λ preso _Λbada dede _Λsia. ⁴ Dji preso _Λbada boroba Josera _Λsia ma_Λ umé**be**marã ac_Λ b_ãm_ãr_ẽã. Mama *ãdjira* d_ãr_ã preso panesidaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boroa uva ba jue diabari badara, pa_Λ obari bada sida abari diamasi cãimocarasidaa. Cãimocarãza ne jara awara beasia. ⁶ Diapededa Jose *ãdjimã* w_ãb_Λ_Λde unusia *ãdjira* sopua pan_Λda. ⁷ Ma_Λ carea Joseba *ãdjia* iwidi_ĩsia:

–¿C_ãr_ẽ c_ãr_ẽã b_ãr_ãra sopua pan_Λ?–

⁸ *Ãdjia* panusidaa:

–Daiba idi cãimocarapedadara caiba cawa jaraida ne_ẽ b_ẽr_ã j_ãw_ã sopua pan_Λ.–

Ma_Λne Joseba jarasia:

–Aba ĀcōrēbΛrΛ cāimocarara poya cawa jarabiya. Bārāba cāimocarapedadara mĭa nēbΛrΛdadua.–

⁹ Ara maĭda uva ba jue diabada boro badaba idji cāimocarara Josea nēbΛrΛsia. Nāwā jarasia:

–Mĭa cāimocarade unusia uva jĭcarada mĭ caita nūmΛda. ¹⁰ Maĭ uva jĭcarara jΛwate ūbea bΛsia. Maĭ jĭcarara tucupeĭa, pōnōpeĭa, bio zau nūmesia. ¹¹ Maĭne nama dai druadebema boro tazada mĭ jΛwade erobΛsia. Maĭ tazade mĭa uvada barrajupeĭa dai boroa diasia.–

¹² Maĭ jaradacarea Joseba nāwā jarasia:

–BΛ cāimocaraba naĭda jara bΛa: uva jΛwate ūbea bΛa ununaba jara bΛa ewari ūbea. ¹³ Ewari ūbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quĭrāpita trĭya bΛa naārā o ĩada quĭrāca wayacusa o bamārēā. Māwā bΛa waya idjĭa uva bara jue dia baya bΛa naēna o ĩada quĭrāca. ¹⁴ BΛ bia bebΛrΛde mĭ djuburia mĭra quĭrādoarādua. BΛ boroa mĭnebemada jaradua naĭ dedebemada ēdrΛ bΛmārēā. ¹⁵ Mĭra hebreorā druadebemada jida enesĭdaa idjaba mĭa ni cārē sĭda oē bΛda nama preso eropanΛa.–

¹⁶ Paĭ obada boro badaba ūrĭ bΛsia Joseba maĭ cāimocarara cawa jara bΛda. Joseba cawa jaradara bia ĩada bērā idjĭa jarasia:

–Mĭ sĭda cāimocarasia. Mĭa unusia mĭ boro ĭrĭ jamara paĭ bara beada ūbea eronĭda. ¹⁷ Dji ĭrĭbemane paĭ cūāda quĭrātanoa erobΛsia nama dai druadebema boro itea. BaribΛrΛ cawaēne maĭ paĭ cūāra ĭbanaba co duanesĭdaa.–

¹⁸ Māwā jaradacarea Joseba idjĭa jarasia:

–BΛ cāimocaraba naĭda jara bΛa: maĭ jamara ūbea bΛa ununaba jara bΛa ewari ūbea. ¹⁹ Ewari ūbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quĭrāpita

trãya. Baribara bára obáá tubipeða bacuru cãmiane ãta su jira bãbiya. Maãbe ãgosoba bã djarara codia.–

²⁰ Ewari ùbea badacarea Egiptodebema boroba idji toda ewari bãsrídada osia. Dji dromarã itea djicoda waibãa obisia. Maãne uva ba jue diabada boro badara, paã obada boro bada sida idji quĩrãpita enebisia. ²¹ Maãbe uva ba jue diabada boro badara bãsia wayacusa idjia naãrã o bada quĩrãca o bamãrẽã. Mãwã idjia wayacusa uva bara Egiptodebema boroa jue dia besia Joseba jarada quĩrãca. ²² Baribara paã obada boro badara bacuru cãmiane ãta su jira bãbisia Joseba jarada quĩrãca. ²³ Uva ba jue diabada borora bia bedamãna Josera abeda quĩrãdoasia.

41

Egiptodebema boroba cãmocarada Joseba cawa jarada

¹ Jose poa umé preso badacarea Egiptodebema borora cãmocarasia. Maã cãmocarade unusia idjira Nilo do icawa nũmãda. ² Maãne siete paca biya boreguea quedẽada doedaãba odjadapeða põãjãrã co duanasidaa. ³ ãdji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedaãba odjasidaa. Maã caya beara dji boreguea bea caita do icawa nũpanesidaa. ⁴ Maãne dji mititia caya beaba dji biya boreguea quedeara cocuasidaa.

Maãne Egiptodebema borora ãrãmasia. ⁵ Baribara wayacusa cãipeða cãmocarade unusia trigo bãwãrã abããde siete camã biya uga beada. ⁶ Maãbe unusia dewara trigo bãwãrãde siete

ϸΛMΛ ugaē beada. Maļgara nāūrā jļwļrļā
 ļmādau odjabariareba tΛ nūmΛba jārāzaza beasia.
 7 Maļne ϸΛMΛ ugaē beaba dji biya uga qudeara
 cocuasidaa.

Māwā bΛde Egiptodebema borora ļrļmasia.
 Maļne cawasia idjia ununara cāimocara basida.
 8 Nurēma diapēda idjia cāimocarada carea
 cawa crīchaē besia. Maļ bērā Egiptodebema
 daubararāda, ne cawa bea sida trļcuabipēda idjia
 cāimocaradara ādjia nēbΛrΛsia cawa jarađamārēā.*
 Māwāmīna ni abΛba poya cawa jarađāē basia.

9 Māwā panΛne uva ba jue diabada boroba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mļ boro, mļa biē osia. Mļa ne jaraida bađara
 quīrādoā basia. Iēibe quīrānebabΛrΛa. 10 BΛ
 paļ obada boro ume, mļ ume biđa quīrūpēda
 दौरa preso bΛbisia bΛ wagabadarā boro dede.

11 Dai preso panasidađe abari diamasi दौरa
 cāimocarasidaa. Cāimocaraza ne jara awara beasia.

12 Maļne hebreo cūdrada dai ume basia. Maļ
 hebreora bΛ wagabada boro nezoca basia. Daiba
 cāimocarapeđadara idjia nēbΛrΛsidaa. Maļne idjia
 dai cāimocarara umena cawa jarasia. 13 Idjia daia
 jarađa quīrāca wārāda māwāsia. BΛa mļra way-
 acusa bΛsia mļa naēna bΛ itea o bađa quīrāca o
 bamārēā. Maļne dewarabemara bΛa beabipēda
 bacuru cūmiane ātΛ su jira bΛbisia.–

14 Maļ carea Egiptodebema boroba Josera
 trļbisia. Ara maļda preso bađada isabe ēdΛ

* 41:8 Daubara. Egiptode daubararāra ne cawa beasia. Bedea
 cawa beasia, ne ununacada obadjidaa, cacua biē beara biabibad-
 jidaa, dau ēsā beasia, idjaba egiptorāba ācōrē quīrāca ijābada sacer-
 doterā basia. Abēda dji dromarāda beasia.

ħasidaa. Josera icara wēpeda, buđa tħpeda, bia djiopeda Egiptodebema boromaa wāsia. ¹⁵ Maħbe dji boroba Josea jarasia:

–Mħra cāimocarasia, mħwāmīna ni ababa poya cawa jaradaē panħa. Baribħħħ mħa ūrīsia bħa cāimocarara cawa jarabarida.–

¹⁶ Joseba jarasia:

–Mħ boro, maħħħħħ mħdubħ poya oħa. Bħa cāimocaradara Ācōrēbħħħħ cawa jarabiya necai ħamārēħ.–

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Mħa cāimocarasia mħra Nilo do icawa nūmħħa. ¹⁸ Maħne siete paca biya boreguea queđeada dođħħħħħ odjadapeda pōājārħ co duanasidaa. ¹⁹ Ādji caidū dewara siete paca mititia caya ħeada dođħħħħħ odjasidaa. Naħ Egipto druade mħa unucaa paca jħcua mititia ħeada. ²⁰ Maħ paca mititia caya ħeaba dji naārħ odjapedada boreguea ħeara cocuasidaa. ²¹ Dji caya ħeaba dji boreguea queđeara cocuapedadamīna ara mħwħ bio caya panesidaa ādji naārħ panana quīrħca.

Maħne mħra ħrħmasia. ²² Baribħħħħ mħra waya cāimocarasia. Unusia trigo ħħwħħħħ abħħde siete cħmħ biya uga ħeada. ²³ Maħare unusia trigo ħħwħħħħde siete cħmħ ugaē ħeada. Maħħħħħħ nħūrħ ħħwħħħħ ħmħđau odjabariareba tħ nūmħħħħ ħārħzaza ħeasia. ²⁴ Maħne ugaē ħeaba dji uga queđeara jūma cosidaa. Mħa maħ cāimocaradara đaubararħa jarasia. Mħwāmīna poya cawa jaradaē basia.–

²⁵ Maħne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mħ boro, maħ cāimocara umėba abarida jara bħa. Ācōrėba sħwħ oida bħa unubisia. ²⁶ Dji siete

paca bia quedeaba jara bΛa siete poa codidebema aduba eropananida. Dji siete trigo cΛmΛ uga quedea bida abari quĩrãca jara bΛa siete poa codidebema aduba eropananida. ²⁷ BaribΛrΛ dji siete paca mititia caya bea ãdji caidũ od-japedadaba jara bΛa siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo cΛmΛ ugaẽ beaba abarida jara bΛa. Maã cΛmΛra nãũrã jãwãrãã ãmãdau odjabariareba tΛ nũmΛba jãrãzaza beasia. Maãba jara bΛa siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mã boro, ãcõrẽba bΛa unubisia idjia oida mãa jara bΛ quĩrãca. ²⁹ Siete poa naã Egipto druade codidebemara aduba eropania. ³⁰⁻³¹ Maãare siete poa naã Egiptode jarrabada zeya. Maã jarrabara bio dãrãi bẽrã egiptorãba dji aduba eropananana ewarira abeda quĩrãdoadia. Maãne codidebema naã druade bΛra jõya. Dji aduba eropanananebemada ni maãrĩ bida neẽ baya. ³² BΛa barima umé cãĩmocaradaba jara bΛa ãcõrẽba dãrãéne wãrãda mãwã oida.

³³ Maã bẽrã, mã boro, bΛa õberã crĩcha cawa bΛda jarΛpeda bΛida bΛa naã Egipto druara acΛ bamãrẽã. ³⁴⁻³⁵ Maãare jũma naã Egipto druade trigo wagabada bororãda bΛcuaida bΛa. Siete poa aduba eropane õberãrãba ewabΛdadebemada mã bororãba mãrĩ wagaãida panΛa. Ë juesuma ewabΛdaza aba wagaãida panΛa. Mãwã odida panΛa puru beaza. ãdjia wagapedadara bΛabΛrΛ cawa jaraya sãwã jedeida. ³⁶ Mãwã osira siete poa jarraba zebΛrΛde trigora waga eropania naã Egipto druadebemarã quinirãnamãrẽã.–

Jose Egiptodebema boroare beda

³⁷ Mañ crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā biða bio bia ūrīsidaa. ³⁸ Dji boroba ādjirāa jarasia:

–Ācōrē Jaureda nañ ēberā ume ḅΛA. Dadjirāba dewara ēberāda idji quīrāca ununaēa.–

³⁹ Ara mañda idjia Josea jarasia:

–Ācōrēba ḅΛa mañra cawabisia. BΛ quīrāca crīcha cawa ḅΛara neēa. ⁴⁰ Mañ carea mñā ḅΛara dji dromarā boroda ḅΛya. BΛa jarabΛrΛra jūmarāba ĩjā oðia. Ababe mñdrΛ ḅΛ cāyābara dji dromara ḅaya. ⁴¹ Mñā jūma nañ druadebemara ḅΛ jΛwaeda ḅΛbΛrΛa.–

⁴² Mañne Egiptodebema boroba idji sēyā bara ḅΛ sortijada Jose jΛwade wēāju ḅΛsia Joseba dji boro trāneba jūma poya o ḅamārēā. Dji biara ḅΛ lino oða djioda, oro oða carena siða Josea jΛḅisia. ⁴³ Mañbe idji carretade ḅadopeda Josea idjiare dewara carretade pΛrrΛa edesia. WāḅΛdade idji wagabadarāda Jose na wābibadjia nāwā jĭgua jaradamārēā: “ĭChīrāne cobeadaɗua!”† Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose jΛwaeda ḅΛsia.

⁴⁴ Mañbe idjia Josea jarasia:

–Mñra jūmarā boroa, baribΛrΛ jūma nañ druadebemarāra ḅΛ jΛwaeda ḅeada. Ādjirāba ḅΛa iwididaē ni cārē siða ocara panΛa.–

† **41:43** Chīrāne cobeadaɗua. MañgΛra hebreo beɗea cawa ḅeaba cawaɗaē panΛa. ΛcΛrΛmaarā egiptorā beɗeaa. NañgΛrā crīchada jaraisicada: “ĭĀyā wānaɗua dadjirā boro zebΛrΛ ḅērā!” wa “ĭdadjirā boro nezoca dromada zebΛrΛa!” wa “ĭQuīrācuɗa ūrīnaɗua!”

45 Egíptodebema boroba Jose trãra ðasia Zapnat-panea.† Maã awara wêrã Asena abadada Josea díasia idji quima bamãrêã. Maã Asenara Potipera cau basía. Potiperara Oã purude ãmãdaúa bia bedeabadarã sacerdote basía. Mãwã Josera jũma Egípto druade dji dromada ðesia.

46 Egíptodebema boroba Josera dji dromada ðaside idjira treinta poa ðasia. Josera dji boroma ðadada jũma Egípto druade parrãa wãsia. 47 Maãbe siete poa ne jũmada bia zauda bêrã codidebemara aduba nũmasia. 48 Maã siete poade Egípto druade ewapedadadebemada Joseba waga ðabisia. Puruza dji puru caita ewapedadara mãrĩ waga ðabisia. 49 Mãwã trigora waibãa waga ðasidaa. Pusa ãba quĩrãca ãdjirãba waibãa waga eropanasidaa. Maã bêrã juacha pananada idu ðasidaa.

50 Jarraba ewari zeĩ naẽna Joseba idji quima Asena ume warrarãda umé unusia. Asena zezã Potipera Oã purude ãmãdaúa bia bedeabadarã sacerdote basía. 51 Idji warra iwina toside Joseba nãwã crĩchasia: “Ãcõrêba jũma mã bia mãga ðadara, mã ãberãrã sida quĩrãdoabisia.” Mãwã idji warra iwinara trã ðasia Manase.§

52 Dewarabema warra toside Joseba nãwã crĩchasia: “Mã biẽ ðada druade Ãcõrêba mããa war-rarãa unubisia.” Mãwã dji warrara trã ðasia Epraiã.*

† 41:45 Zapnat-panea. Maã trãba egíptorã bedeade jara ða “Ãcõrêra bedeabaria; idjira zocai ða.” § 41:51 Hebreo bedeade Manase trãba jara ða “quĩrãdoabi.” * 41:52 Hebreo bedeade Epraiã trãba jara ða “warra unubida.”

53-54 Siete poa Egipto druade aduba zau nũmana jõnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarada quĩrãca. Druaza jarrabara wãsia. Barib_{ARL} egiptorãba codira eropanasidaa. 55 Mãwã ð_{ARL}de egiptorãba codi carea erobeada sida jõsia. Maã bẽrã ãdji boromaa codira iwidide wãsidaa. ãdji boroba jũmarãa jarasia:

–Josemaa wãnadua. Idjia jarab_{ARL} quĩrãca odadua.–

56 Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jũma ewabicuasias. Maãbe trigora egiptorãa nẽdobuebadjia, jarrabara wãrãda jũma Egipto druade zeda bẽrã. 57 Maã awara druazabemada Josemaa trigo nẽdode zebadjidaa jarrabara jũma druaza wãna bẽrã.

42

Jose djabarãba trigo nẽdode wãpedada

1-2 Maã ewaride Jose zeza Jacobora wadi Canaaã druade babadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Maã bẽrã idji warrarãa nãwã jarasia:

–Mãa ãrãsia Egiptode trigora baraada. ¿Cãrẽda jlã pan_{ARL}? Jãmaa nẽdode wãnadua dadjirãba codi carea. Mãwã dadjirãra jarrababa beudaẽa.–

3-4 Ara maãda Jose djabarãra Egiptodaa trigo nẽdode wãsidaa. Jacoboba Jose djaba Benjamiãra diabueẽ basia, wayada bẽrã Benjamiãra beuida. Maã bẽrã Jose djabarãra diebe wãsidaa.

5 Israel warrarãra dewara eberãrã ume trigo nẽdode wãsidaa, jũma Canaaã druade jarrabara zeda bẽrã. 6 Maãne Josera Egipto druade dji

droma basía. Idjiab_{ΛΓΛ} jūma druzabemarāa trig-
ora nēdobuebadjia. Māwā _Λde Jose djabarāa
jūēsidaa. Jūēnapeda Jose quīrāpita wayaadeba
egorođe barru copanesidaa. ⁷⁻⁸ Joseba idji djabarā
unuside cawasia ādjida māwā pan_Λda barib_{ΛΓΛ}
adua _Λ quīrāca _Λesia. Idji djabarāba idjira
cawadaē basía. Mañne Josera ādji ume quīrū _Λ
quīrāca bedeasia. Iwidisia:

–Bārāra ¿sāma_Λba zeb_Λda?–

Ādjia panusidaa:

–Canaa_Λ druađeba trigo nēdode ze pan_Λ.–

⁹ Mañne Joseba quīrānebasia ādjidebema
cāimocaradada. * Mañ bērā jarasia:

–jBārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze
pan_Λ!–

¹⁰⁻¹¹ Ādjia panusidaa:

–jMāwāēa, dai boro! jDaira mañ carea nīnaēa!
Dai _Λ nezocarāra jipa _Λea. Daira jūmaena abari
zezadebema. Daiba trigodr_Λ nēdode ze pan_Λ.–

¹² Joseba jarasia:

–jSewaal Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde
ze pan_Λ.–

¹³ Ādjirāba panusidaa:

–Dai _Λ nezocarāra wārāda abari zezadebema.
Daira doce djabarā panasidaa. Barib_{ΛΓΛ} dai djaba
tēābemara dai zeza ume Canaa_Λ druađe _Λesia.
Mañne aba nēbasia.–

¹⁴ Joseba jarasia:

–Mā jarada quīrāca ebuda _Λba bārāba ac_Λde ze
pan_Λda dairā sāwā poyadi cawaya. ¹⁵ Barib_{ΛΓΛ}
m_Λ ac_Λya bārāba jara pan_Λra wārā cawaya. Dai
Egiptodebema boro tr_Λneba m_Λ wārāneba jaraya

* **42:9** Genesi 37:4-9.

bārāra namabemada ēdrΛdaēa aba bārā djaba tēābemada namaa zebΛrΛdaa. ¹⁶ Bārānebemada aba wābiɔɔdua bārā djaba tēābemada enemārēā. Maļmisa waabemarāra nama preso panenia. Idjida zeibΛrΛ, mļa cawaya bārāba jara panΛra wārāda. Idjida zeēbΛrΛ, dai Egiptodebema boro trΛneba mļa wārāneba jaraya bārāra bedeaɔe pananida dairā sāwā poyadi cawaya acΛde ze panΛ carea.–

¹⁷ Ara maļda Joseba ādjira ewari ūbea preso bΛsia. ¹⁸ Ewari ūbea babΛrΛde Joseba ādjia jarasia:

–Mļa Ācōrēra waya bΛa. Maļ bēra bārāba nāwā oɔibΛrΛ, mļa beabiēa. ¹⁹ Bārāda wārāda ēberā jipa beabΛrΛ, nama bārānebemada aba preso beya. Maļne waabemara bārā diguidaa trigo diaɔe wānɔdua bārā ēberārāba coɔamārēā. ²⁰ BaribΛrΛ bārā djaba tēābemara enenɔdua. Māwā mļa cawaya bārāba jara panΛra wārāda. Māwā oɔaēbΛrΛ, bārāra beuɔia.–

Ādjirāba maļ bedeara iļāsiɔaa. ²¹ Māwā panΛne ādjiduba jara duanesiɔaa:

–Wārāda dadji djaba Joseda biē osiɔaa. Dadjirāba unusiɔaa idji biē orānamārēā dadjirāa bedea djuburia bΛda. Māwāmīna dadjirāba iļānaē basia. Maļ carea nama bia mīga panΛ.–

²² Maļne Rubeļba jarasia:

–Maļ carea mļa bārāa jarasia idjira biē orānamārēā, māwāmīna bārāba iļānaē basia.† Idji beapeɔada carea iɔibΛrΛ Ācōrēba dadjira cawa obΛrΛa.–

²³ Maļne Josera egiptorā bedeaɔe ādji ume bedea basia. Idjia jarabΛrΛra dewaraba ādjia

† 42:22 Genesi 37:21-30.

jarabadjia hebreo bedeade. Mañ bēṛā adua panasidaa ādjia jara panΛra Joseba jūma ūṛī ḅΛda. ²⁴ Ādjia biē opedadadebema beḅea panΛ ūṛīside Josera iduba āyā wāpeda jīāsia. Māwā ḅapeda waya poya beḅeasia. Mañbe ādji ume bedeade wāpeda Simeoḅda jidabisia preso ḅemārēā. Ara mañda ādjia acΛ panΛne Simeoḅra jĭtabisia.

²⁵ Mañbe Joseba idji nezocarāa jarasia idji djabarāba trigo nēdopedadaba ādji sacora biracuadamārēā. Mañne ādji parata sida waya sacozā ḅΛcuabisia. Mañ awara Joseba diabisia ode ne codamārēā. Ara mañda idji nezocarāba māwā osidaa. BaribΛrΛ parata ādji sacozā ḅΛpedadada Jose djabarāba adua panasidaa.

²⁶ Mañbe Jose djabarāba trigora ādji burro ḅΛcuadapeda wāḅΛrΛsidaa. ²⁷ WāḅΛdade ota cāīnima jūēsidaa. Mañbe aḅaΛba idji burro ne cobī carea saco ewabΛrΛde idji paratara eḅa cobΛda unusia. ²⁸ Dauperapeda idji djabarāa jarasia:

–Mā paratara jēda diasidaa. Za mā sacode eḅa cobΛa.–

Mañ carea jūmarāda dauperasidaa. Ne wayaaba ure duanΛne nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā Ācōrēba dadjira jāwā o ḅΛ?–

²⁹ Canaañ druade ādji zeza Jacoboma jūēnapeda ādji Egipto druade sāwāpedadara jūma nēḅΛrΛsidaa. Nāwā jarasidaa:

³⁰ –Jāñ druadebema ēberā dji droma ḅΛba daia quīrūbideba nāwā jarasia: “Bārāba dairā sāwā poyaḅi cawaya acΛde zesidaa.” ³¹ BaribΛrΛ dairāba jarasidaa māwā oḅi carea ze panΛḅda, āteḅΛrΛ ēberā jipa ḅeada. ³² Idjaba jarasidaa dairāra

abari zezadebemada doce djabarã panasidada. Jarasiđaa abara nēbasida, abara dai zeza ume Canaaļ druade b̄ada. ³³ Maļne jāļ dji dromaba dairāa jarasia:

“Nāwā cawaya bārāra ēberā jipa beada: bārā djabarānebemada aba mļ ume amenapeda trigora ededadua bārā ēberārā jarra quedēaa cobidi carea. ³⁴ Maļbe bārā djaba tēābemara mļmaa enenadua mļa cawai carea bārāra jipa beada. Māwā mļa cawaya bārāba wārāda acāde zedaē panāda dairā sāwā poyadi cawaya. Māwā osidara mļa bārā djabara jēda diaya. Idjaba naļ druade bārāba quĩrīābādadada poya nēdođia idjaba nēdobuedia.”–

³⁵ Māwā nēbārādapēda ādji sacco ērācuabādade saccoza ādji paratara eđa cobēada unusiđaa. Maļ unubādade ādji zezara, ādjirā siđa bio dauperasiđaa. ³⁶ Maļ carea ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Bārāba mļra warra neē obādaa. Joseda idjaba Simeoļ siđa neēa. Maļ awara Benjamiļ siđa jāmaa ede quĩrīā panāa. Maļneba mļdrā bia sopua unu b̄aa.–

³⁷ Maļne Rubeļba jarasia:

–Zeza, mļa Benjamiļra waya bāmaa eneya. Eneēbārā, mļ warrarāda umé beaida b̄aa. Mļa idu Benjamiļra edebidua. Wārāda waya jēda eneya.–

³⁸ Māwā jaradāmīna Jacoboba jarasia:

–Mļ warrara bārā ume diabueēa. Idji djaba arara beuđa bērā aba idjidrā b̄aa. Idjida ode beuibārā, bārāba mļra sopuaba beadia.–

43

Jose djabarāba Benjamiā Egiptodaa edepedada

¹ Māwā pan_Λne Canaa_Λ druade jarrabara weta-
tara zesia. ² Ma_Λne ādjia trigo Egipto druade
nēdopedadara jūma cosidaa. Ma_Λ bē_Λrā ādji zeza
Jacoboba jarasia:

–Wayacusa Egiptodaa trigo nēdode wānadia.–

³ Barib_Λr_Λ Judaba panusia:

–Jā_Λ ēberāba daia ebuda jarasia: “Bārāra m_Λmaa
zeara pan_Λa, bārā djaba tēābemada eneaēb_Λr_Λ.”

⁴ Ma_Λba, zeza, dai djaba tēābemara b_Λa dai ume
diabueib_Λr_Λ, दौरा trigo nēdode wānia. ⁵ Barib_Λr_Λ
dai ume diabueēb_Λr_Λ, poya wānaēa jā_Λ ēberāba
jarada bē_Λrā: “Bārāra m_Λmaa zeara pan_Λa, bārā
djabada eneaēb_Λr_Λ.”–

⁶ Ma_Λne Jacobo Israel abadaba iwidisia:

–Bārāba ζcārē cārēā ma_Λ ēberāa jarasida dewara
djabada eropan_Λda? Ma_Λ jarapedadaba m_Λra biē
osidaa.–

⁷ Ādjirāba panusidaa:

–Jā_Λ ēberāba daia bio iwidisia daidebemada, dai
ēberā_Λnebema sida. Nāwā iwidisia: “Bārā zezara
ζwadi b_Λca? Bārāba ζdewara djabada eropan_Λca?”
Ma_Λ bē_Λrā daiba idjia wārāda jarasidaa. Daiba adua
panasidaa idjia jaraida dai djaba ededamārēā.–

⁸ Ma_Λne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

–B_Λa Benjamiāda m_Λ ume diabueib_Λr_Λ, दौरा
ara nawena trigo nēdode wāb_Λr_Λdia. Wānaēb_Λr_Λ
b_Λda, daida, dai warrarā sida jūma quinia.

⁹ M_Λab_Λr_Λ Benjamiāra wagaya. M_Λa idjira
enepeda wayacusa b_Λ quīrāpita b_Λēb_Λr_Λ, m_Λda
bedeade beya aba m_Λ beub_Λr_Λdaa. ¹⁰ Daida nama

jãcua dārãnaẽ pananabara, Egiptodaa ðarima umé wãnoacasidaa.–

¹¹ Maãne dji zeza Israelba panusia:

–Wãrãda Benjamiãda ededida pan Δ ba Δ ra, nãwã odadua. Dadjirã ãjũãnebema ne biara ðeada bãrã sacode ð Δ dapeda maã ãberãa diade wãnadua. Balsamo nããrãda, urrajõda, mirra querada, dewara quera tũãpa ðeada, pistacho bacuru tada, almen-dra sida maãrĩ diadadua. ¹² Parata sida waib Δ ara ededadua dji parata bãrã sacode zedara jẽda diadi carea. ãibẽrã quĩrãdoe eda ð Δ sidaa. ¹³ Bãrã djaba tẽãbema sida maã ãberãmaa isabe ededadua. ¹⁴ Mãa quĩrã ð Δ ã ãcõrẽ ne jũma poya obariba bãrãra quĩrã djuburiada maã ãberãba bãrã djaba jãma preso ð Δ ara, Benjamiã sida idu jẽda zebimãrẽã. Barib Δ ra idu zebie Δ ba Δ ra mãra warra neẽ ðeya. Mãwã warra neẽ ðeib Δ ra Δ , mãwã ðaya.–

¹⁵ Ara maãda ãdjirãba nebiada pedapeda Egiptodaa wãb Δ ra Δ sidaa. ãdjia parata naẽna edepedada cãyãbara waib Δ ara edesidaa. Benjamiã sida edesidaa. Jũẽnapeda Josemaa wãsidaa.

¹⁶ Joseba Benjamiã ãdji ume unuside idji nezocarã boroa jarasia:

–Naã ãberãrãra mã diguidaa ededua. Maãbe pacada beapeda ne djudua ãdjirãra nane umatipa mã ume ne codi bẽrã.–

¹⁷ Ara maãda dji nezocarã boroba Joseba jarada quĩrãca osia. Dji djabarãra Jose dedaa edesia. ¹⁸ Wãb Δ dade Jose djabarãra daupera pan Δ bẽrã nãwã jara panasidaa:

–Naãrã zesidade parata dadji sacode ð Δ pedada carea jãwã idji diguidaa edebib Δ ra Δ . Idjia jaraya

dadjia mañ paratara drΛasidada. Mañ carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beadamārēã. Dadjirā burro sida jāriya.–

¹⁹ Jose dede eda wābadade dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasidaa. ²⁰ Ādjia nāwā jarasidaa:

–Dai boro, dairā naārā ze panasidade wārā arada trigo nēdode ze panasidaa. ²¹⁻²² Dai jēda wāsidade ota cānima jūēsidaa. Mama dai saco ewabΛdade trigo nēdopedada paratada jūma daucha dairā sacozā eda bΛda unusidaa. Dairāba adua panΛa caiba mañ paratara eda bΛsida. Jūma mañ paratara daiba jēda enesidaa diadi carea. Mañ awara daiba paratara enesidaa wayacusa trigo nēdodi carea.–

²³ Dji nezocarā boroba panusia:

–Jūmawāyā crīcharānada. Dauperarānada. Bārāba parata diapēdara mΛa edapeda mΛ boroa diasia. Bārāba, bārā zezaba iĵā bΛ Ācōrēba mañ paratara bārā sacode bΛsia.–

Mañbe idjia SimeoΛ preso badada ādjimaa enesia. ²⁴ Enepeda ādjirāra Jose dede eda edesia. Idjia baidoda diasia ādji jīrū sΛgΛdamārēã. Ādji burro sida ne cobigasia. ²⁵ Māwā panΛne cawasidaa ādjira Jose dede ne codida. Jose umatipa zeida jΛā panΛmisa ādjia nebia enepēdara edasidaa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguida jūēnacarea ādjirāba nebia enepēdara idjia diasidaa. Mañne wayaadeba idji quīrāpita egode bārru copanesidaa. ²⁷ Joseba ādjia iwidisia sāwā panΛ cawaya. Mañ awara iwidisia:

–Bārā zezara ĵbia bΛca? ĵDrōāra wadi bΛca?–

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

–Dairā zeza b_Λ nezocara bia b_{ΛA}. Idjira wadi b_{ΛA}.–

Maļne wayaadeba ādjira b_{arru} copanesidaa.

²⁹ Joseba ac_{ΛBΛrΛde} idji djaba ara Benjamiāda unupeda nāwā jarasia:

–Bārā djaba tēābema m_{ĀA} jarapedadara ħnaļg_{Λca}?–

Maļbe Benjamiā jarasia:

–Mā warra, Ācōrēba b_{Λra} carebaya.–

³⁰ Idji djaba arada ununa bērā Josera b_{Λsr}idaba so borequeasia. Ara maāda dji edaara b_Λ dejāne iduba jīāne wāsia. ³¹ Jīā bapeda so zareadacarea quīrā s_{ΛgΛ}peda waya ādjimaa zesia. Maļbe jarasia:

–Daiba codira enenadua.–

³² Ara maāda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara b_{Λs}idaa, dji djabarāba codi sida awara b_{Λs}idaa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba codi sida awara b_{Λs}idaa. Māwā osidaa egiptorāra hebreorā ume ābaa ne cocara pan_Λ bērā. Egiptorāmaarā maāra cadjiruaa.

³³ Maļne Joseba idji djabarāra chūmebisia dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Maļ carea idji djabarāba cawa crīchaadaē pan_{Λba} abarica dji quīrā ac_Λ duanesidaa. ³⁴ Maļne Jose itea diapedada djicodebemada ādjiza jedecabisia, barib_{ΛrΛ} Benjamiā wai_{bΛara} diabisia. Māwā jedecadapeda ādjira Jose ume b_{Λsr}ida ne codruasidaa.

44

Jose taza

¹ Māwānacarea Joseba idji nezocarã boroa jara-sia:

–Naλ ēberārã sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacozã eða bΛcuadua. ² Maλbe mλ taza parata oðada dji tēãbema sacode trigo nēdoda parata ume bΛdua.–

Ara maλda dji nezocarã boroba Joseba jarada quĩrãca osia. ³ Nurẽma āsaboðode Jose djabarãra ādji burrode idu wābisidaa. ⁴ Ādjira purudeba wadi tΛmΛ wãé panΛne Joseba idji nezocarã boroa jara-sia:

–Jãλ ēberārã caidu wãdua. Jidade wāsira nãwã jaradua: “¿Cārẽneba mλ boroba bārãra biẽ oða bẽrã bārãba jãwã idjira biẽ osida? ¿Cārẽ cārẽã bārãba idji taza parata oðara drΛsida? ⁵ Jãλ tazade mλ borora ne dobaria. Idjaba abari tazadeba ne cawaiẽ beara cawabaria. Bārãba opeðadara biẽ bΛa.”–

⁶ Ara maλda caidu wāsia. Jidade wãpeda Joseba jarabidara jarasia. ⁷ Maλne dji djabarãba jarasidaa:

–¿Cārẽ cārẽã dadji boroba mãwã jara bΛ? Dairãra ne drΛadacaa. ⁸ AcΛdua, parata dai sacode badada daiba ununapeda Canaaλ druadeba jẽda enesidaa. Mãwã daiba jipa osidabΛrΛ ¿cārẽ cārẽã bΛ boro paratara wa oro sida drΛadi? ⁹ BΛa maλ tazada dairã sacode unuibΛrΛ dji erobΛra beuida bΛa. Maλ awara dairãra bΛ boro nezocarãda beadia.–

¹⁰ Maλne Jose nezocarã boroba jarasia:

–Bia bΛa, mãẽteara bārãba jara panΛ quĩrãca oya. Dji ne drΛadara mλ nezoca baya, baribΛrΛ waabemara bedea neẽ beadia.–

11 Ara mañda ãdji sacora burrode jã beada ãrãnapeda egode bΛsidaa. Mañbe ãdjiza ewacuasidaa. 12 Ewacuapedadacarea Jose nezocarã boroba jΛrΛ wãsia dji nabema djaba sacodeba aba dji tããbema sacodea. Mañne tazara dji tããbema Benjamiã sacode unusia. 13 Ara mañda sopuadeba dji djabarãba cacuade jã panΛra cũetacuasidaa. Mañbe ãdji sacora wayacusa ãdji burrode bΛcuadapeða jẽda purudaa wãsidaa.

14 Jose wadi diguida bΛde Judara dji djabarã sida idjima jũesidaa. ãdjirãra ne wayaadeba idji quĩrãpita egode barru copanesidaa. 15 Mañbe Joseba ãdjirãra jarasia:

–Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã mã tazara jãwã drΛasida? ¿Bãrãba adua panΛca ne cawaiẽ beada mãa cawabarida?–

16 Judaba panusia:

–Dai boro, ¿cãrẽda jaradi? ¿Sãwã jaradi दौरa bedeade panΛẽda? Jũma daiba biẽ opeðada carea ãcõrẽba cawa obΛrΛa. Dairãra bΛ jΛwaeda panΛa. BΛ nezocarã badia, idjaba bΛ taza drΛa erobada sida bΛ nezoca baya.–

17 Mañne Joseba jarasia:

–Mãa mãwã oẽa. Dji taza drΛa erobadadrΛ mã nezoca baya. Waabemara necai wãnadua bãrã zezamaa.–

18 Mañbe Judara Jose caita wãpeda jarasia:

–Mã boro, mã ume quĩrũrãdua. BΛra Egip-todebema boro quĩrãca bΛmĩna mã quĩrã djuburia bΛ ume idu bedeabidua. 19 Dai naãrã zesidade bΛa iwidiisia दौरa zeza bara panΛ cawaya idjaba djaba bara panΛ cawaya. 20 Mañne daiba panusidaa zeza drõã quiruda eropanΛda idjaba djaba cũdra bΛda

aba eropanΛda. Mañ warrara dai zezaba drõã bΛde unusia. Idji djaba arada beusia. ãdji papadebemara ababe idjidrΛ bΛa. Idjira dai zezaba bio quĩrĩã bΛa.

²¹ Idjaba bΛa daia jarasia, “Mañ warrara enenadua mġa unui carea.” ²² BaribΛrΛ daiba bġa jarasidaa mañ warrara dji zeza bΛmaΛba ãyã wãcara bΛda. ãyã wãibΛrΛ dji zezara sopuaba beuyada asidaa. ²³ Mañne bΛa daia jarasia: “Bãrã djaba tããbemada bãrã ume zeëbΛrΛ, bãrãra mġmaa wayacusa zecara panΛda.”

²⁴ Mañbe dairãra dai zezama jũẽnapeda bΛa jaradara jũma nẽbΛrΛsidaa. ²⁵ DãrãbΛrΛde dai zezaba jarasia: “Waya trigo nẽdode wãnadua.” ²⁶ Mañne dairãba idjía jarasidaa: “Dairãra poya wãnaëa. Ababe dai djaba tããbemada dai ume wãibΛrΛ wãnia. Idjida dai ume wãëbΛrΛ, jãã ëberãmaa wãcara panΛa.”

²⁷ Mañne mġ zeza bΛ nezocaba daia jarasia: “Bãrãba cawa panΛa mġ wẽrãba warra umébe mġa to diasida. ²⁸ Abara nẽbasia. Mañ ewarideba ġtaa waa unuë bΛ bẽrã mġmaarã animarãba beapeda cobuesia. ²⁹ Mañ bẽrã idji djaba arada ededapeda beuibΛrΛ, bãrãba mġra sopuaba beadia.”

³⁰⁻³¹ Dairã boro, dji cũdra carea dai zezara wadi bΛa. Mañ bẽrã mġra dji cũdra neë mġ zezamaa wãsira mañne idji warrada unuëbΛrΛ mġ zezara beuya. Mãwã dai bΛ nezocarãba dai zeza drõã bΛra sopuaba beadia. ³² Mġ bΛ nezocaba mġ zezaa wãrãneba jarasia dji cũdrara waya eneida. Mġa jarasia: “Zeza, mġa waya bΛmaa eneëbΛrΛ, bΛ quĩrãpita mġra bedede baya aba

mã beubaraada.” ³³ Mã bẽrã mã bãa bedea djuburiaya dji cũdrabari mãdra nama erobemãrẽã bã nezoca bai carea. Mãne dji cũdrara idji djabarã ume idu wãbidua. ³⁴ ¿Sãwã mãda dji cũdra neẽ mã zezamaa wãi? Mã zeza sopuaba biẽ bãda unu quĩrĩãẽ bãa.–

45

Joseba ara idjida cawabida

¹⁻² Mã bedea ãrĩbaraãde Josera so borequea nũmesia. Waa poya droaẽ bẽrã jũma idji nezocarã arima beaa jĩgua jarasia:

–jũma dajadaa wãnadua!–

Ara mãda wãsiaa. Ababe idji djabarãda idji ume panesiaa. Mãwã panãne Josera bio jĩãsia. Mã jĩãbira idji nezocarã dajada panãba ãrĩsiaa. Mã awara idji jĩãnanebemada Egiptodebema boro dede panabadarãba ãrĩsiaa. Jĩãnacarea Joseba idji djabarãa cawabisia idjida mãwã bãda. ³ Nãwã jarasia:

–Mãra Josea. ¿Mã zezara wadi bãca?–

Mãne idji djabarãba poya panunaẽ basia bio dauperasida bẽrã. ⁴ Mã carea Joseba ãdjia jarasia:

–Mã caita zedada.–

Ara mãda Jose caita wãsiaa. Mãne Joseba ãdjia jarasia:

–Mãra bãrã djaba Josea, bãrãba nẽdobuepedadaa Egiptoda ededamãrẽã.* ⁵ Baribara sopuarãnadua. Bãrãba mãra nẽdobuepedadamãna jũmawãyã crĩcharãnadua. ãcõrẽbara mãra nama bãrã na diabuesia eberãrã beudidebemada edra edamãrẽã.

* **45:4** Genesi 37:12-36.

⁶ Poa umé babarara jarraba zedada. Idjaba wadi poa juesuma mawã baya. Mañne poya ne udaeã ni ewadaëa. ⁷ Açõrëba mãra bãrã na diabuesia bãrã ëberãrã nañ ëjũãne jũma beuranamãrëã. Mãra nama basia bãrãra beudebemada edra edamãrëã. ⁸ Bãrãba mãra namaa diabuedaë basia, atebara Açõrëbãra mãra diabuesia. Idjiabara mãra basia Egiptodebema boroa cricha diabarida bamãrëã, idji dedebema boroda bamãrëã, idjaba Egipto druade dji dromada bamãrëã. ⁹ Jãbe bãrãra isabe wãnadua mã zezamaa. Idjia nãwã jaradadua:

“Bã warra Joseba nãwã jara bala: Açõrëba mãra Egiptodebema boroare basia. Mãmaa isabe zedua. Dãrãrãdua. ¹⁰ Zepeda Goseñ ëjũãne beya. Mawã bãra, bã warrarã sida, bã wiuzaquera sida mã caita duania. Bã animarã beara, jũma bala erobã sida enedua. ¹¹ Mã bãra mama ne cobi baya, wadi poa juesuma jarrabara bai bërã. Mawã bãra, bã ëberãrãra, bã animarã sida jarrababa beudaëa.”

¹² Bãrãba, mã djaba Benjamiñ bida bãdji dauba unu panã wãrãda mãda bãrã ume mawã bedeã bãda. ¹³ Mã zezaa jaradadua mãra nañ Egipto druade dji dromada. Bãrãba unupeda sida jũma mã zezaa jaradadua. Isabe wãnapeda mã zezara namaa enadua.–

¹⁴ Mañbe idji djaba Benjamiñ ume ojũenapeda jãsidã. ¹⁵ Mãwãnacarea Joseba waabema djabarãra uridarra de isõcuapeda jãsia. Mañbebãra idji djabarãra idji ume bedeasidã.

¹⁶ Egiptodebema boro dede panabadaba ùrãsidã Jose djabarãra zesidada. Dji boroba,

dji droma bea bida mañnebemada bia crīchasiadaa.

¹⁷ Mañ carea dji boroba Josea jarasia:

–BΛ djabarāa jaradua: “Bārā animarā ãrã ne ataubidapeda Canaañ druadaa wānadua. ¹⁸ Mañbe bārā zezara, bārā ēberārā sida mãmaa enenadua. Mãa bārāa Egipto druade ējũã biara bΛda diaya. Bārāba nañ druadebema dji biara bΛda codia.”

¹⁹ Idjaba bΛ djabarāa jaradua nama Egiptodeba carretada edecuađamārēã ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēã. ²⁰ Mañ awara jaradua ādjia erobeara becuađamārēã, Egiptodebema ne biara bΛda jũma ādjide bai bēã.–

²¹ Israel warrarāba māvã osidaa. Egiptodebema boroba jarađa quĩrãca Joseba ādjia carretara diacuasia. Ādjia ode codi sida diasia. ²² Ādjiza cacuađe jãbada djiwidida aba aba diacuasia. BaribΛΛ Benjamiãa cacuađe jãbadada juesuma diasia. Parata torro sida tresciento diasia. ²³ Idji zeza itea Egiptodebema ne bia queđeada die burrođe diabuesia. Mañ awara die burro wērãne trigoda, paãda, idji zebΛΛđe coi sida diabuesia. ²⁴ Mañbe idji djabarāra wãbigasia. Ādji wãbΛdade Joseba ādjia jarasia:

–Ođe ijararānadua.–†

Jacoboba Jose zocai bΛda cawada

²⁵ Mañbe Egiptodeba wānapeda Canaañ druade ādji zeza Jacoboma jũesidaa. ²⁶ Jũēnapeda ādjia Jacoboa jarasiadaa Josea wadi zocai bΛda idjaba idjira Egiptodebema boroare bΛda. BaribΛΛ

† **45:24** ΛcΛΛba crīcha pañña ādjira ijaradida Joseba Benjamiãa waiβΛara diada bēã. Idjaba ãcΛΛba crīcha pañña ādjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.

Jacoboba cawa crĩchaẽ basía. Maãgara ãjãé basía. ²⁷ Maãne ãdjirãba Joseba jaraðara jũma nẽbΛrΛsidaa. Maã awara Jacoboba unusia Joseba carreta diabuecuadada idji ededamãrẽã. Maã unubΛrΛde Jacobora sobiasia. ²⁸ Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara naãba bia bΛa. Mã warra Josera wãrãda wadi zocai bΛa. Mã beui naẽna idji acΛde wãya.–

46

¹ Ara maãda Jacobo Israel abadara wãsia jũma idjia erobΛ bara. WãbΛrΛde Beersebáde jũesia. Mama idjia animarãda idji zeza Isaba ãjã baða ãcõrẽa babue diacuasia. ² Maã diamasi Israelba cãimocara quĩrãca ãrĩsia ãcõrẽra idji ume beðea bΛda. ãcõrẽba trã jarasia:

–Jacobo, Jacobo.–

Jacoboba panusia:

–Mãra nama bΛa.–

³ ãcõrẽba jarasia:

–Mãra bΛ zezaba ãjã baða ãcõrẽa. Wayarãdua Egiptodaa wãi carea. Jãma mã puru wai bΛada bΛðeba yõbiya. ⁴ Mãra bΛ ume Egiptodaa wãya. Maãbe bΛðeba yõbΛdarãra jẽda eneya. Idjaba bΛ beubΛrΛde Josera arima baya.–

⁵ Ara maãda Jacobora Beersebáðeba wãsia. Egiptodebema boroba carreta diabuecuadade Jacobo warrarãba idjira, ãdji warrarãra, ãdji quimarã sida edesidaa. ⁶ Jacoboba idji warrarã bida ãdji animarã beara idjaba jũma ãdjia Canaaã druade edapedada sida Egiptodaa edesidaa. ⁷ Jacoboba idji warrarãra, idji caurãra, idji

wiuzaquerãra, idji ãizaquerã sida Egiptoḏaa jũma edesia.

Jacobo ēberãrã Egiptoḏaa wãpedada

⁸ Jacobo Israel abada warrarã Egiptoḏaa wãpedadara naḷgarã basía:

Jacobo warra iwina Rubeḷda wãsia. ⁹ Rubeḷba edesia idji warrarã Hanoc, Palú, Hezroḷ, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeoḷ sida wãsia. Simeoḷba edesia idji warrarã Jemuel, Jamiḷ, Ohad, Jaquiḷ, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērãba toḏa basía.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wãsia. Leviba edesia idji warrarã Gersoḷ, Coá, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wãsia. Judaba edesia idji warrarã Sela, Paré, Zará sida. Idji warrarã Erera, Onaḷ sida Canaaḷ druade beusidaa. Paréba idji warrarã Hezroḷda, Hamul sida edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wãsia. Isacarba idji warrarã Tola, Puvá, Job, Simroḷ sida edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloḷ sida wãsia. Zabuloḷba idji warrarã Sereḏ, Eloḷ, Jahleel sida edesia.

¹⁵ Maḷ warrarã sei panḷra Leaba Jacoboa Araḷ druade to diasia. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādjideba yōpedadara 33 wãsideaa dji umaquĩrãrã, dji wērãrã ābaa.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zãwãrẽ Labaḷba nezocawērã Zilpara Leaa diasia. Zilpaba war-rarãda Jacoboa to diasia. Maḷgarã sida Egiptoḏaa wãsideaa ādji warrarã bara. Jũma ābaa diecisei wãsideaa.

Ādji warra Gaba idji warrarã Zipioḷ, Hagui, Ezboḷ, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesia.

Ãdji warra Aserba edesia idji warrarã Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será sida. Beria warrarãra Hebere idjaba Malquiel basía.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarãra Jose idjaba Benjamiã basía. ²⁰ Jose warrarã Egiptode topedadara Manase idjaba Epraiã basía. Ãdji para Asena basía. Asena zezara Potipera basía. Idjira Oã purude ãmãdaúa bia bedeadarã sacerdote basía. ²¹ Benjamiã warrarãra naãgarã basía: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamaã, Ehi, Ros, Mupiã, Hupiã, idjaba Ard. ²² Jũma maãgarãra Raqueldeba Jacobo ume yõsidaa. Jũma ábaa catorce wãsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zãwãrẽ Labaãba nezocawẽrã Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarãda Jacoboa to diasia. Maãgarã sida Egiptodaa wãsidaa ádji warrarã bara. Ãdji warra Daãba idji warra Husiã edesia. Ãdji warra Neptaliba edesia idji warrarã Jahzeel, Guni, Jezer, Sileã sida. Jũma ábaa siete wãsidaa.

²⁶ Jũma Jacobodeba yõpedadarãra idji ume Egiptodaa wãsidaa. Idji áãgurã juachaẽ, jũma ábaa 66 wãsidaa. ²⁷ Maãga awara Jose warrarã Egiptode topedadada umé panasidaa. Jũma ábaa Jacobo õberãrã Egiptode jũpedadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

²⁸ Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wãbisia ádjira Goseã ãjũãne acãde zemãrẽã. Maãmisa ádjirãra Goseã ãjũãne jũsidaa. ²⁹ Ãdji jũsidade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemãrẽã. Ara maãda Goseãnaa idji zeza Israel

audiabariide wāsia. Idji zeza unuside ojũepeda dārã jĩāsia. ³⁰ Māwã bΛde Israelba Josea jarasia:

–Māa bΛ quĩrãra unubΛrΛ bẽrã cawa bΛa bΛra wadi zocai bΛda. Jãlbe m̃ra necai beuya.–

Joseba idji djabarã Egiptodebema boromaa ededa

³¹ Małbe Joseba idji djabarãa, jũma idji zeza eberãrãa bida jarasia:

–Egiptodebema boromaa m̃ra jarade wãya bãrãra jũesidada. M̃ra idjia jaraya: “M̃ djabarãra, m̃ zeza eberãrã Canaał druade duananara jũma m̃maa zesidaa. ³² Ādjirãra animarã wagabada bẽrã ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jũma ādjirãba erobeã sida enesidaa.” ³³⁻³⁴ Małbe dji boroba bãrã trãpeda iwidibΛrΛde “¿Bãrãba cãrẽda obada?”, nãwã jaraɗadua: “Daira warra eɗaΛba animarã daupẽ cawa beaa, dai drõã naẽnabemarãba obadapedada quĩrãca.” Māwã jarasidara dji boroba bãrãra jĩga Goseł ejuãne idu bebiya, egiptorãmaarã oveja wagabadara dji biaẽ bẽrã.–

47

¹ Ara małda Josera Egiptodebema boro ume bedeade wāsia. Idjia jarasia:

–M̃ zezara, m̃ djabarã sida Canaał druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jũma ādjia eropanΛ bara. Ādjirãra Goseł ejuãne duanΛa.–

² Małbe Joseba idji djabarãda juesuma Egiptodebema boro quĩrãpita edesia ādjira cawamãrẽa.

³ Małne dji boroba Jose djabarãa iwidisia:

–Bãrãba ¿cãrẽda obada?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedāa quīrāca.–

⁴Mañ awara jarasidaa:

–Canaañ druade jarrabara dji cābāyā ḅΛa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Mañ bērā dairāra nañ druade panane zesidaa. Dairāra ḅΛ nezocarāa. Dai quīrā djuburia Goseñ ējūāne idu bebidua.–

⁵⁻⁶Mañne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Nañ Egipto druara ḅΛ jΛwaeda ḅΛa. ḅΛ zezara, ḅΛ djabarā sida ze panΛ bērā ādjía Goseñ ējūāda diadua. Māwā dji biara ḅΛ ējūāne duania. Idjaba ḅΛdjārā ḅΛ djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa ḅeabΛΓΛ, ādjirāra mñ animarā wagabada bororāda ḅΛcuadua.–

⁷Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Mañne Jacoboba dji boroa bia jarasia. ⁸Dji boroba Jacoboa iwidisia:

–BΛra ḅpoa jūmasāwā ḅΛ?–

⁹Jacoboba panusia:

–Mñra ciento treinta poa ḅΛa. Nañ ējūāne pΛrrΛa ḅΛde bio bia mñga ḅΛa. Mñ drōāenabemarā jaidasidade mñ cāyābara drōāara panasidaa. Mñra ādjirā quīrāca jācua dārā ḅaēa.–

¹⁰Mañbe Jacoboba Egiptodebema boroa wayacusa bia jarapeda dajadaa wāsia. ¹¹Ara mañda dji boroba jarada quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarāa bida Egiptodebema ējūā biara ḅΛda diasia. Nocoarebema ewaride mañ ējūāne Ramese puruda osidaa.* ¹²Idjaba Joseba idji zezaa,

* **47:11** Exodo 1:11.

idji djabarãa, jũma ãdji ëberãrãa bida codira dia babadjia ãdjia cobada quĩrãca.

Joseba druazabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neẽ basia. Abeda jarrabara zareara nũma bẽrã ëberãrãra Egiptode, Canaañ druade bida jarrababa quinibodo basia. ¹⁴ Mañ carea jũma egiptorãra, Canaañnebemarã sida Josemaa trigo nẽdode wãbadjidaa. Joseba dji paratara jũma pepeda Egiptodebema boro dede wagabadjia. ¹⁵ Mãwã panãne egiptorã paratara, Canaañnebemarãne sida jõsia. Mañ bẽrã egiptorãra wayacusa Josemaa zedapeda nãwã jarasidaa:

–Dairã paratara jõsia. Dairãa trigora diadua. Diaẽbãrã dairãra beudã.–

¹⁶ Joseba panusia:

–Bãrã paratara jõsibãrã, bãrã animarãda enenadua. Mañbari mãa bãrãa trigora diaya.–

¹⁷ Ara mañda ãdji animarãra Josemaa enesidaa. Jũma mañ poade Joseba ãdjirãa trigora diasia ãdji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari bida. ¹⁸ Mañ poa jõnacarea wayacusa Josemaa zedapeda nãwã jarasidaa:

–Dairã boro, bãa cawa bãa dai paratara jõsida, dai animarã sida jũma bãre basida. Dewara diadida waa neẽ panãa. Ababe dairãdrã, dai ëjũã sida bãa. ¹⁹ Dairãra idu beubirãdua. Iduaribirãdua dai ëjũãra iduba tabeida. Dairãda, dai ëjũã sida trigobari nẽdodua. Mãwã dairãra, dai ëjũã sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairãa diadua udi carea. Mãwã beudaẽa idjaba dai ëjũã sida iduba tabeã.–

27 Mañ ewariđe Jose ĕberãrã israelerã abadara Egipto druade duanesidaa. Goseñ ĕjũãra eropanesidaa. Ādjirãra zocãrã yõsidaa. 28 Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisiete poa ĕasia. Mañne Jacobora 147 poa ĕasia.

29 Jacobo Israel abadaba cawasia dãrãĕne idjira beuida. Mañ bĕrã idji warra Joseda trãbipeđa jarasia:

–Mã quĩrã djuburia bΛ jΛwara mΛ ĕacara edre ĕΛpeđa wãrãneba jaradua mΛa jarabΛrΛda quĩrĩãneba bΛa jũma oida. MΛra nañ Egiptode tΛĕarirãdua. 30 ĀtebΛrΛ nañ Egiptodeba mΛ drõãenabemarã tΛĕaripeđadamaa edepeđa mΛra mama tΛĕaridua.–

Joseba panusia:

–Mãwã oya, zeza.–

31 Mañne Jacoboba jarasia:

–MΛa wãrãneba jaradua.–

Ara mañda Joseba wãrãneba jarasia. Mañ bĕrã Jacobo Israel abadara idji cΛđade chĩrãborode ĕarru cõĕesia.†

48

Jacoboba Jose warrarã bia jara ĕΛđa

1 Mãwãnacarea Jose ĕberãrãba idjĩa jarasidaa idji zezara cacua biĕ ĕΛđa. Mañ carea Joseba idji warrarã Manase, Epraiλ sida idji zeza acΛde edesia.

2 Mañne Jacoboa jarasidaa Joseza zesida. Mañ carea Jacobo Israel abadara ΛĕΛaĕ ĕΛmĩna idji cΛđade λta chũmesia. 3 Mañne Josea jarasia:

† 47:31 Hebreo 11:21de jara ĕΛa mãwã osida Ācõrĕa bia beđeai carea.

–Canaaḷ druade mḷ Luz purude basiḷe ne jūma poya bḷ Ācōrēra mḷma odjapeda mḷra nāwā bia jara ḷasia: ⁴ “Mḷa bḷḷeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba bḷḷeba puruda zocārā yōbiya. Maḷ awara mḷa bḷ ēberārāa naḷ Canaaḷ druara diaya ewariza ādjide bamārēa.”*

⁵ Mḷ bḷmaa zeī naēna bḷ warrarā Epraiḷra, Manase siḷa naḷ Egiptode tosiḷaa. Ādjira Rubeḷ quīrāca idjaba Simeoḷ quīrāca mḷ warrarā araada aya. ⁶ Baribḷḷ bḷa dewara warrarāda unuibḷḷ, ādjirāra mḷ warrarā araada aēa. Maḷ bērā Canaaḷ druade mḷ warrarā araba ējūā edabḷda quīrāca ādjirāba edadaēa. Ātebḷḷ Epraiḷba, Manase biḷa edabḷda ējūānebemada ādjia edaḷida panḷa. ⁷ Mḷ Padan-Araḷ druadeba zebḷḷḷe bḷ papa Raquelera Canaaḷ druade jaiḷasia Eprata Beleḷ abada caita. Mama mḷa idjira tḷḷarisia. Mḷra idji carea bio sopua ḷasia. Maḷ carea mḷa bḷ warra umébeḷarā mḷreana abḷḷḷa.–

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupeda iwiḷisia:

–Za panḷra ḷcai?–

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

–Mḷ warrarāa, Ācōrēba mḷā naḷ Egiptode diadaa.–

Israelba jarasia:

–Mḷ djuburia mḷ caita zebidua ādjira bia jara bḷi carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quiru bērā dau towa ḷasia. Maḷne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira bḷḷḷ edapeda isōsia. ¹¹ Israelba Josea jarasia:

* 48:4 Genesi 35:9-15.

–M̄la crīcha ḅasia ḅΛ quīrāra waa unuēda, baribΛrΛ ĩĂcōrēba m̄la ḅΛra ḅΛ warrarā sida unubisia!–

¹² Maḅbe Joseba idji warrarā idji zeza ḅacarade chūpanΛda āyā ḅΛsia. Āyā ḅΛpeda idji zeza quīrāpita chīrāborode ḅarru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīrāpita caita ḅΛsia. Epraiḅra idji jΛwa araare ḅΛsia idji zeza jΛwa acΛare ḅemārēā. Manasera idji jΛwa acΛare ḅΛsia idji zeza jΛwa araare ḅemārēā. ¹⁴ BaribΛrΛ Israelba idji jΛwara carusia. Epraiḅra dji tēāḅemamīna Israelba idji jΛwa arada Epraiḅ boro ḅrḅ ḅΛsia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji jΛwa acΛda Manase boro ḅrḅ ḅΛsia.

¹⁵ Maḅne Israelba Joseba nāwā bia jara ḅΛsia:

M̄ zezadrōā Abrahaḅba idjaba m̄ zeza Isa biḅa Ācōrēda ĩjā panasidaa. M̄ toside ewarideba ḅtaa ara maḅ Ācōrēba m̄ra waga ḅabaria.

¹⁶ Idjia jūma m̄ bia mīga ḅΛḅebemada ēdrΛ edabaria.† MaḅgΛ Ācōrēba naḅ warrarāra carebaya.

M̄la quīrā ḅΛa ādjideba naḅ ējūāne zocārā yōnida. Māwā naḅ warrarāneba m̄ trḅra, m̄ zezadrōā Abrahaḅ trḅra, m̄ zeza Isa trḅ sida jūmarāba quīrāneba panania.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza jΛwa arara dji tēāḅema Epraiḅ boro ḅrḅ ḅΛda. Maḅra Joseba biē unusia. Maḅ carea idji zezaa jarasia:

–Zeza, jāwāēā. Za ḅΛdrΛ m̄ warra iwinaa. Idji boro ḅrḅḅΛrΛ ḅΛ jΛwa arara ḅΛdua.–

† **48:16** Idjia. Hebreo bedede ḅḅ ḅΛa “ḅajānebema nezoca.”

Māwā jarab_{ΛΓΛ}de idji zeza j_Λwara Eprai_Λ borode b_Λda jidapeda Manase boro _Λr_Λ b_Λ quĩrĩã basia. 19 Barib_{ΛΓΛ} idji zezaba māwā o quĩrĩãé basia. ãteb_{ΛΓΛ} jarasia:

–Warra, m_Λa cawa b_Λa m_Λ j_Λwara cai _Λr_Λ b_Λsida. B_Λ warra iwinaneba ēberārãda zocārã yōnia. Idjira dji dromada baya. Barib_{ΛΓΛ} dji djaba tēãbemara idji cāyãbara dji dromaara baya. Dji tēãbema war-rarãneba puruda zocārã yōnia.–

20 Ma_Λ ewaride Israelba Jose warra tēãbema Eprai_Λra dji nabema Manase cāyãbara dji dro-maara b_Λsia. Ma_Λne ādjira nāwā bia jara b_Λsia:

–Nocoarebema ewaride israelerāba bārã tr_Λneba nāwā dewaraa bia jarađia: “Ācōrēba Eprai_Λ, Manase sida bia ođa quĩrãca b_Λ sida bia oya.”–

21 Māwãpeda Israelba Josea jarasia:

–Dārãéne m_Λra beuya. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēra bārã ume baya. Idjia bārãra bādji drōãenabemarã druadaa jēda edeya. 22 M_Λa b_Λa ējũara auđuara diab_{ΛΓΛ}a b_Λ djabarã cāyãbara. M_Λa b_Λa Sique_Λ eyada diab_{ΛΓΛ}a.† Ma_Λ ējũara m_Λa jārĩsia necoba cha bida amorreorã ume djō b_Λdeba.–

49

Jacoboba idji warrarã sãwãni jarada

1-2 Ma_Λbe Jacoboba jũma idji warrarã tr_Λbigapeda jarasia:

† 48:22 M_Λa b_Λa Sique_Λ eyada diab_{ΛΓΛ}a. Hebreo beđeade ma_Λra ebuda b_Λãa.

–Mā warrarã, mǎ bedea ũrĩne caita zedadua. Mǎa jaraya nocoarebema ewaride bārãra sãwãnida.

³ Rubeã, bΛra mǎ warra iwinaa. Mǎ drõã badacarea bΛdrΛ naãrã unusia.

Mǎ ΛbΛara bΛdeba unubi bΛa. BΛdrΛ biara wayabadaa. BΛra dji dromaara bΛa.

⁴ BaribΛrΛ do zebΛrΛde poyadaca quĩrãca bΛa ara bΛdji cacuara poyaẽ basía. BΛra mǎ wẽrã ume cãĩsia.

Mǎ cΛdeade cadjiruada osia.* Maã carea bΛra bΛ djabarãnebemada dji dromaara baẽa.

⁵ Simeoã, Levi, bārãba abari crĩchada jΛrΛbadaa. Bārãra bedea ausidaa biẽ odi carea.

⁶ Quĩrũbideba bārãba eberãrãra quenasidaa.† Bãdji quĩrĩãã paca jĩrũ quẽgura necoba tΛcuasidaa.

Bārããbaa dji jΛrebΛdade mǎra eda baẽa. Bārãba crĩcha panΛ quĩrãca mǎa oẽa.

⁷ Bārãra cadrΛa panΛ bẽrã djãrãra jũmawãyã biẽ obadaa. Maã carea bio biẽ panania. Mǎa bārã eberãrãra jũma israelerã tãena wãbiya.

⁸ Juda, bΛ dji quĩrũrãda bΛ jΛwaeda erobaya. BΛ djabarãba wayaadeba bΛ quĩrãpita b̄arru copanenapeda bia jaradia.

⁹ Juda, bΛra imama quĩrãca bΛa. Imamara ne beapeda, ne copeda jãwũ̄baria. Maãbe egode chũmepeda ãnãũ̄baria.

¿Caiba idjira mĩã s̄ei? Ara maã quĩrãca bΛa eberãrãra poyapeda ãnãũ̄ya, dewararãba wayaedi bẽrã.

* 49:4 Genesi 35:22. † 49:6 Genesi 34:25-31.

- 10 Ni aba_Λba dji boro bacuru Juda j_Λwade b_Λra jārīnaēa. Idjideba yōb_Λdarāba ma_Λ bacurura ewariza ero_βeadia. Ma_Λ bacuru djibari zeb_Λr_Λde jūmarāba idji bedeara ĩjā o duanania.†
- 11 Juda ēberārāra bio bara panania. Ādji uvara bio zauī bērā ādji burro zaquera uva j_Λcarama j_Λnia jōnamārēā. Uva b_Λ sīda bio barai bērā ādjirāba quīrīā pan_Λbara ādji wuara uva b_Λde tātocasīdaa.
- 12 Ādjirā daura uva b_Λ cāyābara purea pāīmaara b_Λeadia. Ādjirā quīdara totroa b_Λeadia paca juba quīrāca.
- 13 Zabulo_Λ, b_Λ ēberārāda pusa icawa duanania. Ādji druade barcora necai wībarīdia. Ādji ējūāra aba Sido_Λ drua daucha b_Λaya.
- 14 Isacar, b_Λra burro quīrāca zarea b_Λa. Barib_Λr_Λ b_Λa atau b_Λ edre tababaria.
- 15 B_Λ ēberārāba ējūā biada ānāūni carea unub_Λdade ādjirāra nezocarāda duanania. Ma_Λne edaa jūrā t_Λdia ne ataudī carea.
- 16 Da_Λ, b_Λ purura jīpa pe ero_βaya waabema israel-erāba ādji puru obada quīrāca.
- 17 Da_Λ, b_Λ ēberārāra minijīchia panania dama o icawa b_Λ quīrāca. Damaba cawayōra jīrūne capeda dji cawayo ār_Λ chūm_Λra u_δu b_Λebibaria. Abari quīrāca b_Λ ēberārāra zocārāē pan_Λmīna mēs_Λrā panania.
- 18 j_Λy Ācōrē, m_Λā j_Λā b_Λa b_Λa m_Λra ēdr_Λ b_Λmārēā!

† 49:10 Ma_Λ bacuru djibari. Hebreo bedeadē jara b_Λa “Silo.” Ma_Λ bedeaba jara b_Λra ebu_δa b_Λēa.

- 19 Ga, dewararāba b_Λ purura urade zedimīna b_Λ ēberārāba ādjirāra poyadia.
- 20 Aser, b_Λ ēberārāba codira dji bia baya. Maāda ēberārā bororāa cobigadia.
- 21 Neptali, b_Λ ēberārāra begui mēā nībabari quīrāca duan_Λ. Ādji warrarāra quīrāwārēā quedeaa.
- 22 Jose, b_Λra bacuru do icawa b_Λ quīrāca b_Λ. Dji j_Λwatera bia zaubaria, mōgara puru auđu jūrā ca b_Λ cāyābara ĩt_Λara waribaria.
- 23 Cha dr_Λ cawa beaba b_Λra bariduaareba chaba dr_Λ panesidaa. B_Λra quīrāma panasidaa.
- 24 Barib_Λr_Λ b_Λ enedr_Λmara bio enat_Λ eronūmasia j_Λwa wēsa ādjimaa dr_Λi carea.
- B_Λa ādjirāra poyasia m_Λ Ācōrē ne jūma poya b_Λba b_Λra carebada bērā, dadji israelerā wagabari Ācōrēba b_Λra waga b_Λ bērā, dadji israelerā Ācōrē mōgara droma quīrāca b_Λba b_Λra jūātr_Λ erob_Λ bērā.
- 25 B_Λ zezaba ĩjā b_Λ Ācōrēneba b_Λa poyasia. Ara ma_Λ Ācōrēba b_Λra carebaya.
- Ācōrē ne jūma poya o b_Λba b_Λ ēberārāa bajāneba cueda diaya. Idjaba na_Λ ējūāne baidoda diaya.
- B_Λdeba yōb_Λda wērārāba, b_Λ animarā bea bida warrarāda zocārā to beadia idjaba ju dawa beadia.
- 26 Jose, m_Λa b_Λra biara jara b_Λsia m_Λ djibarirāba m_Λ bia jara b_Λpedada cāyābara.Š

Eya jōca quĩrãca bΛ bia jara bΛdara jōca baya, bΛ djabarã cãyãbara bΛdrΛ Ācōrēba biara bΛda bērã.

²⁷ Benjamiã, bΛra usa cadrΛa quĩrãca bΛa. Usa cadrΛaba diapeda beadara copeða dji adubadada quewara jedecabaria.

Ara maã quĩrãca bΛa dji quĩrũra poyapeda ādji nebiada jedecaya.–

²⁸ Mãwã Jacoboba idji warrarãra bia jara bΛsia. Ādjiza idjia aride jarasia. Idji warrarã doce panΛneba yōpedadara Israel puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

²⁹⁻³² Maãbe Jacoboba idji warrarãa jarasia:

–Mãra beubΛrΛa. Mãra tΛbaridadua mã drõenabemarã tΛbaripedadama Macpela ējũã uriade. Macpelara Canaaãne bΛa Mamreðeba ãmãdau odjabariare. Abrahaãba maã ējũãra dji uria sida hitita Eproãne badada nēdosia idji quima tΛbari carea.* Mama Abrahaã sida tΛbarisidaa. Mã zeza Isara, dji quima Rebeca sida mama tΛbarisidaa. Mãa Lea sida mama tΛbarisia.–

³³ Jacoboba idji warrarãa mãwã jarapeda idji cΛdãde wayacusa tabesia. Tabepeda jaidasia.

50

¹ Maãne Joseba idji zezara bΛrΛ edapeda jãã bΛba isõsia. ² Mãwãnacarea Joseba dji nēãrã obadarãa idji zeza Israel cacuara pΛrΛbisia berawarãmãrēã. Ara maãda pΛrΛ panesidaa. ³ Cuarenta ewari mãwã pΛrΛ panasidaa, jũma daucha oi carea dãrãbari

* **49:29-32** Genesi 23:1-20.

bērã. Jūma ābaa egiptorãra setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa. ⁴ Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro dede panabadaa jarasia:

–Mā djuburia, dadjirã boroa nãwã jaradadua:
⁵ “Mā zezaba māa wārãneba jarabisia idjira Canaañ druade t̄baride edemārẽã. Idjia jarasia: ‘Māra beuya. Canaañ druade māa joubada uriada erob̄aa. Mama māra t̄baridua.’ Mañ carea māa bedea djuburiaya idu mā zeza t̄baride wābimārẽã. T̄baripeđa waya zeya.”–

⁶ Ādjia Egiptodebema boroa māvã jarapedadacarea dji boroba Josea jarasia:

–B̄a zeza t̄baride wādua idjia b̄a wārãneba jara-bida quĩrãca.–

⁷ Ara mañda Josera idji zeza t̄baride wāsia. Idji ume wāb̄ar̄asidaa jūma Egiptodebema boroare beada, dji boro ēberārãnebema dji dromarãda, jūma Egipto druadebema dji dromarã sida. ⁸ Jose ēberārãda, idji djabarãda, idji zeza ēberārã sida jūma wāb̄ar̄asidaa. Ādji warrarãda, ādji ovejada, ādji paca sida Goseñne amesidaa. ⁹ Carretadeba djōbadarãda idjaba cawayođeba djōbadarã sida Jose ume wāsidaa. Ēberārãra bio cābana wāsidaa.

¹⁰ Wāb̄adađe trigo tēūbada Atad abadama jūēsidaa. Mañḡara Jordañ dođeba ãmādau odjabariare b̄aa. Mama Josera waabemarã sida idji zeza Jacobo carea wayacusa aujĩāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujĩāsidaa. ¹¹ Mamabema cananeorãba ādji bio ororoa aujĩã duan̄ara ũr̄sidaa. Mañ bērã jarasidaa:

–Egiptorãda sopuaba bio jĩãbi ororoa duan̄a.–

Mañ carea Atad ĕjũãra trã ðasidaa Abel-mizraïl.*

¹² Jacobo warrarãba ãdji zezaba jarada quĩrãca osidaa. ¹³ Idji cacuara edesidaa Canaañ druadaa. Mañbe Macpela joubada uriade tãbarisidaa. Dji ĕjũãra Mamreðeba ãmãdau odjabariare ða. Abrahañba mañ ĕjũãra, dji uria sida hitita Eproñne badada nẽdosia idji ĕberãrã jaidabãdada tãbari carea. ¹⁴ Jacobo tãbaripeðadacarea Josera, idji djabarã, waabemarã sida waya Egipto druadaa wãsidea.

Joseba idji djabarã sobiabiða

¹⁵ ãdji zezara beuda bẽrã Jose djabarãba nãwã crĩcha panesidaa: “Ãibẽrã Joseba dadjirãra quĩrãma ða. Arãbãrã dadjirãra biẽ oya idji biẽ opeðada carea.” ¹⁶⁻¹⁷ Mañ bẽrã nañ bedeada Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naẽna daia jarasia bãa nãwã jaradãmãrẽã: ‘Bã djabarãba wãrãda cadjirua opeðadamĩna mã djuburia mañra quĩrãdoada.’ Mañ bẽrã dai djuburia, bã biẽ opeðadara quĩrãdoada. Daira dadji zeza Jacoboba ãjã bada ãcõrẽ nezocarãa.”

Mañ ãrĩbãrãde Josera jĩasia.

¹⁸ Mañbe Jose djabarãra idjimaã wãsidea. Ne wayaaðeba idji quĩrãpita chĩrãborode copanenapeða jarasidaa:

–Daira bã nezocarãa.–

¹⁹ Mañne Joseba panusia:

–Wayarãnadua. Mãra ãcõrẽẽa bãrã cawa oi carea. ²⁰ Bãrãba mãra biẽ odida crĩchasidea

* **50:11** Hebreo bedeaðe Abel-mizraïl trãba jara ða: “Egiptorã aujĩãpeðada.”

barib_ΛΛ_Λ mañ biẽ opeda_Λdeba Ācõrẽba biada osia mañneba zocãrã ãberãrãda jarrababa beudidebemada ãdr_Λ edai carea. Mañg_Λra bãrãba nañ ewaride unu pan_ΛΛ. ²¹Wayarãnadua. Mña bãrãra careba ðaya. Mña dia ðaya bãrãra, bãrã warrarã sida ne codamãrẽã.–

Mãwã quĩrãneba jarada bãrã Joseba ãdjira sobi-abisia.

Jose jaidada

²² Josera, idji zeza ãberãrã sida Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa ðasia. ²³ Beui naẽna idji warra Epraiñ wiuzaquerãra, ãdji warrarã sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquerã sida unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba mañg_Λrãra idji ðacarade edapeda idji warrarã arada asia.

²⁴ Ewari aba Joseba idji djabarãa jarasia:

–Mñra dãrãene beuya, barib_ΛΛ_Λ Ācõrẽba bãrãra carebaya. Idjia bãrãra, bãrãneba yõb_Λdarã sida nañ druadeba Canaañ druadaa edeya. Mañ druara idjia Abrahaña, Isaa, Jacoboa bida wãrãneba diai jarasia.–

²⁵ Mañne Joseba Israel ãberãrãa jarasia:

–Wãrãda Ācõrẽba bãrãra carebaya. Mañ ewaride bãrãba mñ ð_ΛW_ΛΛ_Λra nama_Λba Canaañ druadaa t_Λbaride ededada.–

Mañg_Λra Joseba Israel ãberãrãa wãrãneba jara-bisia.

²⁶ Jose ciento die poa ðada Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nẽãrãba p_Λr_Λsidaa berawarãmãrẽã. P_Λr_Λdapeda cajona biade ðasidaa.

clxx

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e